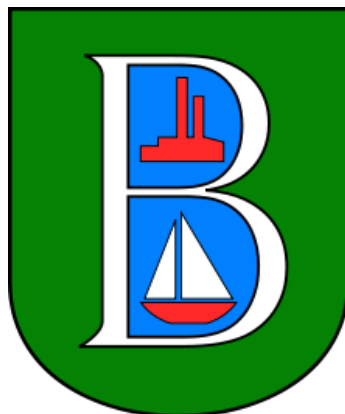

PRZEDMIOT OPRACOWANIA:

**AKTUALIZACJA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY BLACHOWNIA**

FAZA OPRACOWANIA II:

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

WYKONAWCA:

**BIURO KOORDYNACJI PRZESTRZENI
ARCHITEKT BOŻENA KONIECZNY**

czerwiec 2019

Spis treści

Spis treści	2
1.WSTĘP:.....	4
1.1 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	4
1.2. WPROWADZENIE	4
1.3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE.....	8
2.1 POŁOŻENIE MIASTA I GMINY.....	10
2.2 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	11
3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	13
3.1. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego i warunki ekofizjograficzne	13
3.1.1. Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo	13
3.1.2 Lasy	15
3.1.4. Ochrona powiązań ekologicznych i krajobrazu	21
3.1.4.1. Powiązania ekologiczne i krajobrazowe.....	21
3.1.4.2. Wody podziemne.....	24
3.1.4.3. Wody powierzchniowe.....	25
3.1.5. Złoża surowców, tereny górnicze i obszary górnicze.....	25
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA:.....	27
5. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH	28
5.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu użytkowania terenów:.....	28
5.2 Tereny infrastruktury	28
6. STRUKTURA PRZESTRZENNA	29
6.1. Obiekty i zespoły zabytkowe na terenie gminy	29
6.2 Stanowiska archeologiczne.....	32
6.3. Ochrona wartości krajobrazowych	33
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	35
7.1. Uwarunkowania wynikające z potencjalnych zagrożeń środowiska	35
7.2. Teren kolejowy zamknięty	35
7.3. Obszar wymagający rewitalizacji	36
7.4. Obszary zdegradowane	37
7.5 Tereny ogrodów działkowych	38
7.6 Wyrobiska rud metali i kopalni Brzózka.	39
7.7. Granice stref od cmentarzy ograniczające możliwość zainwestowania i zagospodarowania terenu:	39
7.8 Szlaki turystyczne.....	39
7.9. Punkty widokowe.....	40
8. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA	40
9. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH.....	41
9.1 Uwarunkowania wynikające z budowy geologicznej i rzeźby terenu	41
9.2. Uwarunkowania wynikające z konieczności ochrony wód podziemnych i powierzchniowych	42
9.3. Ochrona przed powodzią i podtopieniami	45
10. SPOŁECZNO- GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU	46
10.1. Demografia.....	46
10.2 Procesy demograficzne i struktura wiekowa ludności.....	49
10.3. Sytuacja ludnościowa.....	52
11. GOSPODARKA.....	53
11.1. Podmioty gospodarcze i zatrudnienie	53
11.2. Struktura zatrudnienia	55
12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	57
12.1. Oświata i wychowanie	57
12.2. Kultura	57
12.3.Kościół katolicki	58

12.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	58
12.5. Sport, rekreacja i turystyka.....	59
12.6. Inne placówki usługowe oraz placówki komercyjne	60
13. DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZA	61
13.1. Struktura gruntów rolnych i uwarunkowania agrarne	61
13.2. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa.	62
13.3. Rolnictwo.	63
14. STAN PRAWNY GRUNTÓW	64
15. STRUKTURA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY	66
16. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA MIASTA I GMINY	70
16.1. Gospodarka wodna	70
16.2. Gospodarka ściekowa	71
16.3. Kanalizacja deszczowa	72
16.4. Gazownictwo	73
16.5 Ciepłownictwo	73
16.6. Gospodarka odpadami.....	74
16.7 Elektroenergetyka	74
16.8. Telekomunikacja	77
16.9. Transport ropy naftowej.....	77
16.10. Instalacje fotowoltaiczne	78
17. KOMUNIKACJA	78
17.1 Istniejący układ komunikacyjny	78
17.2. Analiza punktów krytycznych sieci drogowej	79
17.3. Natężenie i prognozy ruchu.....	79
18. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z AKTUALNYCH PLANÓW I PROGRAMÓW	80
18.1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY BLACHOWNIA NA LATA 2016-2030.	80
18.2 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BLACHOWNIA NA LATA 2016-2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020-2023.....	82
18.3 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+	84
18.4 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	90
19. UWARUNKOWANIA I PODSTAWY ROZWOJU MIASTA I GMINY BLACHOWNIA – PODSUMOWANIE	90

1.WSTĘP:

1.1 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

1. Uchwała nr 195/XXXIV/2017 z dnia 31 stycznia 2017 roku w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zagospodarowania przestrzennego gminy Miasta i gminy Blachownia.
2. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r., w sprawie wymaganego zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zagospodarowania przestrzennego gminy.
4. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
5. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.
6. Umowa nr OR.0815.97.2018 z dnia 06.04.2018 r.

1.2. WPROWADZENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady gospodarowania przestrzenią.

W dokumencie tym wyodrębniane są cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które doprowadzą do wykorzystania wszystkiego, co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju gminy i miasta. Należy wymienić tu: walory przyrodnicze i krajobrazowe, wartości kulturowe, istniejące zasoby materialne, a także warunki wynikające z jej położenia w regionie i sąsiedztwa gminy, jej powiązań administracyjnych i gospodarczych.

W zakresie aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Blachownia tj. dokumentu o wyższym stopniu ogólności w odniesieniu do pozostałych narzędzi planistycznych wykorzystywanym na szczeblu krajowym, wojewódzkim i miejskim tj. planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu jego celem jest określenie wyłącznie polityki przestrzennej miasta i gminy w sposób nienormatywny. Art.27 uoipz aktualizacja studium następuje w takim samym trybie w jakim jest uchwalana, co znaczy przejście całej procedury sporządzenia określonej w art.11 ustawy. Studium (aktualizacja studium) nie jest aktem prawa miejscowego (art.9 ust.5), natomiast ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych (art.9 ust.4). W ramach niniejszej zmiany uwzględniono zapisy art.10 ust.1. oraz zapisy art. 10 ust. 5-7.

Proces sporządzania aktualizacji Studium przebiega w następujących etapach:

•prace wstępne obejmujące:

- wdrozenie procedury formalno-prawnej;
- analizę podkładów mapowych i wypisów z ewidencji gruntów dla obszarów objętych aktualizacją zapisów tekstowych ustaleń studium;

- analizę wniosków aktualizacji studium w kontekście uchwały intencyjnej;
- analizę wyników inwentaryzacji urbanistycznych objętych aktualizacją studium oraz analizę zapisów obowiązujących w studium.

▪ **opracowanie projektu aktualizacji Studium;**

▪ **uzgodnienie projektu aktualizacji Studium;**

▪ **wyłożenie projektu Studium do publicznego wglądu;**

▪ **uchwalenie Studium.**

Wdrożenie trybu formalno-prawnego aktualizacji **Studium** nastąpiło na podstawie art. 11 pkt. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, gdzie wykonano następujące czynności:

- przygotowano obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia aktualizacji Studium z terminem składania wniosków;
- pisemnie poinformowano instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania o podjęciu uchwały aktualizacji Studium;
- przygotowano pisma do RDOŚ i PPiS w zakresie uzgodnienia stopnia szczegółowości i zakresu informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W wyniku uzyskanych odpowiedzi od poszczególnych instytucji możliwe było przystąpienie do dalszych czynności związanych z aktualizacją Studium.

Celem opracowania jest przedstawienie pełnej informacji o terenie w granicach obszaru opracowania aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Blachownia zgodnie z Uchwałą nr 195/XXXIV/2017 z dnia 31 stycznia 2017 roku, uwzględniającą w szczególności stan zainwestowania i istniejącego zagospodarowania terenu dla przygotowania I części aktualizacji Studium tj. Uwarunkowań.

Pierwszy etap pracy „uwarunkowania”, rozumiane jako rozpoznanie zjawisk przyrodniczych, kulturowych, społecznych, ekonomicznych i przestrzennych, które obejmują analizy dotyczące:

- powiązań funkcjonalnych i przestrzennych wynikających z położenia gminy na tle regionu;
- środowiska przyrodniczego, jego zasobów i walorów krajobrazowych, z wyodrębnieniem obszarów aktualnie chronionych prawem oraz zniszczeń i potencjalnych zagrożeń;
- zagadnień społeczno–ludnościowych i oceny warunków życia ludności;
- struktury przestrzennej z wyodrębnieniem;
- zasobów środowiska kulturowego i jego ochrony,
- aktualnego zainwestowania obszaru pod kątem zabezpieczenia terenów mieszkaniowych i usługowych,
- istniejących funkcji produkcyjnych: rolnictwa, hodowli, przemysłu,
- wyposażenia w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej, warunków sanitarnych.

Podstawą do przeprowadzonej syntezy uwarunkowań były: inwentaryzacja użytkowania obiektów i zagospodarowania terenu wykonana w miesiącu czerwiec 2018 potwierdzona dokumentacją fotograficzną oraz materiały studialne (wykazane, jako materiały wejściowe) w zakresie środowiska naturalnego, kulturowego i potencjału gospodarczego gminy.

Rozpatrzono wnioski do Studium. Dokonano oceny możliwości uwzględnienia wniosków od mieszkańców w proponowanych rozwiązaniach przestrzennych.

Dla aktualizacji Studium w kontekście uchwały intencyjnej wpłynęło 27 wniosków od osób fizycznych i przedsiębiorstw oraz 19 wniosków od instytucji zgodnie z obwieszczeniem Burmistrza Blachowni z dnia 18 kwietnia 2018 roku. Zainteresowani mogli składać wnioski do Studium do dnia 21 maja 2018 roku. Wnioski osób fizycznych obejmują wolę właścicieli działek przekształcenia poszczególnych terenów głównie w kierunku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – dla tej formy zagospodarowania terenu wpłynęło 15 wniosków. Inne propozycje właścicieli działek obejmowały kolejno możliwość zapewnienia dojazdu i rozwiązań komunikacyjnych (7 wniosków), przekształcenie terenu rolnego w kierunku zabudowy mieszkaniowo-usługowej (1 wniosek), przywrócenie przeznaczenia zapisu z obszaru zabudowy usługowej na zapis zieleń działkowa (1 wniosek), ogólne wnioski dotyczące zabudowy bez uszczegółowienia (3 wnioski) oraz 1 propozycję tematyczną zawierającą 11 sugestii. W kontekście wniosków do studium jeden z nich dotyczył mpzp.

Do niniejszego opracowania dołączono tabele z propozycją rozstrzygnięcia wniosków do Studium od osób fizycznych wraz z rysunkiem Analiza wniosków aktualizacji Studium w kontekście uchwały intencyjnej – mapa nr 05 w Fazie I.

Ponadto przeanalizowano materiały dotyczące zewnętrznych powiązań Gminy oraz istniejące materiały specjalistyczne.

I tak w obecnie obowiązującym:

- krajowym dokumentem planistycznym jest **Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030)**. Koncepcja została opracowana przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju i dostępna jest w formie cyfrowej na stronie ministerstwa,
- wojewódzkim dokumentem planistycznym jest **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+** uchwalony został uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 roku, a jego celem jest dostosowanie do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz do obowiązujących wymogów prawnych bieżących w zakresie strategicznych celów rozwojowych. W oparciu o zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego uwzględniono **wnioski dla poszczególnych problematyk zagospodarowania przestrzennego**:
 - ochrona zasobów środowiska: ochrona powierzchni ziemi i gleby - obejmująca między innymi zagadnienia dotyczące uwarunkowań wynikających z dokonanej płytkiej eksploatacji górniczej w granicach czynnych i zlikwidowanych obszarów górniczych oraz zagadnienia obowiązkowego przeprowadzania rekultywacji terenów, na których występuje zanieczyszczenie lub niekorzystne przekształcenie ukształtowania terenu, w wyniku działalności przemysłowej i górniczej (szkody górnicze); ochrona zwierząt i roślin - obejmująca między innymi zagadnienia tworzenia systemu obszarów chronionych przyrody i krajobrazu z uwzględnieniem wdrożenia elementów

projektowanej europejskiej sieci Natura 2000 oraz Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – Polska, w tym między innymi obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, na przykład stanowiących biocentra, wyspy ekologiczne oraz ostoje flory i fauny;

- pozostałe: wskazanie lokalizacji dla parków przemysłowych z wykorzystaniem występujących w gminach terenów poprzemysłowych, wyznaczenie stref aktywizacji gospodarczej, porządkowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami, utworzenie centrów konferencyjnych, targowych, wystawienniczych o znaczeniu międzynarodowym (pożądane w aglomeracjach), wprowadzenie prawnych form ochrony przyrody w gminach w zasięgu projektowanego systemu obszarów ochrony przyrody, tworzenie parków kulturowych w celu ochrony krajobrazów kulturowych oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Przeanalizowano wnioski dla poszczególnych problematyk zagospodarowania przestrzennego wskazane w dokumencie **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. W aktualizacji dokumentu Studium** zgodnie z załącznikami graficznymi do **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego** w zakresie obszarów cennych przyrodniczo, na terenie miasta i gminy Blachownia wskazano cyt. tzw. pozostałe obszary o wysokich wartościach przyrodniczych oraz korytarze ekologiczne liniowe, obszarów na terenie miasta i gminy Blachownia, gdzie występuje park krajobrazowy wraz z otuliną, obszarów wymagający rewitalizacji, terenów kolejowych zamkniętych, terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w zakresie występowania udokumentowanych złóż kopalin, (w szczególności weryfikacji obszarów i terenów górniczych), w zakresie systemu transportowego i przebiegu projektowanej autostrady A1 oraz przebiegu istniejących dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowej o znaczeniu państwowym, w zakresie odnawialnych źródeł energii, gdzie na terenie miasta i gminy Blachownia przewidywana jest potencjalna elektrownia woda.

wojewódzkim dokumentem planistycznym jest **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+** przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. Strategia ta stanowi zapis świadomych wyborów społeczności regionu, orientowanych na rozwiązanie głównych problemów, celem aktualizacji Strategii jest określenie wizji rozwoju oraz głównych sposobów ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie do 2020 roku. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w zdefiniowanych **obszarach priorytetowych polityki rozwoju województwa**, tj. w obszarze nowoczesnej gospodarki, szans rozwojowych mieszkańców, kształtowania przestrzeni regionu oraz relacji regionu z otoczeniem i partnerstw wewnątrz regionalnych

gminnym dokumentem planistycznym jest **Strategia Rozwoju Gminy Blachownia 2016-2030**. Niniejszy dokument wymienia strategiczne kierunki działania między innymi w dziedzinach jakości życia, relacji z otoczeniem, przedsiębiorczości czy transporcie i logistyce. Wskazane są również przedsięwzięcia strategiczne dotyczące realizacji strategicznych kierunków działania

inne miejskie dokumenty tj.: **Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Blachownia na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 oraz Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Blachownia na lata 2016-2025** są spójne z dokumentem Studium pozostałe tj. plany miejscowe oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu zostały przeanalizowane w punkcie 4 i 5.

Całość przeprowadzonych studiów i konsultacji przedstawiono w formie graficznej i tekstowej, co pozwoliło na wyciągnięcie wniosków stanowiących podstawę opracowania kierunków Studium. Wszystkie materiały wykorzystane w Studium na bieżąco aktualizowano.

1.3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

Uwarunkowania opracowano w oparciu o materiały wejściowe:

1. Inwentaryzacja terenu – czerwiec 2018 r.;
2. Mapy on-line www.maps.google.com, www.geoportal.gov.pl;
3. Program Budowy Dróg i Autostrad, ustanowiony Uchwałą nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r.;
4. Mapa stanu budowy dróg – Województwo Śląskie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, www.gddkia.gov.pl;
5. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gminy Blachownia, ustanowiony Uchwałą nr 207/XXXV/2017 Rady Miejskiej Blachowni z dnia 27 lutego 2017 r.;
6. Dane pochodzące z GUS, Bank Danych Lokalnych;
7. Dane pochodzące z Urzędu Miejskiego w Blachowni;
8. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, ustanowiony Uchwałą nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. opracowany przez Biuro ds. Planowania Przestrzennego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego;
9. Rejestr Zabytków Województwa Śląskiego, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach, www.wkz.katowice.pl;
10. Strategia Rozwoju Gminy Blachownia na lata 2016-2030;
11. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Blachownia na lata 2016-2025;
12. Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Blachownia na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk;
13. Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Blachownia ustanowione Uchwałą nr 263/L/2010 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 10 maja 2010 r., opracowane przez ARPIT Spółdzielnia Pracy Usługowo-Projektowa Kraków 2010 r.;
14. Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta i gminy Blachownia, opracowane przez Biuro Rozwoju Regionu, Katowice 2006 r.;
15. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Blachownia;
16. Dane statystyczne uzyskane na stronie z <http://stat.gov.pl/>;
17. Studium ekofizjograficzne (rysunek w skali 1:10 000 i tekst, wykonane przez Biuro Rozwoju Regionu Sp. z o.o., Katowice- 2006 r.);

18. Powiązania zewnętrzne Miasta i Gminy (mapa topograficzno – administracyjna w skali 1:50 000 i tekst);
19. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Blachownia” przyjęte przez Radę Miejską w Blachowni Uchwałą Nr 121/XVIII/2000 z 16 czerwca 2000 r. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Blachownia – tekst ujednolicony” – przyjęte Uchwałą Rady Miejskiej w Blachowni Nr 237/XXXIII/2005 z dnia 26 października 2005 r.;
20. Wnioski instytucji i mieszkańców złożone do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (rysunek i tekst);

Przed przystąpieniem do uwarunkowań rozwoju wykonano w Fazie I – PRACE WSTĘPNE, zawierające mapy i opis. W zakresie graficznej wykonano:

Inwentaryzacja urbanistyczna	mapa nr 01
Inwentaryzacja urbanistyczna – rodzaje zabudowy	mapa nr 01a
Analiza podkładów mapowych według wypisów z ewidencji gruntów	mapa nr 02
Analiza podkładów mapowych – uwarunkowania kulturowe	mapa nr 03
Analiza podkładów mapowych – uwarunkowania przyrodnicze	mapa nr 04
Analiza podkładów mapowych – istniejący układ komunikacyjny	mapa nr 05
Analiza wniosków aktualizacji studium w kontekście uchwały intencyjnej	mapa nr 06
Analiza podkładów mapowych – mapa topograficzna	mapa nr 07
Analiza podkładów mapowych – ortofotomapa	mapa nr 08
Analiza podkładów mapowych – rejestr decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu 01.2017 r. – 03.2018 r.	mapa nr 09.

Ocenę stanu istniejącego sporządzono na podstawie inwentaryzacji terenowej przeprowadzonej w miesiącu czerwcu 2018 r. w Fazie I – PRACE WSTĘPNE. I tak mapa nr 01 przedstawia inwentaryzację z zaznaczonym miejscem wykonania dokumentacji fotograficznej, podczas której wykonano 162 zdjęcia poszczególnych obiektów budowlanych, dróg, terenów kolejowych, terenów cennych pod względem przyrodniczym czy terenów infrastruktury technicznej na terenie gminy. Sporządzona inwentaryzacja fotograficzna została dołączona do niniejszego opracowania. Mapa 01a stanowi uzupełnienie mapy 01 - zaznaczone zostały na niej rodzaje zabudowy oraz budynki wraz numerem porządkowym opisane w tabeli na mapie.

W części opisowej inwentaryzacji zdefiniowano:

- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej i zagrodowej (szczegółowe rozróżnienie terenów nastąpi na etapie sporządzania rysunku Studium),
- teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy produkcyjnej,
- terenu zabudowy produkcyjno-usługowej,

- tereny infrastruktury technicznej,
- ponadto wyróżniono tereny cmentarzy, tereny wód powierzchniowych i tereny lasów.

W wyniku inwentaryzacji urbanistycznej zdiagnozowano kilkanaście niezgodności przeznaczeń poszczególnych terenów z obowiązującym Studium. Wyniki inwentaryzacji dla poszczególnych miejscowości przedstawiane ww. zostało w formie tabelarycznej, **Tabela 1 Wykaz niezgodności przeznaczeń terenu między istniejącym zagospodarowaniem a przeznaczeniem w Studium w Fazie I – PRACE WSTĘPNE.**

Materiały powyższe zawierają zestaw informacji umożliwiających przystąpienie do kolejnego etapu opracowania.

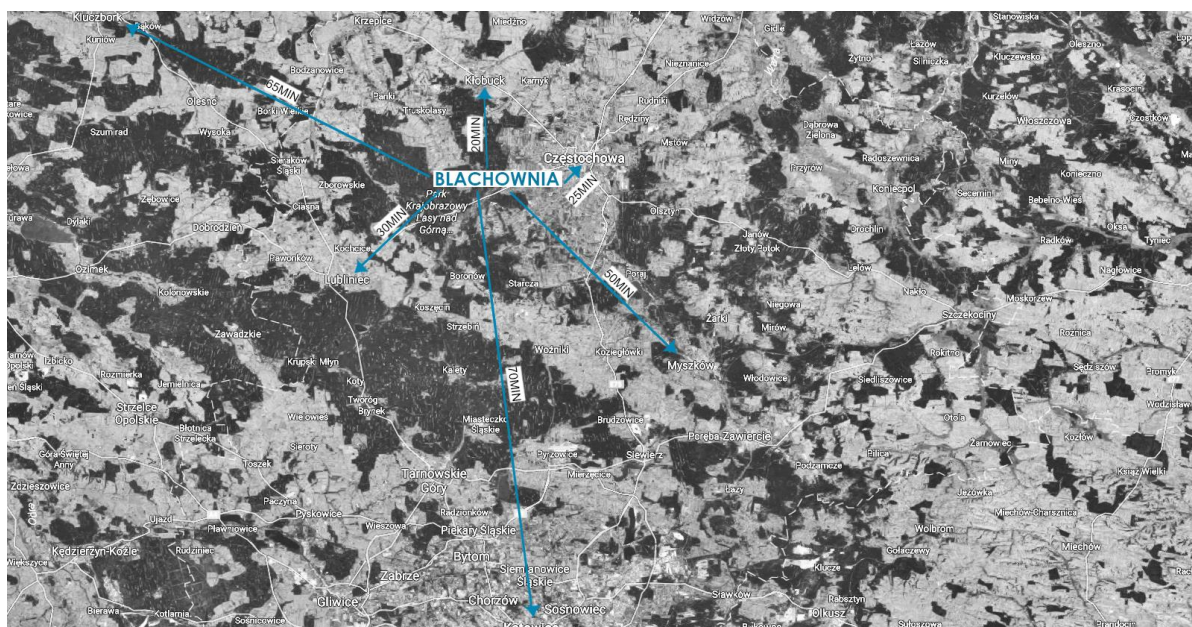
2. MIASTO I GMINA NA TLE REGIONU

2.1 POŁOŻENIE MIASTA I GMINY

Gmina Blachownia położona jest na obszarze Wyżyny Woźnicko- Wieluńskiej w mezoregionie Próg Herbski. Przecina ją dolina Stradomki. Administracyjnie znajduje się w powiecie częstochowskim w województwie śląskim. Sąsiaduje z należącymi do powiatu częstochowskiego: od południa z gminą Konopiska, od wschodu z Częstochową (około 10 km od centrum miasta), od północy i zachodu z gminą Wręczyca Wielka w powiecie Kłobuckim, a od południowego- zachodu z gminą Herby w powiecie lublinieckim. Zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa (nr 46 – Opole - Szczekociny), droga wojewódzka (nr 492) łącząca Ważne Młyny w woj. łódzkim z Blachownią oraz droga wojewódzka (nr 494) łącząca Częstochowę z Biedzanami w woj. opolskim (przez Nową Gorzelnię). Ponadto przez gminę przebiega linia kolejowa (Częstochowa- Lubliniec). Miasto Blachownia w stosunku do ważniejszych miast regionu znajduje się w odległości 12 km od centrum Częstochowy, 69 km (58 km w linii prostej) od Katowic (stolica województwa), 16,8 km od Kłobucka, 24 km od Lublińca. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) całkowita powierzchnia Miasta i Gminy Blachownia wynosi 67,21 km² (6721 ha).

Odległość pomiędzy ważniejszymi ośrodkami:

Wykorzystano materiał: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i gminy Blachownia z 2017r.

2.2 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina obejmuje miasto i sołectwa: Cisie, Stara Gorzelnia, Nowa Gorzelnia, Konradów, Wyrazów, Łojki.

Obszar gminy Blachowni należy do zróżnicowanych pod względem użytków gruntów. Struktura funkcjonalna gminy jest następująca: użytki rolne 35,2%, lasy 56,4%, tereny zurbanizowane 3,8%, wody powierzchniowe 0,9%, nieużytki 1,3%, tereny różne 0,4%. Na terenie gminy znajdują się rozległe obszary leśne, które stanowią największą część gminy. Zajmują one powierzchnię 3697,93 ha, w tym 3585,93 ha to lasy publiczne, a 112 ha prywatne.

Grunty rolne stanowią około 35 % całkowitej powierzchni obszaru Miasta i Gminy Blachownia. Zajmują one głównie wschodnią część gminy. Faktycznie jest to jeszcze mniejszy udział, gdyż część użytków, według ewidencji gruntów rolnych, została zabudowana. Większość z nich znajduje się w miejscowościach we wschodniej części gminy (Stara Gorzelnia, Nowa Gorzelnia, Konradów, Łojki, Wyrazów). Jednocześnie właśnie tutaj obserwuje się zjawisko zaniku kultury rolnej (m.in. odłogowanie pól, niekoszenie łąk). Obecnie zdecydowana większość użytków rolnych w tym rejonie nie jest użytkowana rolniczo lub jest użytkowana w sposób bardzo ekstensywny. Kultura rolna jest relatywnie najlepsza w miejscowości Cisie. Udział odłogów jest tutaj najmniejszy.

Najlepsze gleby na terenie gminy, zaliczane do gruntów ornyc (RIIIb) lub użytków zielonych (ŁIII, PsIII) stanowią ok. 4,8% wszystkich gruntów. Do gruntów IV klasy bonitacyjnej, zajmujących prawie 30% użytków rolnych należą przede wszystkim grunty orne RIVb oraz łąki. W przewadze znajdują się na obszarze Ottonów - Konradów – Łojki. Na pozostałym obszarze zajmują ogólnie małą powierzchnię. Grunty niskich klas bonitacyjnych (ponad 65%) występują głównie w rejonie Starej Gorzelni, Nowej Gorzelni, Wyrazowa, Błaszczuk i Gaci. Ogólnie należy stwierdzić, że gleby na przedmiotowym obszarze charakteryzują się niskimi walorami bonitacyjnymi, a znaczna część gleb słabo nadaje się do rolniczego wykorzystania.

Blachownia jest jedną z gmin miejsko-wiejskich oraz jednym z miast wchodzących w skład powiatu częstochowskiego. Blachownia wraz z powiatem częstochowskim, kłobuckim, myszkowskim oraz miastem Częstochową stanowią podregion częstochowski, zorientowany przede wszystkim na turystykę i wytwórczość a także w mniejszym stopniu na rolnictwo. Przestrzeń Blachowni dzieli się na następujące układy strukturalne:

- miasto Blachownia o zróżnicowanej intensywności zabudowy obszarów zurbanizowanych i dostępem do obszarów biologicznie czynnych;
- kompleksy leśne północne, zachodnie i południowe obszaru gminy wchodzące w skład kompleksów leśnych o znaczeniu krajowym;
- pradoliny rzeki Stradomki, Gorzelanki i obszarów rolniczych przestrzeni produkcyjnej północnej części gminy;
- pasma infrastrukturalnego z wiodącą funkcją obsługi ruchu kołowego: samochodowego oraz kolejowego realizacji wschód – zachód.

Miasto Blachownia jest podzielona na 7 integralnych części miasta, natomiast w skład gminy Blachownia wchodzi 6 sołectw (miejscowości):

tab. nr 1 Jednostki miejsko-wiejskie

INTEGRALNE CZĘŚCI MIASTA BLACHOWNIA	SOŁECTWA (MIEJSCOWOŚCI) GMINY BLACHOWNIA
<i>BŁASZCZYKI</i>	<i>CISIE</i>
<i>BRZÓZKA</i>	<i>STARA GORZELNIA</i>
<i>GAĆ</i>	<i>NOWA GORZELNIA</i>
<i>MALICE</i>	<i>KONRADÓW</i>
<i>OSTROWY</i>	<i>ŁOJKI</i>
<i>OTTONÓW</i>	<i>WYRAZÓW</i>
<i>TRZEPIZURY</i>	

Wykorzystano materiał: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i gminy Blachownia z 2017r.

Według **podziału na jednostki fizyczno-geograficzne** obszar Blachowni mieści się w południowej części Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej nad rzeką Stradomką, w obniżeniu Górnej Warty powstałego przez wypreparowanie podatnej na erozję serii ilastej doggeru. Przez Blachownię przebiega również częściowo Środkowojurajski Próg Herbski, który stanowi wąski pas wzniesień piaskowcowych, ciągnących się między Herbami i Bodzanowicami nad rzeką Liswartą. Rzeźba terenu wykazuje znaczne zróżnicowanie.

W zakresie **klimatu** Blachownia zaliczana jest do małopolskiego regionu klimatycznego (region wyżyny), o przeważających wpływach oceanicznych – jest to obszar o klimacie umiarkowanym. Średnie roczne sumy opadów wahają się od 600 mm do 700 mm, które są większe od średniej rocznej sumy opadów na terenie Polski. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 7,5-8 °C. Najniższa wilgotność powietrza występuje w miesiącach od marca do sierpnia, a najwyższa od listopada do stycznia. Wzmrożona wilgotność powietrza oraz bliskość otwartych zbiorników wodnych sprzyjają powstawaniu mgieł w okresie zimy i lata.

3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

3.1. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego i warunki ekofizjograficzne

3.1.1. Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo

Obszar gminy Blachownia w znacznej części wchodzi w zasięgu:

•**Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”** oraz jego otuliny

Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” utworzonego w grudniu 1998 r. Zasady ochrony Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” określa Rozporządzenie Nr 55/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” (Dz. Urz. Województwa Śląskiego Nr 163, poz. 3071). Powierzchnia parku wynosi 50 746 ha, w tym na terenie gminy Blachownia powierzchnia wynosi ok. 1400 ha. Celem ochrony jest przede wszystkim zachowanie kompleksów leśnych oraz łąk śródleśnych wraz z szatą roślinną, a szczególnie roślinami chronionymi i rzadkimi zbiorowiskami roślinnymi. Podejmowane są szczególnie działania na rzecz poprawienia stosunków wodnych na terenach leśnych i terenach podmokłych. Często spotykane są tu torfowiska oraz tereny źródliskowe. Poza krajobrazem stawów rybnych występują tu też krajobrazy: z dominacją siedlisk lasów mieszanych świeżych; lasów iglastych borów i lasów mieszanych zdominowanych przez monokultury sosnowe oraz krajobraz dolin rzecznych z fragmentami łągów wierzbowo-topolowych i torfowisk.

Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą” obejmuje północno-wschodni fragment „Borów Stobrawskich” należących do obszaru węzłowego sieci ekologicznej ECONET-PL, która tworzy spójny przestrzennie system o randze krajowej i międzynarodowej, zintegrowany poprzez powiązania przyrodnicze i tworzący korytarze ekologiczne. Korytarze ekologiczne w dolinach rzek stanowią obszar przepływu biogenów i migracji zwierząt i zostały wyznaczone w prognozie oddziaływania na środowisko, stanowiącej integralną część Studium.

•**Otulina Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”** obejmuje m.in. północne i południowe kompleksy leśne, sołectwo Cisie, część Trzepizur, Malice, Gać, Błaszczki, teren jeziora Blachownia, teren ośrodka sportu i rekreacji, teren szpitala oraz zabudowę Blachowni na zachód od ul. Sienkiewicza. Obszar Parku Krajobrazowego stanowi przejście kompleksami leśnymi pomiędzy Borami Stobrawskimi a Jurą Krakowsko-Częstochowskiej.

Podstawowe zasady zagospodarowania i ograniczenia inwestycyjne dotyczące terenu Parku i otuliny określa **tekst Rozporządzenia Nr 55/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” (Dz. Urz. Województwa Śląskiego Nr 163, poz. 3071).**

•**Pomniki przyrody**, na terenie gminy Blachownia występuje 6 drzew pomników przyrody.

tab. nr 2 Pomniki przyrody na terenie gminy Blachownia - Rośliny objęte ochroną prawną

Nr	Gatunek drzewa	Lokalizacja obiektu
1.	Buk zwyczajny (<i>Fagus silvatica</i>)	Nadleśnictwo Herby, Leśnictwo Blachownia, oddział 6f
2.	Dąb szypułkowy „ <i>Dąb Stary</i> ”	Nadleśnictwo Herby, Leśnictwo Blachownia, oddział 35a
3.	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Nadleśnictwo Herby, Leśnictwo Trzepizury, oddział 147 c
4.	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	Nadleśnictwo Herby, Leśnictwo Herby, oddział 158d
5.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - dąb stary	Nadleśnictwo Herby, Leśnictwo Blachownia, oddział 80a
6.	Wiąz górski <i>Ulmus glabra</i>	Blachownia, ul. Sienkiewicza - obok USC

tab. nr 3 Rośliny objęte ścisłą ochroną występujące na terenie gminy Blachownia

Nr	Gatunek	Lokalizacja
1	Długosz królewski <i>Osmunda regalis</i>	Nadleśnictwo Herby - oddział 148
2	Goryczka wąskolistna <i>Gentiana pneumonanthe</i>	Wilgotne łąki na terenach pogórnich na północ od zabudowy Łojek
3	Mieczyk dachówkowaty <i>Gladiolus imbricatus</i>	Blachownia - podmokła łąka na północ od rozlewiska Stradomki Wilgotne łąki na terenach pogórnich na północ od zabudowy Łojek
4	Pływacz średni <i>Utricularia intermedia</i>	Zalew w Blachowni
5	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	Blachownia - pogranicze lasu i rozlewiska
6	Widłak torfowy <i>Lycopodiella inudata</i>	Północny brzeg rozlewiska Stradomki

tab. nr 4 Rośliny objęte częściową ochroną występujące na terenie gminy Blachownia

Nr	Gatunek	Lokalizacja
1	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>	Jezioro Blachownia i przylegający kompleks stawów
2	Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i>	Leśnictwo Blachownia - oddział 5
3	Próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i>	Leśnictwo Gać
4	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	Rejon Trzepizur - torfowiska i bory bagienne Brzeg lasu na północ od „Rozlewiska Stradomki”
5	Centuria pospolita <i>Centaurea umbellata</i>	Łąki w rejonie Blachowni
6	Kruszczyk szerokolistny <i>Orchis latifolia</i>	Leśnictwo Blachownia - oddział 5 Miejscowość Gać
7	Kukulka plamista <i>Orchis maculata</i>	Łąki na terenie miejscowości Trzepizury i w okolicy Blachowni Wilgotne łąki na terenach pogórnich na północ od zabudowy Łojek
8	Naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>	Łąki w Blachowni
9	Torfowiec <i>Sphagnum obtusum</i>	Leśnictwo Blachownia
10	Wawrzynek wilczelyko <i>Daphne mezereum</i>	Wilgotne lasy w okolicy Blachowni
11	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	Leśnictwo Blachownia - oddział 99
12	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	Leśnictwo Blachownia - oddział 99

3.1.2 Lasy

Lasy i zadrzewienia zajmują 56,4% terenu gminy. Największe kompleksy leśne występują w północnej, zachodniej i południowej części gminy. Wszystkie lasy państwowe położone na terenie gminy Blachownia (poza niewielkim fragmentem w części północno-zachodniej) należą do „lasów ochronnych I grupy” obejmujących obszar do 10 km od Częstochowy (Zarządzenia MOSZNiL nr 206 z dnia 29.12.1994r). Lasy występujące w otoczeniu zbiornika Blachownia, w rejonie miejscowości Konradów, Ostrowy i Walaszczyki, zostały zaliczone także do lasów tzw. „masowego wypoczynku”.

Obszary leśne zajmują one powierzchnię 3755,90 ha, w tym 3585,90 ha to lasy publiczne, a 170 ha prywatne, co stanowi ok. 56,4% gminy. Lasy znajdujące się na terenie gminy Blachownia w całości należą do Nadleśnictwa Herby. Cały obszar Nadleśnictwa Herby należy do zlewni Odry. Główną rzeką płynącą przez nadleśnictwo jest Liswarta. Dominują tu utwory pochodzenia lodowcowego wodnolodowcowego, co ma zasadniczy wpływ na żyzność siedlisk leśnych, a przez to również na udział poszczególnych gatunków drzew budujących tutejsze lasy. Większość terenów będących w granicach nadleśnictwa weszła w skład utworzonego w 1998 r. Parku krajobrazowego "Lasy nad Górną Liswartą". Do nadleśnictwa Herby należą Leśnictwa zlokalizowane na terenie gminy – Leśnictwo Blachownia i Leśnictwo Trzepizury.

Lasy w przewadze posiadają korzystne warunki dla prowadzenia rekreacji, zwłaszcza turystyki pieszej i cichego wypoczynku (kontynentalny bór mieszany i suboceaniczny bór świeży). Niekorzystne dla wykorzystywania rekreacyjnego leśne bory wilgotne i bagienne, lasy bagienne i olsy, zajmują najmniejsze powierzchnie.

W zbiorowiskach leśnych występuje szereg cennych, takich jak: kruszyna pospolita, kalina koralowa, bluszcz pospolity, kopytnik pospolity i konwalia majowa.

Lasy są również siedliskiem wielu gatunków zwierząt. Oprócz pospolitych ssaków owadożernych np. jeże, krety i gryzoni występują tutaj: lisy, kuny leśne i domowe, łasice, zające, dziki, sarny i jelenie. Można również spotkać borsuki, tchórze i gronostaje. Wśród licznie występujących ptaków należy wymienić: dzięcioła dużego i zielonego, mysikrólika, ziębę, gołębia grzywacza, drozda śpiewaka, dzwońca, rudzika, kukułkę, kwiczoła, kapturkę, pierwiosnka, sojkę oraz duże ptaki drapieżne: jastrzębia i myszołowa zwyczajnego.

Lasy stanowią podstawowy typ roślinności, decydujący w znacznym stopniu o walorach przyrodniczych obszaru miasta i gminy Blachownia i charakterze jego krajobrazu. Największe kompleksy leśne występują w północnej, zachodniej i południowej części gminy. Spośród jednostek wydzielanych w ramach gospodarki leśnej występują tutaj następujące typy siedliskowe lasu:

bory mieszane bagienne - na glebach torfowych, w których drzewostan tworzy sosna z domieszką brzozy, a podszyt jest bardzo słabo wykształcony. *Są to tereny zabagnione, charakteryzujące się brakiem warunków ekologicznych dla rekreacji.*

bory mieszane wilgotne - z warstwą drzew złożoną z sosen, z domieszką brzozy, dębów i osik, oraz krzewiastymi wierzbami i kruszynami w podszybie. *Duża wilgotność tych zbiorowisk powoduje, że warunki dla rekreacji zalicza się do niekorzystnych.*

bory mieszane świeże - z warstwą drzew złożoną z sosen, dębów szypułkowych i brzoź, a w niższym piętrze również osiki. Powstają na podłożu piaszczysto-gliniastym. Warstwa krzewów, w której dominuje jarzębina, kruszyna, podrost gatunków drzewostanu, a na żyzniejszych siedliskach również leszczyna - jest dobrze rozwinięta. *Występują w nich warunki korzystne dla rekreacji, szczególnie turystyki pieszej i cichego wypoczynku w wyznaczonych miejscach.*

bory świeże - na ubogich piaszczystych siedliskach świeżych, w których najwyższe piętro tworzy sosna pospolita ze znacznym udziałem brzozy brodawkowatej. Warstwa krzewów, charakteryzująca się niewielkim zwarcim, składa się z gatunków drzewostanu, dębów szypułkowych, jarzębin i krzewów kruszyny. *Występują w nich warunki korzystne dla rekreacji, szczególnie turystyki pieszej i cichego wypoczynku w wyznaczonych miejscach.*

bory wilgotne - z warstwą drzew budowaną głównie przez sosny, z domieszką brzoź, świerków, dębów i osik. Podszyt w borach wilgotnych tworzą kruszyny i wierzby iwy. *Charakteryzują je warunki niekorzystne dla rekreacji.*

lasy mieszane wilgotne – w których drzewostan tworzą dęby szypułkowe, buki, klony, z mniejszym udziałem świerków i brzoź i sosen. *Charakteryzują je warunki niekorzystne dla rekreacji.*

lasy mieszane bagienne – rozwijające się na podłożach bagiennych, z warstwą drzewostanu tworzoną przez olchy czarne, sosny, z domieszką świerków, brzoź omszonych i dębów szypułkowych. *Stałe zabagnienie terenu uniemożliwia wykorzystanie go dla potrzeb rekreacji.*

lasy mieszane świeże - w których drzewostan tworzą głównie dęby szypułkowe, sosny i buki, z domieszką brzozy, grabu, lipy, klonu, modrzewia i osiki. Podszyt złożony jest z jarzębiny, trzmieliny i kruszyny. *Występują w nich bardzo korzystne warunki dla rekreacji - dopuszczalne są wszystkie formy wypoczynku.*

lasy wilgotne - z drzewostanem budowanym przez dęby szypułkowe, jesiony, olsze czarne, wiązy szypułkowe, oraz kruszynami, trzmielinami i czarnymi bzami w warstwie krzewów. *Ze względu na dużą wilgotność, warunki ekologiczne tych siedlisk ocenia się jako nieodpowiednie dla rekreacji.*

lasy świeże - w których warstwę drzew tworzą głównie dęby i buki, z domieszką lip, klonów pospolitych i jaworów, grabów, osik i modrzewi. Podszyt lasów świeżych jest bogaty, złożony z leszczyn, trzmielin, jarzębin, kalin, kruszyn i bzów czarnych. *Występują w nich korzystne warunki dla rekreacji o natężeniu ekstensywnym - turystyki pieszej i innych form krótkopobytowych.*

olsy jesionowe - typowe dla gleb mułowo-błotnych i torfów niskich. Poziom wody gruntowej znajduje się w zasięgu korzeni drzew: jesionów, olch czarnych i dębów szypułkowych. Podszyt w olsach jesionowych jest złożony z czeremchy zwyczajnej i bzu czarnego. *Warunki ekologiczne są niekorzystne dla jakichkolwiek form rekreacji.*

Istniejące zbiorowiska leśne można podzielić na naturalne i półnaturalne - w przeważającej większości kształtowane przez gospodarkę leśną. Dominują wśród nich bory sosnowe, zajmujące różne typy siedliskowe lasu. Najmniejsze powierzchnie leśne zajmują bory wilgotne i bagienne, lasy bagienne i olsy.

Na obszarach niżej położonych - w otoczeniu rozlewiska rzeki Stradomki i cieków które ją zasilają - występuje bagienny bór trzcinnikowy. Na terenach leśnych wzdłuż Aleksandrii (Trzepizurki) i innych potoków tworzących dorzecze górnej Stradomki oraz kanałów melioracyjnych, wykształciły się miejscowo niewielkie płyty łągu jesionowo-olszowego z panującą olszą czarną. Dalej od strumyków na niewielkich zabagnionych powierzchniach stwierdzono występowanie kontynentalnego boru bagiennego z udziałem charakterystycznych gatunków w bujnym runie.

Pomimo dominującego wpływu celowej gospodarki leśnej, skład gatunkowy drzewostanów różnicują warunki siedliskowe. Na terenach żyzniejszych obok sosny pojawiają się dęby szypułkowe i bezszypułkowe. Na podłożach wilgotnych w drzewostanach sosnowych zauważa się znaczny udział brzozy. Na terenach podmokłych i zabagnionych liczny jest udział świerków i olszy. Modrzewie, buki i topole osiki w zbiorowiskach leśnych występują sporadycznie. Warstwę podszytu tworzą świerki, sosny, brzozy, dęby, graby, leszczyny i wierzby.

Specyficzny skład gatunkowy ma drzewostan tzw. „Łojkowkich Lasków”, tworzących rozległy kompleks na wschód od zabudowy Konradowa. To stosunkowo młode, płatowo zróżnicowane zadrzewienie o średnim zwarcie tworzą głównie drzewa liściaste: dęby, osiki, topole białe i brzozy (w monokulturowych zagajnikach), z niewielką domieszką sosen. Podszyt tworzą jarząby pospolite, kruszyny, leszczyny i czeremchy. Taki skład gatunkowy wskazuje na wstępną fazę kształtowania się zbiorowiska o charakterze leśnym, naturalnie modyfikowanego przez istniejące warunki siedliskowe.

Na obszarze gminy licznie występują niewielkie powierzchniowo, naturalne grupy rodzimych gatunków drzew. Na terenach otwartych, wzdłuż cieków wodnych płynących wśród łąk i pól, pojawiają się szpalerowe zadrzewienia łąkowe z dominacją olszy czarnych i mniejszym udziałem dębów szypułkowych i wierzb białych. W miejscach lokalnie zabagnionych występują łożowiska - zaroślowe zespoły krzewiastych gatunków wierzb. Inną wyróżniającą się grupę stanowią obszary naturalnej sukcesji na terenach dawnych użytków rolnych. Na siedliskach suchych w kształtujących się zadrzewieniach dominują sosny, czeremchy amerykańskie i brzozy - często w postaci zwartych monokultur. Nieużytkowane grunty wilgotne zasiedlają przede wszystkim olsze, wierzby białe i różne gatunki krzewiastych wierzb.

Lasy stanowią cenne zbiorowiska, będące miejscem występowania roślin objętych ochroną prawną. Obok pospolitej na całym obszarze, objętej ochroną częściową kruszyny pospolitej, stwierdzono liczne stanowiska kaliny koralowej, bluszczu pospolitego, kopytnika pospolitego i konwalii majowej.

Na terenach leśnych w północnej części gminy znajduje się rozległy obszar źródliskowy jednej z rzek tego terenu - Gorzelanki.

Znaczna część gminy znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Został on utworzony 21.12.1998r. Zasady ochrony Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” i otuliny Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” określa Rozporządzenie Nr 55/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” (Dz. Urz. Województwa Śląskiego Nr 163, poz. 3071). Obejmuje obszar ponad 38 tys. hektarów, położony w większości w górnej części dorzecza Liswarty, będącej jedną z najczystszych

rzek w Województwie Śląskim. Utworzony został w celu ochrony źródłiskowych obszarów dorzecza, wraz z zespołem naturalnych i antropogenicznych zbiorników wodnych. Na terenie parku krajobrazowego znajdują się kompleksy leśne zachodniej części gminy, wraz z zespołami śródleśnych łąk i fragmentem zabudowy Trzepizur. Wokół parku utworzono strefę ochronną otuliny, zajmującą powierzchnię ok. 12 tys. hektarów. tego obszaru. Obejmuje m.in. północne i południowe kompleksy leśne, sołectwo Cisie, część Trzepizur, Malice, Gać, Błaszczyki, teren jeziora Blachownia, teren ośrodka sportu i rekreacji, teren szpitala oraz zabudowę Blachowni na zachód od ul. Sienkiewicza. Podstawowe zasady zagospodarowania i ograniczenia inwestycyjne dotyczące terenu Parku i otuliny określa tekst Rozporządzenia.

2.1.3. Gleby

Najbardziej rozpowszechnionym typem gleb na terenie całej gminy są gleby brunatne wylugowane. Przeważają zwłaszcza w mieście Blachowni (Trzepizury, Malice) i sołectwach Stara Gorzelnia i Nowa Gorzelnia. Mniejszy jest udział gleb bielcowych, które przeważają tylko w Konradowie i Łojkach. Znaczny udział przypada również na gleby pochodzenia organicznego - torfowe, mułowo-torfowe oraz rzadziej murszowo-mineralne. Ponadto na terenie gminy, stosunkowo rzadko, występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare.

Zgodnie z klasyfikacją bonitacyjną najlepsze gleby na terenie gminy, zaliczane do gruntów ornych (RIIb) lub użytków zielonych (ŁIII, PsIII) występują rzadko, stanowią niecałe 5% wszystkich gruntów. Są one związane niemal wyłącznie z kompleksami łąk, głównie w dolinach rowów i cieków wodnych. Blisko 30% gruntów przypada na grunty IV klasy bonitacyjnej. Występują w przewadze na obszarze miasta Blachownia - Ottonów i sołectwach: Konradów - Łojki, na pozostałym obszarze zajmują ogólnie małą powierzchnię. W rejonie miejscowości: Stara Gorzelnia, Nowa Gorzelnia, Wyrzów oraz części miasta Blachownia: Błaszczyki i Gać, dominują grunty niskich klas bonitacyjnych. Udział tych gruntów w ogólnej powierzchni gruntów rolnych jest wysoki i wynosi prawie 65 %.

Ogólnie na grunty rolne przypada tylko 35,22 % całkowitej powierzchni obszaru Miasta i Gminy Blachownia. Faktycznie jest to jeszcze mniejszy udział, gdyż część użytków, według ewidencji gruntów rolnych, została zabudowana. Większość z nich znajduje się w miejscowościach we wschodniej części gminy (Stara Gorzelnia, Nowa Gorzelnia, Konradów, Łojki, Wyrzów). Jednocześnie właśnie tutaj obserwuje się najmocniej zjawisko zaniku kultury rolnej (m.in. odłogowanie pól, niekoszenie łąk). Obecnie zdecydowana większość użytków rolnych w tym rejonie nie jest użytkowana rolniczo lub jest użytkowana w sposób bardzo ekstensywny. Kultura rolna jest relatywnie najlepsza w miejscowości Cisie. Udział odłogów jest tutaj najmniejszy.

Ogólnie należy stwierdzić, że gleby na przedmiotowym obszarze charakteryzują się niskimi walorami bonitacyjnymi, a znaczna część gleb słabo nadaje się do rolniczego wykorzystania. Udział poszczególnych klas bonitacji gleb w gminie przedstawia Tab. Nr 5.

Tab. nr 5. Klasy bonitacyjne gruntów rolnych na terenie Miasta i Gminy Blachownia

Rodzaj użytku gruntowego		powierzchnia (ha)	udział (%)
Użytki rolne		721,11	35,22
	rolne III klasy bonitacyjnej	99,13	4,84
	orne RIIIb	0,02	0,00
	łąki ŁIII	96,42	4,71
	pastwiska PsIII	2,69	0,13
	rolne IV klasy bonitacyjnej	621,98	30,38
	orne RIVa	44,53	2,17
	orne RIVb	280,20	13,69
	łąki ŁIV	246,14	12,03
	pastwiska PsIV	51,11	2,49
	Użytki rolne pozostałe	1324,85	64,78
	orne RV	892,35	43,61
	łąki ŁV	124,47	6,08
	pastwiska PsV	46,31	2,26
	orne RVI	198,64	9,71
	łąki ŁVI	28,62	1,40
	pastwiska PsVI	28,73	1,40
	grunty pod rowami (W)	5,73	0,28
Razem		2045,96	100,00

Źródło: Mapa ewidencyjna (numeryczna) - pobrana z Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjno-Katograficznej w Częstochowie, stan na rok 2018 r.

Grunty rolne stanowią około 35 % całkowitej powierzchni obszaru Miasta i Gminy Blachownia. Zajmują one głównie wschodnią część gminy. Najlepsze gleby na terenie gminy, zaliczane do gruntów ornych (RIIIb) lub użytków zielonych (ŁIII, PsIII). Stanowią ok. 4,84% wszystkich gruntów. Są one związane niemal wyłącznie z kompleksami łąk, głównie w dolinach rowów oraz cieków od Bieżenia. Wyznaczono je na mapie Uwarunkowań jako **tereny rolne chronione**.

Do gruntów IV klasy bonitacyjnej, zajmujących ponad 30% użytków rolnych należą przede wszystkim grunty orne RIVb, łąki ŁIV oraz pastwiska PsIV. W przewadze znajdują się na obszarze Ottonów - Konradów – Łojki. Na pozostałym obszarze zajmują ogólnie małą powierzchnię. Grunty niskich klas bonitacyjnych m.in. RV, RVI, PsV, PsVI, ŁV (prawie 65%) występują głównie w rejonie Starej Gorzelni, Nowej Gorzelni, Wyrazowa, Błaszczków i Gaci. Obecnie większość użytków rolnych w rejonie wschodnim (Stara Gorzelnia, Nowa Gorzelnia, Konradów, Łojki, Wyrazów) nie jest użytkowana rolniczo lub jest użytkowana bardzo ekstensywnie. Najlepiej są użytkowane gleby w położonym w zachodniej części gminy Cisiu: udział odłogów jest tutaj najmniejszy, a system rowów melioracyjnych dość dobrze utrzymany.

Naturalne cechy środowiska są ogólnie mało sprzyjające dla prowadzenia gospodarki rolnej. Gleby są ogólnie słabe. Przeważają grunty V i VI klasy bonitacyjnej. Warunki wilgotnościowe są zróżnicowane. Przeważnie gleby są zbyt suche lub nadmiernie wilgotne. Ponadto we wschodnich sołectwach gminy część gleb uległa degradacji w związku z prowadzoną eksploatacją rudy żelaza, a z

uwagi na silną presję urbanizacyjną obserwuje się zanik kultury rolnej. Szczególnie niesprzyjające warunki dla rolnictwa występują w południowo-wschodniej części gminy. Tutaj większość gruntów należałoby zalesić. Z uwagi na wyższą kulturę rolną oraz nieco lepsze gleby większą przydatność rolniczą wykazują kompleksy rolne w Cisiu. W ich obrębie znaczny udział przypada na grunty III klasy bonitacyjnej. Zgodnie z ustawą O ochronie gruntów rolnych i leśnych ewentualne wyłączenie ich z produkcji rolnej wiąże się z wniesieniem opłaty wyłączeniowej.

Gleby w gminie przedstawiają przeciętne lub słabe walory bonitacyjne. Znaczna ich część słabo nadaje się do rolniczego wykorzystania. Ponadto użytki rolne na części terenu miasta i wschodniej części gminy podlegają silnej antropopresji.

Na terenie gminy przeważają kompleksy żytnie (żytnio-ziemniaczane). Najlepsze gleby zaliczono do dobrej odmiany tego kompleksu. Są one jednak bardzo słabo reprezentowane. Pojawiają się jedynie niewielkimi płatami w rejonie Konradowa i miasta Blachownia: Ottonowa i Ostrów. Najbardziej rozpowszechnione są kompleksy (żytni (żytnio-ziemniaczany) słaby oraz żytni (żytnio-łubinowy) najslabszy). Na glebach cięższych występują głównie kompleksy (zbożowo-pastewny mocny i zbożowo-pastewny słaby). Ponadto dość licznie na terenie gminy występują kompleksy użytków zielonych: średnich oraz słabych i bardzo słabych. Są one związane przede wszystkim z dolinami rzecznyymi i glebami organicznymi.

Poniżej przedstawiono charakterystykę kompleksów rolniczej przydatności występujących na terenie Miasta i Gminy Blachownia:

- żytni (żytnio-ziemniaczany) dobry
- Kompleks ten obejmuje gleby lżejsze i mniej urodzajne niż zaliczane do kompleksu 4, tj. żytniego (żytnio-ziemniaczanego) bardzo dobrego. Są to gleby na ogół wrażliwe na susze i mniej zasobne w składniki pokarmowe. Gleby te uważać należy za typowo żytnio-ziemniaczane, lecz na niektórych uprawia się również jęczmień ozimy, owies oraz inne rośliny o niezbyt wysokich wymaganiach glebowych. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IVa i IVb.
- -żytni (żytnio-ziemniaczany) słaby
- Do kompleksu tego zaliczone są głównie gleby wytworzone z piasków słabo gliniastych całkowitych i głębokich oraz piasków gliniastych lekkich podścielonych (dość płytko) piaskiem luźnym lub żwirem. Gleby te są zbyt przepuszczalne, okresowo za suche i ubogie w składniki pokarmowe. Dobór roślin uprawnych dla tych gleb jest bardzo ograniczony i sprowadza się głównie do uprawy: żyta, ziemniaków, seradeli i łubinów, przy czym plony tych roślin zależne są w bardzo dużym stopniu od ilości i rozkładu opadów oraz nawożenia. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby tego kompleksu zaliczane są do klasy IVb i V.
- -żytni (żytnio-łubinowy) najslabszy
- W skład tego kompleksu wchodzi najslabsze gleby wytworzone z piasków luźnych i słabo gliniastych podścielonych (dość płytko) piaskiem luźnym i żwirem. Gleby te są trwale zbyt suche i ubogie w składniki pokarmowe. Na glebach tego kompleksu uprawia się jedynie żyto i łubin, przy czym plony tych roślin są bardzo niskie. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te

zaliczane są do klasy VI.

- –zbożowo-pastewny mocny
- Do kompleksu tego zaliczane są gleby średnio zwarte i ciężkie (pszenne) okresowo i trwale podmokłe oraz najlepsze gleby torfowe i murszowe. W latach mokrych gleby te dają niższe plony, w latach suchych możliwe są wysokie plony. Wynika stąd, że gleby tego kompleksu stwarzają pewne ryzyko uprawy roślin wrażliwych na trwałą lub okresową podmokłość gruntów. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zalicza się do klas IIIa i IIIb (gleby organiczne) oraz IIIb, IVa, IVb, a niekiedy V (gleby mineralne).
- –zbożowo-pastewny słaby
- Kompleks ten obejmuje mineralne gleby lekkie (żytnie) nadmiernie uwilgotnione, okresowo i trwale podmokłe. Do kompleksu tego wchodzi również gorsze gleby wytworzone z torfów i murszów. Na glebach mineralnych, zaliczanych na ogół do klas bonitacyjnych IVb i V, najlepiej udaje się: żyto, owies, brukiew, kapusta, a na glebach organicznych (zaliczanych głównie do klas: IVa, IVb, V) ponadto: konieczyna, konopie, słonecznik.
- użytki zielone średnie
- Obejmuje łąki i pastwiska zaliczone w klasyfikacji bonitacyjnej do klas III i IV
- użytki zielone słabe i bardzo słabe
- Obejmuje łąki i pastwiska zaliczone w klasyfikacji bonitacyjnej do klas V i VI.

3.1.4. Ochrona powiązań ekologicznych i krajobrazu

3.1.4.1. Powiązania ekologiczne i krajobrazowe.

Wskazuje na występowanie:

- teren o podwyższonej wartości przyrodniczej** - stanowi obszar dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Rozlewisko górnej Stradomki” uchwalonego 2 lipca 1993r. Uchwałą Rady Miasta i Gminy Blachownia nr 170/XXXII/93 obejmujący część zachodnią Jeziora Blachownia stanowiącą zabagnione, niemal całkowicie zarośnięte przez roślinność wodną i błotną rozlewisko. Uchwała straciła moc 7 grudnia 2000r. w wyniku zmiany Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.10.1991r. Proponuje się przywrócenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Rozlewisko Górnej Stradomki" obejmującego torfowiska niskie i przejściowe z wieloma gatunkami roślin objętymi ochroną gatunkową m.in. widłakiem jałowcowatym, mieczykiem dachówkowatym, storczykiem plamistym, rosiczką okrągłolistną i grążelem żółtym.

•**ostoje florystyczno-mykologiczne**

Na terenie gminy Blachownia występują dwie **ostoje florystyczno-mykologiczne**: Częstochowskie Łąki i Lasy nad Górną Liswartą.

- Częstochowskie Łąki** są regionalną ostoją, posiadającą 4 gatunki kwalifikujące. Przedmiotem ochrony Częstochowskich Łąk są rośliny naczyniowe. Na terenie ostoi obowiązuje:

- wykluczenie możliwości zabudowy terenów rolnych o charakterze łąkowym,
- utrzymanie bądź przywrócenie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego siedlisk łąkowych,
- zakaz realizacji na terenach łąkowych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie przedsięwzięć, które mogłyby skutkować obniżeniem poziomu wód gruntowych.

• **Lasy nad Górną Liswartą** stanowią regionalną ostoję, obejmującą ochroną mszaki oraz rośliny naczyniowe. Liczba gatunków kwalifikujących wynosi 6 – dla mszaków oraz 18 – dla roślin naczyniowych. Na terenie ostoi obowiązuje:

- zachowanie terenów leśnych
- zachowanie polan w kompleksach leśnych,
- zachowanie śródleśnych zbiorników wodnych,
- wykluczenie możliwości zabudowy polan śródleśnych do tej pory niezainwestowanych,
- zachowanie torfowisk śródleśnych i zakaz realizacji w ich otoczeniu przedsięwzięć, które mogłyby skutkować obniżeniem poziomu wód gruntowych,
- wykluczenie możliwości zmiany morfologii koryt cieków wodnych i ich zabudowy hydrotechnicznej poza terenami zabudowanymi.

• **korytarze ekologiczne** łączące Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą z zewnętrznym układem przyrodniczym:

- Bory Stobrawskie
- Bory Stobrawskie - Dolina Górnej Warty

• **korytarze ekologiczne dla ryb:**

Korytarze ekologiczne dla ichtiofauny zostały wyznaczone w gminie Blachownia w oparciu o historyczne szlaki migracji ryb wędrownych dwuśrodowiskowych – diadromicznych oraz wędrownych ryb jednośrodowiskowych – potamodromicznych, przy założeniu, że wyznaczony korytarz w przyszłości powinien zapewnić możliwość przemieszczania się wszystkim rodzimym organizmom, zarówno tym aktualnie występującym, jak i tym przewidzianym do restytucji.

Zgodnie z planem zagospodarowania województwa śląskiego na terenie gminy Blachownia wyróżnia się obszar rdzeniowy korytarza ekologicznego dla ryb, zapewniający warunki niezbędne do przetrwania cennych gatunków ryb, a zwłaszcza komunikację ekologiczną w obrębie ostoi oraz miejsca potrzebne do odbycia tarła, a także rozwoju i wzrostu wszystkich stadiów wiekowych tych gatunków.

• **obszary węzłowe:**

Obszary węzłowe – ostoje ichtiofauny – zostały wyznaczone w granicach całych zlewni, w których stwierdzono występowanie: gatunków przewodnich (istotnych gospodarczo) dla danej krainy rybnej; gatunków objętych w Polsce ochroną prawną; gatunków, których siedliska są chronione na mocy „dyrektywy siedliskowej” oraz gatunków zagrożonych wg Czerwonej Listy Słodkowodnej Ichtyofauny Polski. Wyznaczone ostoje podzielono na następujące typy:

- ostoje ichtiofauny dla diadromicznych i potamodromicznych gatunków ryb,

–ostoje ichtiofauny dla potamodromicznych gatunków ryb,

–ostoje ichtiofauny dla zachowania materiału genetycznego cennych gatunków ryb.

W obrębie wyznaczonych ostoi ichtiofauny zostały dodatkowo określone obszary rdzeniowe zapewniające warunki niezbędne do przetrwania cennych gatunków ryb, a zwłaszcza komunikację ekologiczną w obrębie ostoi oraz miejsca potrzebne do odbycia tarła, a także rozwoju i wzrostu wszystkich stadiów wiekowych tych gatunków.

•korytarze ekologiczne dla ssaków:

W skład korytarzy ekologicznych wyznaczonych dla dużych ssaków wchodzi siedliska występowania subpopulacji gatunków dużych ssaków leśnych oraz obszary, które potencjalnie mogą stanowić siedliska tych zwierząt (były np. zasiedlone przez te gatunki w przeszłości lub posiadają sprzyjające uwarunkowania przyrodnicze), a także łączące je struktury liniowe (korytarze migracyjne) umożliwiające przemieszczanie się osobników należących do populacji tych zwierząt pomiędzy siedliskami. Wytypowano więc obszary węzłowe, czyli takie rozległe obszary leśne, które stwarzają dogodne warunki bytowania dla subpopulacji danej grupy gatunków. Głównym kryterium wyboru obszarów węzłowych była wielkość kompleksu leśnego, spełniająca wymagania przestrzenne wilka, rysia i jelenia. Jako gatunki pomocnicze wykorzystano sarnę oraz dziką. Korytarze i obszary węzłowe dla tych ssaków analizowano oddzielnie dla gatunków kopytnych i oddzielnie dla drapieżnych. Głównym kryterium wyboru korytarzy i obszarów węzłowych dla ssaków była wielkość kompleksu leśnego. Obszary węzłowe połączono strukturami liniowymi – korytarzami migracyjnymi, umożliwiającymi swobodne przemieszczanie się osobników należących do gatunków wskaźnikowych. Do obszaru węzłowego dla ssaków drapieżnych i kopytnych zaliczają się Lasy nad Górną Liswartą, które częściowo występują w gminie Blachownia.

•korytarze spójności obszarów chronionych:

Dla zapewnienia wzajemnej łączności obszarów chronionych w województwie śląskim dokonano analizy przestrzennej, której celem było wyznaczenie korytarzy spójności obszarów chronionych zgodnie z koncepcją Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych. W analizie uwzględniono tylko wieloprzestrzenne formy ochrony przyrody, utworzone na podstawie ustawy o ochronie przyrody: otulinę parku narodowego, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, rezerваты przyrody oraz obszary Natura 2000. W tym ostatnim przypadku Dyrektywa Siedliskowa zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do połączenia tych obszarów w spójną i wzajemnie połączoną europejską sieć ekologiczną.

Ciągi ekologiczne w dolinach rzek, stanowiące jeden z podstawowych elementów struktury przyrodniczej gminy, wymagają ochrony przed przekształceniami. Jest to jeden z warunków utrzymania różnorodności biologicznej naturalnych siedlisk, nieleśnych zbiorowisk roślinnych i fauny. Zachowanie naturalnie wilgotnych i okresowo zalewanych łąk nie będzie możliwe przy realizacji inwestycji, które powodują zmiany stosunków wodnych i lokalne zacieśnianie korytarzy ekologicznych.

Ważne jest, aby realizowane w przyszłości inwestycje nie utrudniały przemieszczania się zwierzętom wodnym i wodno-ładowym. Zastosowane rozwiązania techniczne umocnień brzegów oraz konstrukcji mostów powinny minimalizować negatywny wpływ obiektów na środowisko przyrodnicze.

- tereny torfowisk, mokradeł, wilgotnych łąk;** obejmują tereny stale podmokłe, o podłożu trudno przepuszczalnym, pokryte zbiorowiskami roślin bagiennych i bagienno-łąkowych. Obowiązuje zakaz realizacji w ich otoczeniu przedsięwzięć, które mogłyby skutkować obniżeniem poziomu wód gruntowych.
- cmentarze** - na terenie gminy Blachownia występują 3 cmentarze: cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Blachowni ok. 1910r., cmentarz w Błaszczkach i cmentarz w Łojkach.

3.1.4.2. Wody podziemne

Gmina Blachownia znajduje się w obszarze Jednolitych Wód Podziemnych JCWPd 98 i JCWPd 99. W pobliżu południowej granicy gminy Blachownia przebiega granica **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych** nr 327 Lubliniec – Myszków ID 4702, który nieznacznie wchodzi na teren gminy od strony południowej powierzchnią ok. 0,4356 ha.

Na terenie gminy występują:

- granica Jednolitych Wód Podziemnych JCWPd 98, JCWPd 99;**
- granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych** nr 327 Lubliniec – Myszków ID 4702;
- ujęcia wód podziemnych** – służące Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego SA w Częstochowie do produkcji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

Nazwa ujęcia	Organ wydający, nr pozwolenia, data wykonania	Określona wielkość poboru	Data ważności	Ujęty(e) poziom/piętro wodonośne
„Blachownia”	Starostwa Częstochowski OŚ.6341.73.2017.IV.PW z dnia 08 listopada 2017 r. Starosta Częstochowski OS.IV.6223-4/21/2010 z 31 grudnia 2010 r.	$Q_{\max(h)} = 100 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr(d)}} = 300 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{(t)} = 110\,000 \text{ m}^3/\text{h}$	do 31 grudnia 2030 r.	czwartorzęd (Q)
„Cisie”	Starostwa Częstochowski OŚ.6341.72.2017.IV.PW z dnia 08 listopada 2017 r. Starosta Częstochowski OS.V.6341.32.2012.IV.11 z 12 lipca 2012 r.	$Q_{\max(h)} = 75 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr(d)}} = 300 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{(t)} = 110\,000 \text{ m}^3/\text{h}$	do 30 czerwca 2032 r.	czwartorzęd (Q)

Tab. wydatki ujęcia Cisie i Blachownia – na podstawie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z pismem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego TT1.410.165.2019 z dnia 22.03.2019 r.

Dla w/w ujęć, w ramach jakościowej ochrony wód podziemnych, utworzone są strefy ochronne ujęć bezpośredniej i pośredniej:

- Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych „Blachownia” w mieście Blachownia – opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 13 sierpnia 2012 roku poz. 3389

–Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 13 sierpnia 2012 roku w sprawie ustanowienia strefy ochronnej – teren ochrony pośredniej i bezpośredniej dla studni S-2 ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w miejscowości Cisie – opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 17 stycznia 2012 roku poz. 239.

Dodatkowo na terenie gminy Blachownia (w miejscowości Nowa Gorzelnia) znajduje się strefa ochronny pośredniej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędnych „WIELKI BÓR”. Dla strefy ochrony pośredniej obowiązują zasady zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych "WIELKI BÓR" w obszarze miasta Częstochowa i miejscowości Nowa Gorzelnia.

3.1.4.3. Wody powierzchniowe

Główny układ wód powierzchniowe w gminie Blachownia stanowią:

- Stradomka oraz jej dopływy:** Gorzelanka, Aleksandria (Trzepizurka), ciek do Aleksandrii oraz ciek od Bieżenia. Stradomka na całym odcinku przepływającym przez gminę została regulowana. Ze względu na brak prowadzonych prac konserwacyjnych w obrębie koryta Stradomki ulega ono stopniowej naturalizacji. W wyniku spiętrzenia wód Stradomki i jej prawobrzeżnego dopływu rzeki Aleksandrii powstał:

- sztuczny zbiornik „Jezioro Blachownia”** Jego powierzchnia wynosi ok .28 ha, a wraz z przyległymi stawami ok. 35 ha. Ponadto na terenie gminy znajdują się stawy rybne i nieliczne śródpólne oczka wodne.

Środowisko wodne jest siedliskiem bogatej fauny i flory. Na terenach wód otwartych, ich rozlewiskach i dolinach występuje szereg rzadkich roślin objętych ochroną m.in. centuria pospolita, bagno zwyczajne, grzybień biały i grązeł żółty, rosiczka okrągłolistna i pływacz średni.

Wśród ptactwa wyróżnić tu można: mewy śmieszki, kokoszki wodne, kaczki krzyżówki i rdzawogłowe, łabędzie nieme, błotniaki stawowe, bączki, perkozy, trzcinia i trzciniczki. Występuje tu także 11 gatunków płazów: traszka zwyczajna i grzebieniasta, kumak nizinny, ropucha szara, zielona i paskówka, rzekotka drzewna, żaba wodna, jeziorkowa, trawna i moczarowa.

- rowy melioracyjne** - służące do zbierania z okolicy nadmiernej ilości wody i odprowadzania jej do najbliższej rzeki lub zbiornika. Zaliczane są do sztucznych cieków wodnych.

- granica zasięgu wód o prawdopodobieństwie przewyższenia p=1%**, która obejmuje najniższą położoną część doliny od Jeziora Blachownia do granicy z Częstochową.

3.1.5. Złoża surowców, tereny górnicze i obszary górnicze

W gminie Blachownia znajdują się:

- udokumentowane złoża kopalin** pospolitych: zawierające zasoby bilansowe:

- 1.Stara Gorzelnia ID 18159 - kruszywa naturalne o pow. ok. 10,99 ha, złoża położone jest na terenie sołectwa Gorzelnia na dz. nr 51, 52, 53, 54/1, 54/2, 55, 56, 57, 58, 59, 41 i 40/1;

2. Herby ID 8535 - kruszywa naturalne o pow. 85,3 ha, lokalizacja: sołectwo Cisie;

Teren górniczy, obejmujący część złoża o powierzchni 12,8 ha przeznaczonej do czasowej, powierzchniowej eksploatacji piasku posiada opracowany Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Blachowni Nr 28/V/2006 w dniu 29.12.2006 roku.

3. Wyrazów ID 18226 - kruszywa naturalne o pow. 15,81 ha, lokalizacja: sołectwo Wyrazów

4. Kolonia Łojki ID 2999 - surowce ilaste ceramiki budowlanej o pow. 0,3514 ha, lokalizacja: sołectwo Kolonia Łojki. Złoże zarzucone po wyeksploatowaniu 1/39 zasobów bilansowych. Wyrobisko zrekultywowano w kierunku wodnym.

Na terenie gminy Blachownia występują następujące obszary i tereny górnicze:

- „Herby 1” – ustanowione dla eksploatacji piasków budowlanych ze złoża „Herby”, na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 660/OS/2008 z dnia 14 marca 2008 r. oraz postanowienia Marszałka Województwa Śląskiego nr 224/OS/2008 z dnia 27 marca 2008 r. Działalność jest prowadzona przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „BUD-LAS” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach. Termin ważności koncesji upływa 31 grudnia 2028 r.
- „Herby 2” – ustanowione na wydobywanie kopaliny z części złoża piasków budowlanych „Herby”, na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 1655/OS/2016 z dnia 29 lipca 2016 r. Działalność jest prowadzona przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „BUD-LAS” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach. Termin ważności koncesji upływa 31 grudnia 2046 r.
- „Wyrazów 1” – ustanowione na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża „Wyrazów”, na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2729/OS/2017 z dnia 17 sierpnia 2017 r., zmieniającej koncesję Marszałka Województwa Śląskiego nr 2104/OS/2016 z dnia 12 września 2016 r. Działalność jest prowadzona przez „ASTOX” Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Termin ważności koncesji upływa 31 grudnia 2032 r.
- „Stara Gorzelnia” - ustanowione na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża „Stara Gorzelnia”, na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 3480/OS/2016 z dnia 19 grudnia 2016 r. Działalność jest prowadzona przez „ASTOX” Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Termin ważności koncesji upływa 31 grudnia 2031 r.

•tereny górnicze:

1. Herby 1 - ID 4707 o pow. 12,829 ha
2. Herby 2 - ID 134164 o pow. 24,99 ha
3. Stara Gorzelnia - ID 18159 o pow. 10,99 ha
4. Wyrazów 1 - ID 135906 o pow. 15,27 ha

•obszary górnicze:

1. Herby 1 – ID 8535

2. Herby 2 – ID 8535

3. Stara Gorzelnia – ID 18159

4. Wyrazów 1 – ID 18226

• **zlikwidowane szyby górnicze**

Wokół zlikwidowanych szybów zalecane jest wyznaczenie stref bezpieczeństwa wyłączonych z możliwości zabudowy. Należy założyć, że wielkość stref może wynosić około 20 m wokół szybów.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA:

Strefa uciążliwości od linii wysokiego napięcia:

Na terenie gminy Blachownia zlokalizowany jest fragment dwutorowej linii napowietrznej 110kV relacji SE Kawodrza – SE Brzózka. Wzdłuż przebiegu istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia obowiązuje strefa ochrony funkcyjnej (ograniczonego użytkowania). Dla linii napowietrznej WN (110kV) szerokość strefy wynosi 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach). W pasie ochrony funkcyjnej linii napowietrznej obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia drzew, krzewów i innej roślinności, której wysokość może przekroczyć 3m, a na trasach linii kablowych dodatkowo zakaz sadzenia roślinności o rozbudowanym systemie korzeniowym.

Strefa uciążliwości od naftociągu:

Przez teren miasta i gminy Blachownia, tranzytem przebiega rurociąg ropy naftowej DN 250. W celu zapewnienia warunków bezpieczeństwa oraz umożliwienia właściwej eksploatacji ropociągu, wzdłuż jego przebiegu, wyznaczony jest obszar ograniczonego użytkowania:

- Dla rurociągu naftowego DN 250 należy zachować strefę bezpieczeństwa o szerokości min. 12 m, której środkiem jest oś rurociągu. Strefa bezpieczeństwa ma być użytkowana według pierwotnego przeznaczenia tj. rolniczo, pas zieleni. Strefa powinna być wolna od wszelkiego rodzaju budowli, budynków, ogrodzeń, składów materiałów itp. Nie należy sadzić drzew w odległości mniejszej niż 5 m od rurociągu naftowego. Tereny działek przeznaczonych pod zabudowę powinny znajdować się poza strefą bezpieczeństwa rurociągu naftowego. Budynki można lokalizować w odległości min. 15 m od rurociągu naftowego oraz co najmniej 15 m od stacji zasuw.

Stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej:

W zakresie telekomunikacji bezprzewodowej teren gminy jest obsługiwany przez kilka operatorów sieci komórkowych i internetowych, którzy posiadają stacje bazowej sieci komórkowych zlokalizowane:

- na kominie Odlewni Żeliwa przy ul. 1 Maja 3 w Blachowni,
- na maszcie przy ul. 1 Maja 5 w Blachowni,
- na budynku Domu Pomocy Społecznej w Blachowni,
- na maszcie przy linii kolejowej w pobliżu ul. Dworcowej w Blachowni
- na maszcie w Łojkach przy ul. Piastów 1A.

Zwałowiska:

Antropogeniczne formy rzeźby związane są głównie z dawną eksploatacją rud żelaza, występują głównie w postaci hałd i zwałowisk o wysokościach względnych wysokościach 3- 40 metrów. Najwyższa hałda przy szybie „Jerzy” (sołectwo Łojki) osiąga 40 m.

Stare wyrobiska górnicze mogą zawierać w dalszym ciągu niezaciśnięte pustki. Ze względu na płytkie występowanie wyrobisk należy uwzględnić potencjalne zagrożenie dla zabudowy powierzchni, szczególnie w przypadku realizacji obiektów budowlanych charakteryzujących się znacznym naciskiem na podłoże. Niezbędne jest rozpoznanie warunków posadowienia obiektów budowlanych w tych rejonach, a także w obrębie pól warpi i innych miejscach występowania gruntów nasypowych o miąższości przekraczającej 2 m, ze szczególnością wymaganą dla skomplikowanych warunków gruntowych. Wymóg taki sankcjonują przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 września 1998 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz.U. Nr 126, poz. 839).

5. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH

5.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu użytkowania terenów:

I tak niniejszy dokument Studium wymienia główne koncentracje terenów o danym przeznaczeniu wskazanych w strefach, gdzie wyznaczono:

- strefę zabudowy osadniczej (jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej); obejmującą swoim zasięgiem zainwestowane tereny mieszkaniowe; (nieleśne tereny Blachowni z wyłączeniem Trzepizur i Malic, północna część gminy – sołectwo Nowa Gorzelnia i Stara Gorzelnia, południowa część gminy – sołectwo Wyrazów),
- strefę zabudowy usługowej; obejmuje ona tereny w centralnej części Blachowni (wzdłuż ul. Sienkiewicza oraz na terenie osiedla (przy ul. Żeromskiego, Bankowej, Sportowej i ks. Mariana Kubowicza) a także tereny w Konradowie (wzdłuż ul. Długiej)
- strefę zabudowy produkcyjnej – obejmująca tereny w centralnej części Blachowni (zakłady produkcyjne wzdłuż ul. 1 Maja w Blachowni, okolice ul. Dworcowej w Blachowni, w Trzepizurach rejon ul. Cmentarnej i Częstochowskiej, rejon ul. Wręczyckiej w Blachowni w Blachowni oraz tereny przy ul. Długiej w Łojkach i Konradowie).

5.2 Tereny infrastruktury

Przez gminę Blachownia przebiegają:

- autostrada A1 (będąca w budowie) - przebieg autostrady prowadzi przez wschodnią część gminy Blachownia i zlokalizowany jest tutaj węzeł drogowy na południe od miejscowości Wyrazów
- droga krajowa nr 46 łącząca Opole, Lubliniec, Częstochowę i Szczekociny, droga posiada klasę drogi głównej ruchu przyspieszonego, będąca we władaniu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad

–droga wojewódzka nr 492 biegnąca z miejscowości Ważne Młyny do Blachowni

–droga wojewódzka nr 904 rozpoczynająca się w Blachowni i kończąca we wsi Kolonia Poczesna. Infrastrukturę drogową uzupełniającą na terenie gminy Blachownia stanowi sieć dróg powiatowych oraz gminnych.

Linie kolejowe:

nr 61 – państwowa, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Kielce-Fosowskie;

nr 131 – magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Chorzów Batory – Tczew.

Linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV - fragment dwutorowej linii napowietrznej 110KV relacji: SE Kawodrza – SE Brzózka

Naftociąg - przez teren miasta i gminy Blachownia, tranzytem przebiega rurociąg ropy naftowej DN 250.

6. STRUKTURA PRZESTRZENNA

6.1. Obiekty i zespoły zabytkowe na terenie gminy

Historia miejscowości gminy Blachownia związana jest z występowaniem tu rud metalu i przemysłem metalurgicznym. Pierwsze wzmianki dotyczą miejscowości Łojki i pochodzą z XVI wieku. Zespoły osadnictwa towarzyszyły kopalniom rud i zakładom przemysłowym. W obecnej chwili układ historycznych wsi uległ zatarciu, poza wsią Cisie z przysiółkami oraz Ottonowem (należącym administracyjnie do Blachowni).

Obecne miasto Blachownia od początku swojego istnienia związane było z przemysłem. Pod koniec XIX wieku powstał tu zakład metalurgiczny. Najintensywniejszy rozwój w XX w. przeżywała Blachownia w latach 50 –tych i 60- tych. Prawa miejskie otrzymała w 1967 roku. Miasto nie posiada wykształconego historycznie układu miejskiego z czytelnym centrum.

Na podstawie opracowania „Ocena zabytków i historycznych zasobów miasta i gminy Blachownia” wykonanego w pracowni „ACER” przez Stefana Zaleskiego w 1994 roku -rysunek „Przekształcenia układów osadniczo- przestrzennych w gminie Blachownia”, można przypuszczać, że istniały folwarki w Starej Gorzelni, Łojkach/Wyrazowie, Blachowni - Błaszczyki i Ottonowie. Obecnie **jedynie folwark w Łojkach posiada zachowane elementy układu wraz z pozostałościami zabudowy i aleją dojazdową** (aleja kasztanowców wzdłuż historycznej drogi dojazdowej do folwarku) **dla jego ochrony proponuje się wyznaczenie strefy ochrony konserwatorskiej „B” i uznanie obiektu, jako obiekt o wartościach historycznych.**

Na terenie gminy znajduje się jeden obiekt zabytkowy umieszczony w rejestrze zabytków woj. śląskiego:

Budynek mieszkalny w Blachowni przy ul. Marii Curie- Skłodowskiej- nr 11 nr rejestr A- 524/91 decyzja z 05.06.1991 r. Budynek pochodzi z okresu 1927- 1928, wybudowany został dla dr Longina Tarnawskiego, jako dom mieszkalny z wydzieloną częścią na gabinet lekarski. W 1945 r. całkowicie spalony, odbudowany w 1948 r. służył jako magazyn oraz miejsce drobnej wytwórczości.

Jest to budynek murowany, jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, przykryty dwuspadowym naczółkowym dachem z facjatkami od wschodu i zachodu. Nad facjatkami umieszczono dach dwuspadowy. Nad portykiem wejściowym i ryzalitem zachodnim znajdują się balkony.

Należy uwzględnić ochronę i zagospodarowanie najbliższego otoczenia z uwzględnieniem dużego udziału zieleni niskiej oraz zakazem wprowadzania funkcji kolidujących, ww. wskazano w Kierunkach p. 7.1.

Na terenie gminy pozostało stosunkowo niewiele zachowanych obiektów o cechach zabytku, największe nagromadzenie obiektów drewnianych i o cechach zabytku znajduje się w części Blachowni – Ostrowy położonej na południe od torów kolejowych.

Zgodnie z pismem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach Delegatura w Częstochowie z dnia 24.10.2018 r. znak C-RD.5140.31.2018.KB utworzono wykaz obiektów, które powinny zostać ujęte w GEZ, które przedstawia tabela nr 6a, b.

Tabela nr 6a Obiekty zabytkowe wskazane do Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie gminy Blachownia

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Forma ochrony	Czas powstania	Uwagi
1.	Blachownia	Budynek mieszkalny (willa) Wpis obejmuje obiekt w granicach zainwestowania działki	ul. Curie Skłódowskiej 11	rejestr zabytków A/524/91 z dnia 5 VI 1991 województwo częstochowskie		
2.	Blachownia	Cmentarz rzymsko-katolicki	ul. Cmentarna		1910 r, powiększony i ogrodzony 1949 r.	
3.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Biegańskiego 2		ok. 1910 r.	
4.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Kopernika 7		ok. 1925 r.	
5.	Blachownia	Kościół parafialny p. w. Najświętszej. Marii Panny, Królowej Korony Polskiej	ul. Sienkiewicza 14		zbudowany w latach 1924-1927 poświęcony dnia 3 września roku 1927	
6.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Kopernika 25			
7.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Leśna 4		1948 r.,	
8.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Poczтовая 14			
9.	Blachownia	Budynek murowany Budynek Urzędu Stanu Cywilnego	Plac Niepodległości 1		1903 r.	
10.	Blachownia	Dom drewniany	ul. 1- go Maja 24		1935 r.	
11.	Blachownia	Obiekty dawnych zakładów metalurgicznych	ul. 1- go Maja 3, 3b, 3c b			
12.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Sosnowa 5		1959 r.	
13.	Blachownia	Dawny szpital	ul. Bema 2			
14.	Blachownia	Dom murowany	ul. Bema 8		1930 r.	
15.	Blachownia	Dom drewniany	ul. Starowiejska 86		1930 r.,	
16.	Cisie	Młyn drewniany	ul. Cisiańska 2		1924 r.	
17.	Cisie	Kapliczka drewniana	ul. Cisiańska		1909 r.	
18.	Konradów	Kapliczka Matki Boskiej Łaskawej	ul. Wrzosowa		1917 r	

Dla wymienionych **obiektów zabytkowych** w Kierunkach p. 7.1 wskazano zasady działania na obiektach.

Dla terenu dawnej huty w Blachowni, dla którego wskazane jest zachowanie historycznych obiektów (bryły, wystroju architektonicznego) oraz ich adaptacja oraz określenie strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Blachownia **występują obiekty drewniane**. Największe nagromadzenie obiektów drewnianych i o cechach zabytku znajduje się w części Blachowni – Ostrowy położonej na południe od torów kolejowych, wskazania jak dla obiektów zabytkowych.

Na terenie gminy znajdują się kapliczki, figury i krzyże przydrożne będące przykładami rzemiosła ludowego. Ww. są wskazane poniżej

Tabela nr 6b Zabytki ruchome wskazane do Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie gminy Blachownia

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Forma ochrony	Czas powstania	Uwagi
1.	Blachownia	Pomnik ofiar terroru hitlerowskiego	ul. Sienkiewicza		1947 r.	
2.	Blachownia	Krzyż Saperski	Skrzyżowanie ul. Sienkiewicza ul. Cmentarna		1918 r.	
3.	Blachownia	Krzyż metalowy	w starym parku, przy ul. Sienkiewicza		1879 r.	
4.	Blachownia	Krzyż metalowy	ul. Kościuszki, ul. Leśna		1914 r.	
5.	Blachownia obr. Trzepizury	Krzyż żeliwny	ul. Lubliniecka DK46		1934 r.	
6.	Cisie	Pomnik ku czci poległych i pomordowanych mieszkańców wsi Cisie	ul. Cisiańska		1977 r.	

W sferze zainteresowań służb konserwatorskich są również zabytki ruchome takie jak:

- Kapliczka w Łojkach,
- krzyże żeliwne z 1909 w Blachowni,
- krzyże żeliwne z 1909, 1937 w Trzepizurach,
- krzyże żeliwne z lat 1945- 1959 w Ostrowach, Wyrazowie, Konradowie i Trzepizurach

Zabytki ruchome stanowią symbole wiary, gdzie bez względu na okres powstania czy walory estetyczne winny być chronione jako wartość kulturowa i charakterystyczny element krajobrazu wsi polskiej.

Na terenie gminy Blachownia **występują 3 cmentarze /w tym 1 zaproponowany do GEZ/,** możliwe do uznania jako zabytkowe:

- cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Blachowni ok. 1910 r., zaproponowany do GEZ
- cmentarz w Błaszczkach

-cmentarz w Łojkach.

Dla cmentarza katolickiego w Blachowni, ze względu na wartości historyczne należy określić strefę ochrony konserwatorskiej.

Cmentarze będące miejscami pamięci i tożsamości mieszkańców powinny być otoczone ochroną, a przy tym tak włączone w zagospodarowanie terenu, aby ich refleksyjny charakter został zachowany.

W miejscowości Cisie znajduje się pomnik upamiętniający mieszkańców pomordowanych w czasie II wojny światowej, a w Blachowni pomnik Ofiar Terroru Hitlerowskiego, zasady ochrony wprowadzono w Kierunkach p. 7.1.

Na terenie gminy Blachownia występują obiekty drewniane. Największe nagromadzenie obiektów drewnianych i o cechach zabytku znajduje się w części Blachowni – Ostrowy położonej na południe od torów kolejowych. Ww. są wskazane w tabeli 6a, zasady ochrony wprowadzono w Kierunkach p. 7.1.

Na terenie gminy Blachownia występują **obiekty i obszary o wartości historycznej i zabytkowej** tj. **zabudowy związanej z wydobywaniem rud oraz przemysłem**, jak również budynki o cechach charakterystycznych. Uwzględniono m.in. obiekty związane z funkcjonowaniem huty i majątku Romanowów /m.in. budynek przy ul. Sienkiewicza 16/ oraz charakterystyczne obiekty na terenie osiedla Ostrowy /charakterystyczne domy drewniane, wille, sanatoria, szpitale/.

Obiekt związany z majątkiem Romanowów przy ul. Sienkiewicza 16 obecnie poddany jest rewitalizacji. Gmina Blachownia otrzymała dofinansowanie w ramach projektu RPSL.10.03.02-IŻ.01-24-128/16 na przebudowę infrastruktury publicznej na potrzeby uruchomienia Centrum Aktywności Obywatelskiej.

6.2 Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Blachownia znajduje się 7 stanowisk archeologicznych oraz 2 przebadane. Stanowiska archeologiczne rozmieszczone są w Cisiu – 3 stanowiska, Wyrazowie – 3 stanowisko oraz po 1 w Blachowni, Łojkach i Ottonowie. Koncentrują się one głównie na terasach rzeki Stradomki.

Tab. nr 7. Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Blachownia:

Lp	Numer stanowiska w miejscowości	Numer obszaru AZP i numer stanowiska na obszarze AZP	Chronologia	Funkcja /rodzaj stanowiska	Orientacyjny obszar stanowiska wg. rozrzutu materiału w na powierzchni
1	Cisie, st. 1	87-46/2	Epoka kamienia	Ślad osadnictwa	0,01 ha
2	Cisie, st. 2	87-46/3	Okres nowożytny	Ślad osadnictwa	0,1 ha
3	Cisie, st. 3	87-46/4	Okres nowożytny	Ślad osadnictwa	0,1 ha

4	Łojki, st. 2	87-47/7	Wczesne średniowiecze Okres nowożytny	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	1,0 ha
5	Wyrazów, st. 3	87-47/6	Kult. łużycka- ep .brązu Okres nowożytny	Ślad osadnictwa lad osadnictwa	0,1 ha
6	Ottonów, st.1	87-47/3	średniowiecze	Ślad osadnictwa	0,1 ha
7	Blachownia, st.1	87-47/4	średniowiecze	Punkt osadniczy	0,5 ha

źródło: Wojew. Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach, delegatura w Częstochowie

Wskazuje się, iż stanowisko 87-47/7 zostało w części przebadane (w zasięgu autostrady);

Wyłączono ze wskazania do GEZ dwa stanowiska „Wyrazów” znak: C-ZZ.05323.1.2019.WS z dnia 22.02.2019 r. st.1 ist.2. , jako już przebadane tj.

1	Wyrazów, st. 1	87-47/2	Kult. łużycka –ep. brązu Kult. przeworska-ok. wpływów rzymsk. średniowiecze	Osada Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	5,0 ha Stanowisko przebadane
2	Wyrazów, st.2	87-47/5	Blachownia	Ślad osadnictwa	0,5 ha Stanowisko przebadane

Wskazuje się na konieczność wyznaczenia strefy ochrony konserwatorskiej tzw. strefy nadzoru archeologicznego „OW” /w zagęszczeniu stanowisk w Cisiu/, gdzie dla robót ziemnych lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności, obowiązują aktualne przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Stanowiska archeologiczne zostały naniesione w części graficznej Uwarunkowań Studium.

Należy zaznaczyć, że ochroną prawną objęte są nie tylko stanowiska archeologiczne, lecz także obiekty archeologiczne, które mogą zostać przypadkowo odkryte poza strefą ochrony archeologicznej. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568) osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne w razie odkrycia przedmiotu, co do którego istnieje podejrzenie, że jest on zabytkiem są obowiązane wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć przedmiot, niezwłocznie zawiadomić konserwatora zabytków albo właściwego burmistrza, wójta, prezydenta.

6.3. Ochrona wartości krajobrazowych

Na walory krajobrazowe gminy składają się:

- obszary leśne
- doliny rzeczne
- Jezioro „Blachownia”
- elementy krajobrazu wykształconego w wyniku działalności człowieka: zwałowiska, hałdy, warpie
- krajobraz kulturowy związany z osadnictwem: charakterystyczne budynki, zespoły zabudowy i ich relacje z otoczeniem.

Stanowią one podstawę do podniesienia atrakcyjności gminy w wyniku ich wyeksponowania i wykorzystania w sposób zachowujący ich wartości krajobrazowe. Poszczególne elementy scharakteryzowane zostały w części Studium omawiającej wartości kulturowe oraz wartości przyrodnicze gminy.

Ponadto wskazuje się na zachowanie wartościowych, zorganizowanych zadrzewień, alei wzdłuż dróg historycznych, skupin, zakrzewień charakterystycznych dla krajobrazu kulturowego. Uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień z przewagą gatunków rodzimych, zgodnie z istniejącym składem gatunkowym. **Postuluje się wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej „B” dla:**

▪ **pozostałości założenia folwarcznego w Wyrazowie - Łojkach**, dla którego postuluje się:

- zachowanie historycznej zabudowy i jej konserwacja;
- możliwość wprowadzania nowej zabudowy nawiązującej układem, kubaturą oraz cechami do historycznej;
- ewentualna nowa zabudowa do 2 kondygnacji;
- dachy spadziste 15-35°;
- zabudowa gospodarcza, garażowa na zapleczu działek;
- stosowanie materiałów wykończenia zewnętrznego takich jak: drewno, kamień, ceramika, szkło lub materiałów podobnych oraz stosowanie jednolitej, stonowanej kolorystyki;
- dopuszcza się urządzenia techniczne, maszty itp. nieprzewyższające istniejącej zabudowy. Ewentualne tego typu urządzenia nie mogą naruszać ekspozycji obiektów zabytkowych (tj. celu ochrony) – ograniczenie stosowania dominant krajobrazowych;
- zachowanie i uzupełnienie całego ciągu alei kasztanowców wzdłuż historycznej drogi dojazdowej do folwarku;

▪ **cmentarz katolicki w Blachowni** dla którego postuluje się:

- zachowanie i konserwacja starych nagrobków sprzed 1939 r., układu cmentarzy (alejek, kwater);
- zachowanie i odtworzenie zadrzewień i zakrzewień podkreślających układ z przewagą rodzimych gatunków.

▪ **teren dawnej huty w Blachowni**, dla którego postuluje się:

- zachowanie historycznych obiektów (bryły, wystroju architektonicznego) oraz ich adaptacja.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

7.1. Uwarunkowania wynikające z potencjalnych zagrożeń środowiska

Strefa oddziaływania od autostrady A1

- izolinie hałasu:

W związku z prognozowanym dużym natężeniem hałasu komunikacyjnego wzdłuż budowanej autostrady A1 nie należy sytuować terenów podlegających ochronie przed hałasem w tym terenów mieszkaniowych, usług oświaty i zdrowia, terenów rekreacyjnych na terenach przyległych do autostrady oraz w jej otoczeniu. Dopuszczalne wartości hałasu wynoszą odpowiednio i zostały przedstawione na mapie uwarunkowań do Studium:

- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 56dB - pora nocy - rok 2015;
- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 61dB - pora dnia - rok 2015;
- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 65dB - pora dnia - rok 2015;
- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 56dB - pora nocy - rok 2030;
- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 61dB - pora dnia - rok 2030;
- zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 65dB - pora dnia - rok 2030.

- izolinie zanieczyszczeń powietrza:

- zasięg stężenia benzenu – 3 ug – rok 2015
- zasięg stężenia benzenu – 3 ug – rok 2030
- zasięg stężenia dwutlenku azotu – 25 ug – rok 2015
- zasięg stężenia dwutlenku azotu – 25 ug – rok 2030

W związku z dużym natężeniem hałasu komunikacyjnego wzdłuż drogi krajowej nr 46 (Częstochowa - Opole) zaleca się, aby lokalizacja zabudowy mieszkaniowej, a zwłaszcza zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki i szpitali uwzględniała wymogi ochrony przed hałasem. Wiąże się to z odsunięciem tej zabudowy na bezpieczną odległość od źródła hałasu.

7.2. Teren kolejowy zamknięty

Na działkach stanowiących tereny zamknięte na podstawie Decyzji Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r., w sprawie ustalania terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Inf. i Roz. poz. 25 ze zmianami), zlokalizowane są linie kolejowe:

nr 61 – państwowa, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Kielce-Fosowskie;

nr 131 – magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Chorzów Batory – Tczew.

W związku z powyższym występują ograniczenia dotyczące sytuowania budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonywania robót ziemnych wynikające z zapisów:

- Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1594 art. 53.3);
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120, poz. 826 z późn.zm.) tj. obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony akustycznej, dla terenów sąsiadujących z liniami i terenami kolejowymi, których zarządcą są PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.;
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014) w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżających oraz przeciwpożarowych:

§4.1. Roboty ziemne mogą być wykonywane w odległości nie mniejszej niż 4 m od granicy obszaru kolejowego (...);

§4.3 Wykonywanie robót ziemnych w odległości od 4 m do 20 m od granicy obszaru kolejowego powinno być każdorazowo uzgadniane z zarządcą infrastruktury.

7.3. Obszar wymagający rewitalizacji

Zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Blachownia na lata 2016-2023 wyznaczono dwa obszary przestrzenno-funkcjonalne z uwagi na konieczność przeprowadzenia procesów rewitalizacji. Wskazane obszary cechują się wysokim wskaźnikiem występowania zjawisk ujemnych. Zalicza się do nich: Centralną Część Miasta Blachownia oraz Sołectwo Łojki.

•Podobszar I – Centrum Blachowni

- powierzchnia 8,17 km²;
- liczba mieszkańców: 2 129 osób.

Analizowany teren obejmuje centrum Miasta Blachownia, graniczy bezpośrednio od strony wschodniej z ul. H. Sienkiewicza przechodząc do ulicy Parkowej i biegnie aż do skrzyżowania z ulicą 1 Maja. Następnie skręca w lewo wzdłuż ul. 1 Maja aż do skrzyżowania i w prawo ul. Sienkiewicza zamyka się wlotem do ul. Wczasowej. Od strony północnej teren zamyka ulica Wczasowa, z której znajduje się wjazd na parking przy północno wschodniej zalewu. Nawierzchnia parkingu w większej części jest częściowo zdegradowana. Na północnej części znajduje się scena letnia w pogorszonym stanie technicznym. Od zachodniej części teren rewitalizacji I Podobszaru graniczący z jeziorem Blachownia ma szerokość 10m. Od południowej strony granica obszaru rewitalizowanego biegnie ul. Kubowicza, Sportową oraz Bankową aż do przecięcia ul. H. Sienkiewicza.

Wykaz ulic zaliczonych do obszaru rewitalizowanego:

- ul. Bankowa (517 os.)
- ul. 16 Stycznia (399 os.)
- ul. Sportowa (108 os.)
- ul. Kubowicza (14 os.)

- ul. Żeromskiego (552 os)
- ul. H. Sienkiewicza 1-26 (250 os.)
- ul. Parkowa (55 os)
- ul. 1 Maja do nr 13 (150 os.)
- ul. Wczasowa (84 os.)

•II Podobszar – Sołectwo Łojki

- powierzchnia 4,37 km²;
- liczba mieszkańców: 1 355 osób.

Miejscowość ta jest najstarszą częścią gminy i od niej zaczęła się historia osadnictwa na terenach Blachowni. O dawnych dziejach przypominają hałdy górnicze i wspomnienia starszych osób. Do historii mniej znanej należy działalność w XIX w. młyna papierniczego, który znajdował się przy rzece Stradomce. Teren bloków przy ul. Długiej umiejscowiony jest poza centrum Gminy. Bloki komunalne stanowią obszar mieszkalnictwa wielorodzinnego, bez dostępu do usług społecznych. Budynki te są w złym stanie technicznym, charakteryzują się niską estetyką, a teren przylegający do nich jest mocno zaniedbany. Zamieszkują je osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej, często wyłączone bądź zagrożone wyłączeniem społecznym (m.in. osoby doświadczające ubóstwem, nieposiadające środków finansowych na regularne opłacanie czynszu, posiadające duże zaległości finansowe z innych tytułów, osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności). W tym obszarze występuje najwyższa koncentracja środowisk, które korzystają z pomocy społecznej w zakresie świadczeń finansowych.

7.4. Obszary zdegradowane

Zgodnie z LPR gminy Blachownia na lata 2016-2023 wyznaczono obszary, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności problemów społecznych, a następnie pozostałych, są to:

- Miasto Blachownia

źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Blachownia na lata 2016-2023

źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Blachownia na lata 2016-2023

7.5 Tereny ogrodów działkowych

Podstawowe zasady zagospodarowania terenów ogrodów działkowych reguluje Ustawa o rodzinnych ogrodach działkowych z dnia 13 grudnia 2013 r.

Na terenie Blachowni występują ogrody działkowe:

- ROD „Storczyk” przy ul. Miodowej i Cmentarnej;
- przy ul. Ks. M. Kubowicza;
- ROD „Odlewnik” przy ul. Parkowej i 1 Maja.

Ogrody działkowe w Blachowni należą do Polskiego Związku Działkowców - Okręgowy Zarząd w Częstochowie.

7.6 Wyrobiska rud metali i kopalni Brzózka.

Przed rozpoczęciem robót budowlanych w terenach poeksploatacyjnych rud metali, ze względu na płytkie występowanie dawnych wyrobisk górniczych, mogących zawierać w dalszym ciągu nie zaciśnięte pustki, wymagane jest uwzględnienie potencjalnego zagrożenia dla zabudowy powierzchni. Szczególnie jest to istotne w przypadku realizacji obiektów budowlanych charakteryzujących się znacznym naciskiem na podłoże. Niezbędne jest rozpoznanie warunków posadowienia obiektów budowlanych w tych rejonach, a także w obrębie pól warpii i innych miejscach występowania gruntów nasypowych o miąższości przekraczającej 2 m, ze szczególnością wymaganą dla skomplikowanych warunków gruntowych. Wymóg taki sankcjonują przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 września 1998 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz.U. Nr 126, poz. 839).

Orientacyjny zasięg wyrobisk kopalni Brzózka i rud metali naniesiono na rysunku *Uwarunkowania rozwoju*.

7.7. Granice stref od cmentarzy ograniczające możliwość zainwestowania i zagospodarowania terenu:

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze uwzględniono odległości od cmentarzy zgodnie z § 3 pkt 1 i 2 tj.:

1. odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 m do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

7.8 Szlaki turystyczne

Na terenie gminy Blachownia istnieją dogodne warunki do turystyki pieszej i rowerowej, wobec czego wyznaczone zostały następujące szlaki:

- szlak turystyczny rowerowy Częstochowa-Łebki;
- szlak turystyczny rowerowy Korwinów-Słowik-Kruszyna;
- szlak turystyczny pieszy Blachownia-Siemkowice;

7.9. Punkty widokowe

Na terenie gminy Blachownia brak jest naturalnych punktów widokowych. Przykładem antropogenicznych wzniesień jako punktów widokowych może być hałda w Łojkach.

8. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

W oparciu o diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska za podstawowe działania planistyczne, które powinny być podejmowane należy uznać:

A. w odniesieniu do zasobów środowiska przyrodniczego oraz ich ochrony:

- utrzymanie wysokiej lesistości gminy,
- zapewnienie właściwej ochrony zbiorowisk naturalnych znajdujących się w granicach Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” i jego otulinie, a także istniejącym pomnikom przyrody i chronionym gatunkom fauny i flory,
- objęcie ochroną **terenu o podwyższonej wartości przyrodniczej** obejmujący doliny rzeczne dotyczące rejonu doliny Stradomki „Rozlewiska górnej Stradomki” oraz cennych okazów drzew,
- ochronę **dolin rzecznych jako ważnych ciągów ekologicznych**, tworzących system powiązań z sąsiadującymi terenami, ochronę ich zbiorowisk roślinnych, ograniczenie wprowadzania zabudowy w dolinach rzecznych,
- w terenach rolniczych utrzymanie pasów **zadrzewień śródpólnych**,
- w trakcie eksploatacji rud żelaza przy przystosowaniu ich do nowych form użytkowania zwrócenie uwagi na ich znaczenie dla utrzymania lokalnej bioróżnorodności, a także na konieczność stabilizacji hałd zapobiegającej procesom osuwiskowym.

B. w odniesieniu do zagrożeń dla funkcjonowania środowiska:

- ograniczanie uciążliwości dla środowiska barier ekologicznych, jakie stanowi: obecny układ komunikacyjny,
- ograniczenie lokalizacji obiektów wrażliwych na hałas w **strefie oddziaływania od autostrady A1**, dla której z uwagi na uciążliwości akustyczne nie należy sytuować terenów podlegających ochronie przed hałasem w tym terenów mieszkaniowych, usług oświaty i zdrowia, terenów rekreacyjnych na terenach przyległych do autostrady oraz w jej otoczeniu. Dopuszczalne wartości hałasu wynoszą odpowiednio i zostały przedstawione na mapie uwarunkowań do Studium jako izolinie hałasu o zasięgach:
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 56dB - pora nocy - rok 2015;
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 61dB - pora dnia - rok 2015;
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 65dB - pora dnia - rok 2015;
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 56dB - pora nocy - rok 2030;
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 61dB - pora dnia - rok 2030;
 - zasięgi dopuszczalnych wartości hałasu 65dB - pora dnia - rok 2030.

- C. w odniesieniu do stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ograniczania
- ograniczanie źródeł niskiej emisji poprzez upowszechnianie tzw. ekologicznych źródeł energii,
 - rozbudowę systemu kanalizacji mającą na celu ograniczenie spływu nieczystości komunalnych, rolniczych i przemysłowych do wód powierzchniowych i podziemnych,
 - zapewnienie właściwego zagospodarowania w obszarach ochronnych ujęć wody i obszaru wysokiej ochrony GZWP;
- D. w odniesieniu do stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania,
- uwzględnienie i wyeksponowanie walorów krajobrazowych jako nadrzędnego zadania w postępowaniu projektowym przy kształtowaniu przestrzeni,
 - wykorzystanie **antropogenicznych wzniesień jako punktów widokowych**,
 - wykorzystanie istniejących tras widokowych oraz szlaków turystyczno – przyrodniczych jako podstawy do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej:
 - szlak turystyczny rowerowy Częstochowa - Łębki;
 - szlak turystyczny rowerowy Korwinów-Słowik-Kruszyna;
 - szlak turystyczny pieszy Blachownia-Siemkowice.

9. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH

9.1 Uwarunkowania wynikające z budowy geologicznej i rzeźby terenu

W obrębie płaskich den dolinnych oraz wyższych poziomów terasowych, gdzie zalegają aluwialne utwory piaszczyste, mułkowe i ilowe o dużej zmienności wykształcenia, często zawierające przewarstwienia organiczne i warstwy torfów, a zwierciadło wody znajduje się na głębokości < 2 m ppt, panują złożone warunki gruntowe.

Korzystne warunki geologiczno – inżynierskie występują powszechnie poza obszarami den dolin rzecznych oraz obszarami dawnej eksploatacji rud żelaza. Pokrywy piasków oraz piasków i żwirów wodnolodowcowych, stanowią podłoże gruntów niespoistych średnio zagęszczonych i zagęszczonych. Zwierciadło I poziomu wód gruntowych zalega na ogół poniżej 5 m ppt. Gorsze warunki posadowienia obiektów budowlanych istnieją w rejonie Malic z uwagi na położenie zwierciadła wód gruntowych na głębokości ok. 1- 3 m ppt.

Na obszarze Blachowni nie występuje zagrożenie powierzchniowymi ruchami masowymi w obrębie naturalnie ukształtowanych stoków – nachylenia tylko wyjątkowo przekraczają 5%. Nachylenia w granicach 12 – 30%, a sporadycznie większe, występują w obrębie wydmy przy zachodniej granicy Blachowni. Stoki wydmy są ustabilizowane pokrywą roślinności leśnej. Podobne nachylenia charakteryzują miejscami krawędzie teras rzecznych, jednak w tym przypadku wysokości względne nie przekraczają 3 metrów.

Antropogeniczne formy rzeźby związane są głównie z dawną eksploatacją rud żelaza. Obejmują hałdy o wysokościach względnych od 3 m do ponad 40 m wysokości, zajmujące łączną powierzchnię

ok. 48 ha oraz pole warpii o pow. ok. 18 ha, znajdujące się na północ od Kolonii Łojki. Na powierzchni pozostały nieckowate obniżenia, lokalnie utrudniające odpływ wód opadowych.

9.2. Uwarunkowania wynikające z konieczności ochrony wód podziemnych i powierzchniowych

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę Miasta i Gminy Blachownia mają zasoby zretencjonowane w obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego. Drugorzędne źródło wody stanowi dolnojurański poziom wodonośny. Wody te wymagają uzdatniania ze względu na wysoką zawartość żelaza i manganu. Zawartość Fe i Mn w wodach czwartorzędowych zmniejsza się we wschodniej części Blachowni.

Czwartorzędowy poziom wodonośny jest odkryty hydrogeologicznie i zasilany z powierzchni terenu. Tylko lokalnie przykryty jest słabo przepuszczalnymi glinami lub iłami. Wydzielony czwartorzędowy Użytkowy Poziom Wód Podziemnych (UPWP) obejmuje prawie cały obszar Blachowni za wyjątkiem części południowej, jednak wydajności studni właściwe dla UPWP uzyskuje się w odwiertach zlokalizowanych w obrębie doliny kopalnej Warty – Stradomki.

W południowej granicy gminy Blachownia przebiega granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 Lubliniec – Myszków ID 4702, który nieznacznie wchodzi na teren gminy powierzchnią ok. 0,4356 ha. Od strony północno-wschodniej przebiega granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 325 Zbiornik Częstochowa ID 1271, który nie wchodzi na teren gminy.

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) 327 Lubliniec-Myszków jest zlokalizowany w obszarze monokliny śląsko-krakowskiej i zajmuje powierzchnię około 2100 km². Kompleks wodonośny jest zbudowany z dolomitów, wapieni i margli triasu, a jego miąższość wynosi od 10 do 250 m. Na przeważającej części obszaru kompleks wodonośny jest przykryty serią utworów słabo przepuszczalnych triasu górnego i jury dolnej. Aktualna eksploatacja wód podziemnych z kompleksu wodonośnego serii węglanowej triasu wynosi około 48 mln m³/rok. Wykonano symulacje przepływu wód dla warunków ustalonych.

Na obszarach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) oraz **Użytkowych Poziomów Wód Podziemnych (UPWP), zakazana jest lokalizacja składowisk odpadów, w tym także odpadów obojętnych.**

Na terenie gminy Blachownia występują Jednolite Części Wód Podziemnych. Zaliczamy do nich:

•**granica Jednolitych Wód Podziemnych JCWPd 98, JCWPd 99**

•**granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 Lubliniec – Myszków ID 4702**

W obrębie stref ochrony pośredniej ujęć na terenie gminy Blachownia zabrania się:

- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętne;
- lokalizowania cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych;
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
- składowania środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;

- wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem ścieków opadowych;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych oraz rurociągów do ich transportu;
- lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy Blachownia znajdują się dwa ujęcia: „Blachownia” (ul. 1 Maja 25) i „Cisie” (ul. Strażacka 11). Ujęcia te stanowią główne źródło zasilania w wodę Gminy Blachownia oraz mają one istotne znaczenie dla zasilania wodociągu regionu częstochowskiego.

- Na terenie miasta Częstochowa znajduje się ujęcie wód podziemnych „Wielki Bór”, którego strefa ochrony pośredniej częściowo obejmuje teren miejscowości Nowa Gorzelnia.

Dla ujęć wód zostały ustalone strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej w obszarze których obowiązują określone zasady.

▪ Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych „Blachownia” w mieście Blachownia – opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 13 sierpnia 2012 roku poz. 3389;

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody obowiązują zakazy i nakazy wynikające z art. 127 i art. 128 ustawy Prawo wodne (Dz.U. 2018, poz. 2268 – t.j. z późn.zm.).

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody zabronione jest:

- lokalizowanie składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych;
- przechowywanie i składowanie odpadów promieniotwórczych;
- składowanie środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem ścieków opadowych;
- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz rurociągów do ich transportu;
- lokalizowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody wprowadza się następujące ograniczenia:

- budowy i rozbudowy dróg publicznych, z wyjątkiem dróg posiadających system odprowadzania ścieków i wód opadowych;
- budowy nowych ujęć, poza służącymi pozyskiwaniu wody dla potrzeb zwykłego korzystania z wód oraz ujęcia wody "BLACHOWNIA".

▪ Rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej – teren ochrony bezpośredniej i pośredniej dla studni S-2 ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w miejscowości Cisie - opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 17 stycznia 2012 roku poz. 239.

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody obowiązują zakazy i nakazy wynikające z art. 127 i art. 128 ustawy Prawo wodne (Dz.U. 2018, poz. 2268 – t.j. z późn.zm.).

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody zabronione jest:

- lokalizowanie składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych;
- przechowywanie i składowanie odpadów promieniotwórczych;
- składowanie środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem ścieków opadowych;
- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz rurociągów do ich transportu;
- lokalizowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody wprowadza się następujące ograniczenia:

- budowy i rozbudowy dróg publicznych, z wyjątkiem dróg posiadających system odprowadzania ścieków i wód opadowych;
- budowy nowych ujęć, poza służącymi pozyskiwaniu wody dla potrzeb zwykłego korzystania z wód oraz ujęcia wody "CISIE".

▪Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych "WIELKI BÓR" w obszarze miasta Częstochowa i miejscowości Nowa Gorzelnia - opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 13 sierpnia 2012 roku poz. 3390

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody obowiązują zakazy i nakazy wynikające z art. 127 i art. 128 ustawy Prawo wodne (Dz.U. 2018, poz. 2268 – t.j. z późn.zm.).

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody zabronione jest:

- lokalizowanie składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych;
- przechowywanie i składowanie odpadów promieniotwórczych;

- składowanie środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem ścieków opadowych;
- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz rurociągów do ich transportu;
- lokalizowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody wprowadza się następujące ograniczenia:

- budowy i rozbudowy dróg publicznych, z wyjątkiem dróg posiadających system odprowadzania ścieków i wód opadowych;
- budowy nowych ujęć, poza służącymi pozyskiwaniu wody dla potrzeb zwykłego korzystania z wód oraz ujęcia wody "WIELKI BÓR".

Strefy ochronne pośrednie zostały wyznaczone w sposób graficzny – na załączniku Kierunki Studium, natomiast strefa ochrony bezpośredniej zamyka się w granicach działek, na których występuje ujęcie, jedynie strefa ochrony bezpośredniej znajduje się na terenie miasta Częstochowy (nie wyznaczono graficznie).

9.3. Ochrona przed powodzią i podtopieniami

Na podstawie Studium ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Blachownia występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dla rzeki Stradomki Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu sporządził Studium ochrony przeciwpowodziowej, wyznaczające granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ oraz rzędne zalewu wody o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=10\%$.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 pkt 3 lit a) oraz b) ustawy Prawo Wodne zakazuje się m.in.: gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody, jak i lokalizacji nowych cmentarzy. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich (tj. dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich), zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo Wodne, może w drodze decyzji zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Zaleca się na tych terenach:

1. Ograniczanie wprowadzania nowej zabudowy, szczególnie w obszarach występujących ciągów ekologicznych oraz na gruntach słabo nośnych.
2. W przypadku lokalizacji obiektów kubaturowych zaleca się spełnienie poniższych warunków:

projektowane obiekty nie powinny w istotny sposób utrudniać odpływu (przepływu) wód opadowych, w szczególności nie powinny pogarszać warunków wodnych w obrębie sąsiednich nieruchomości (należy wykluczyć w określonych przypadkach zmianę ukształtowania terenu i budowę niektórych rodzajów płotów, które mogłyby wpłynąć w niekorzystny sposób na przepływ wód powierzchniowych); nowe zagospodarowanie terenu powinno korespondować z systemem odprowadzania wód opadowych (kanalizacją deszczową, systemem otwartych rowów),

zaleca się pozostawienie wolnych od zabudowy terenów, dla których ze względu na zbyt niskie położenie względem odbiornika nie jest możliwe przy wysokich stanach wód grawitacyjne odprowadzanie wód deszczowych, dla zabezpieczenia przed podtopieniami obiekty kubaturowe należy projektować bez podpiwniczeń (w uzasadnionych przypadkach można dopuścić do odstępstwa od tej zasady, pod warunkiem zastosowania technologii i materiałów budowlanych skutecznie zabezpieczających piwnice przed napływem wód gruntowych i powierzchniowych); 1 poziom użytkowy należy wynieść ponad poziom terenu, stosownie do rozpoznanego lokalnie zagrożenia, o 0,3 - 1 m.

W przypadku terenów położonych poza systemem dolin rzecznych nie należy dopuszczać do zabudowy osi małych suchych dolinek, prowadzących wody okresowo.

10. SPOŁECZNO- GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

10.1. Demografia

Miasto i gmina Blachownia obejmuje obszar o powierzchni ok. **67,21 km²**, gdzie zamieszkują 13 056 osoby (miasto 9733 osób, obszar wiejski 3419 osób) /dane z GUS z roku 2017/.

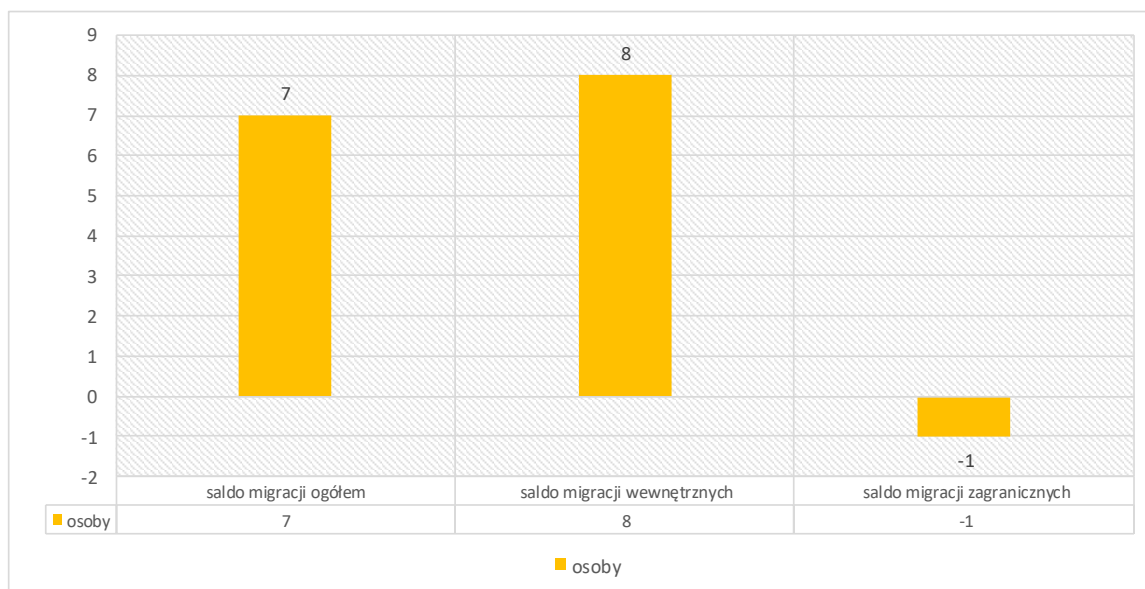

Diagram 1. Migracja ludności na pobyt stały 2014 r. /dane z GUS z roku 2016

Migracje ludności w gminie Blachownia przedstawiają się następująco:

Tab. nr 8 Migracje ludności w gminie Blachownia

Zameldowania w ruchu wewnętrznym	129
Zameldowania z zagranicy	0
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	112
Wymeldowania za granicę	3
Saldo migracji	14

Saldo migracji wewnętrznych	17
Saldo migracji zagranicznych	-3

źródło: GUS dane za 2016 r.

Migracja wykazuje minimalne saldo dodatnie. Znaczna część migracji tzw. „wewnętrznych” jest w obrębie województwa śląskiego i państwa, mniejsza część dotyczy wyjazdów ludności za granicę. Prognozy demograficzne są mało obiecujące, co potwierdzają również dokumenty Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Plan 2020+”. Pomimo dodatniego salda migracji wewnętrznych przewiduje się systematyczny spadek liczby ludności w Blachowni. Przyrost naturalny na terenie miast jest również ujemny (w roku 2015 na 1000 ludności wynosił -0,095).

Diagram 2. Ludność w 2015 r. oraz prognoza ludności dla miasta Blachownia na lata 2015-2030 według płci /dane z GUS z roku 2016/

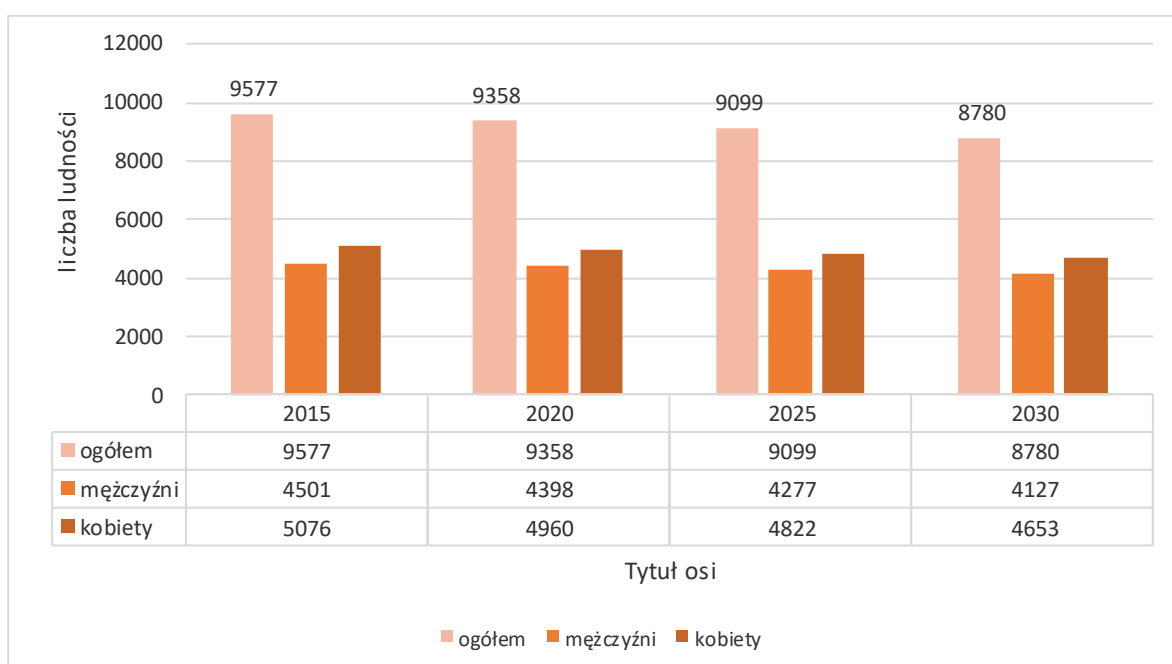

Diagram 3. Bezrobocie rejestrowane /dane z GUS z roku 2016/

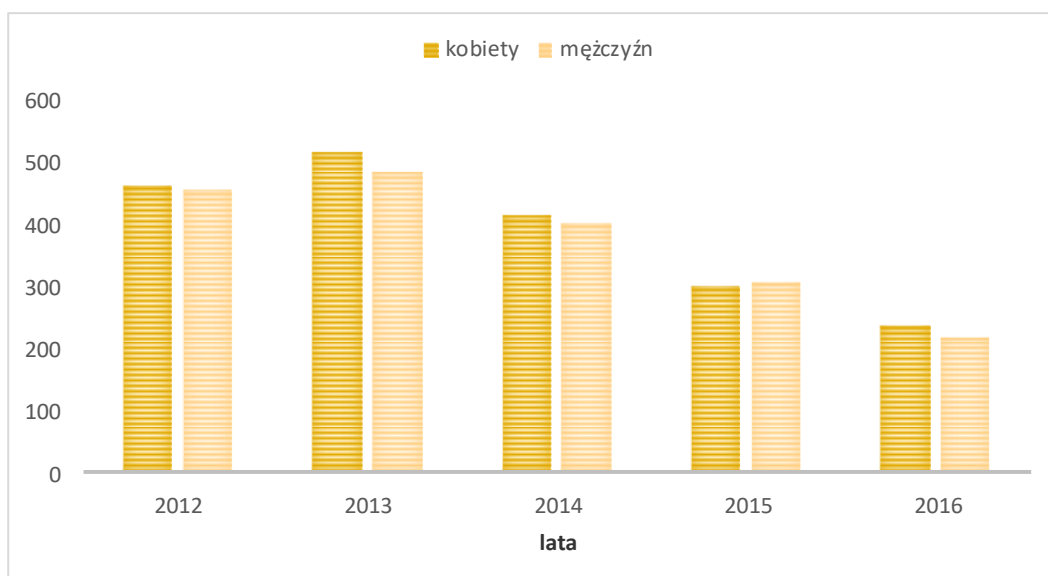

Tabela 9. Wybrane dane o rynku pracy w 2015 r. /dane z GUS z roku 2016/

Wybrane dane o rynku pracy	gmina	powiat
Pracujący	1549	16545
Bezrobotni zarejestrowani	608	6464
Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w %	49,3	49,5
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w wieku produkcyjnym w %	7,4	7,5
Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	7,8	8,0

W przeciągu ostatnich 5 lat stopa bezrobocia waha się. Do roku 2013 rosła, natomiast po 2013 r. zaczęła stopniowo spadać. Udział bezrobotnych kobiet oraz osób w wieku produkcyjnym jest minimalnie niższy w porównaniu z danymi dla powiatu częstochowskiego. Wykazuje się tendencje spadkowe bezrobocia.

W celu zobrazowania sytuacji ogólnej miasta i gminy Blachownia posłużono się danymi na poziomie województwa, powiatu oraz gminy co obrazuje tabela powyżej.

Blachownia poprzez swoje korzystne położenie komunikacyjne oraz bogate walory przyrodniczo-kulturowe może w perspektywie stać się ważnym ośrodkiem funkcji lokalnych, charakteryzującym się rozwiniętą strefą gospodarczą i wysoką atrakcyjnością rekreacyjno-turystyczną. W strukturze gospodarczej przeważa sektor usługowy (ok. 70% wszystkich podmiotów gospodarki), w mniejszym stopniu przemysł i budownictwo (ok. 28%) oraz rolnictwo (ok. 1%).

Zagospodarowanie terenów pod usługi podstawowe dla mieszkańców obejmuje 5 placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych), 4 szkoły podstawowe oraz 1 szkoła gimnazjalna. Występują również inne placówki usług podstawowych takich jak biblioteki i filie (2) oraz przychodnie medyczne (5).

Z danych GUS z 2015/2016 wynika, że w porównaniu z rokiem 2013/2014 nie powstawały nowe placówki.

Tabela 10. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności /dane z GUS z roku 2015/

Dane statystyczne	2013	2014	2015	Powiat 2015
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	26	26	26	27

Wskaźnik ilości oddanych mieszkań w okresie od 2013 do 2015 roku był wciąż na tym samym poziomie i wynosił 26 mieszkań na 10 tys. osób, co na tle powiatu (27 mieszkań na 10 tys. osób) jest wskaźnikiem minimalnie niższym. Oddawane do użytkowania mieszkania na terenie miasta dotyczą wyłącznie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – budownictwo indywidualne. Nowe budynki mieszkalne lokalizowane są przede wszystkim na obszarach wiejskich gminy Blachownia. Na zasoby mieszkaniowe w Blachowni składa się budownictwo indywidualne – jednorodzinne oraz istniejące zabudowania zagrodowe, zdecydowanie mniejszy odsetek stanowią zabudowania wielorodzinna – spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe zwłaszcza w granicach administracyjnych miasta Blachownia. Ww. informacje wskazują na wzmożony ruch inwestycyjny i konieczność przygotowywania terenów w kierunku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej towarzyszącej zabudowaniom mieszkaniowym.

10.2 Procesy demograficzne i struktura wiekowa ludności

Diagram Prognoza ludności w gminie Blachownia na lata 2016-2030.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	13132	13095	13057	13016	12974	12931	12888	12845	12795	12743	12690	12638	12584	12524	12458
przedprodukcyjny	2082	2050	2047	2029	2025	2003	1995	1977	1967	1945	1916	1885	1861	1835	1829
produkcyjny	8132	8030	7897	7778	7672	7575	7489	7377	7262	7190	7118	7075	7027	6970	6890
mobilny	4873	4819	4706	4636	4543	4455	4375	4274	4139	4049	3981	3859	3736	3655	3567
niemobilny	3259	3211	3191	3142	3129	3120	3114	3103	3123	3141	3137	3216	3291	3315	3323
poprodukcyjny	2918	3015	3113	3209	3277	3353	3404	3491	3566	3608	3656	3678	3696	3719	3739
0-14	1697	1696	1675	1670	1654	1648	1627	1604	1579	1556	1532	1530	1534	1515	1517
15-59	7991	7875	7742	7610	7539	7453	7394	7330	7266	7206	7158	7099	7008	6949	6854
60+	3444	3524	3640	3736	3781	3830	3867	3911	3950	3981	4000	4009	4042	4060	4087
15-64	9083	8967	8859	8718	8594	8457	8362	8236	8118	8051	7978	7896	7803	7731	7641
65+	2352	2432	2523	2628	2726	2826	2899	3005	3098	3136	3180	3212	3247	3278	3300
80+	650	670	667	680	674	669	665	647	638	636	650	675	725	752	784

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego ludność w gminie Blachownia ulegnie zmniejszeniu z 13132 osób w 2016 r. do 12458 osób w 2030 r. co stanowi ok. 8,3 %. Na wzrost lub ubytek ludności na danym obszarze wpływ mają dwa podstawowe procesy:

- przyrost naturalny, będący różnicą między liczbą zgonów i urodzeń,
- saldo migracji, będące różnicą między napływem i odpływem ludności.

Podstawowe procesy demograficzne na mieście Blachownia w latach 2010-2016 przedstawia Tab. Nr 20. Zauważyć można generalnie malejącą liczbę narodzin dzieci w analizowanym okresie. We wszystkich analizowanych latach zanotowano ujemny przyrost naturalny, z najniższą wartością (- 95 osób) w 2015 r. Saldo migracji w całym analizowanym okresie, poza 2012 r., wykazuje wartości dodatnie, co świadczy o stałym napływie ludności do miasta.

Tab. Nr 11. Zmiany ruchu naturalnego i migracji ludności w mieście Blachownia

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Małżeństwa	77	72	66	47	44	51	60
Urodzenia	110	117	107	93	108	85	102
Zgony	162	163	180	149	141	180	185
Przyrost naturalny	-52	-46	-73	-56	-33	-95	-83
Saldo migracji	13	12	-7	25	7	36	14

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

W Tab. Nr 11. przedstawiono porównywalne wskaźniki procesów demograficznych w 2016 r. w mieście Blachownia, dla całego powiatu częstochowskiego oraz średnie wartości dla województwa śląskiego. Ogólnie można stwierdzić, że wskaźniki procesów demograficznych w Blachowni są najgorsze w stosunku do porównywanych jednostek terytorialnych. Wystąpił tutaj największy ujemny

przyrost naturalny, najwyższy poziom zgonów i niski poziom urodzeń. Jedynie ilość zawieranych małżeństw w Blachowni jest na podobnym poziomie jak w analizowanych jednostkach terytorialnych.

Tab. Nr 12. Ruch naturalny w gminie Blachownia w 2016 r. (na 1000 ludności)

	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
gmina Blachownia	5,0	9,3	14,1	-3,8
Powiat częstochowski (miasto i wieś)	4,8	9,2	11,6	-3,3
województwo śląskie (miasta)	4,9	9,9	10,7	-1,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

Strukturę wiekową ludności w mieście w latach 2013–2017 przedstawiono w Tab. Nr 12. Dane te przedstawiają niekorzystną tendencję zmian struktury ludności na przestrzeni ostatnich lat. Stale maleje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0 - 17 lat), z 16,5 % w 2013 r. do 15,6 % w 2017 r. Maleje także udział ludności w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym rośnie w analizowanych latach. Jest to tzw. efekt „starzenia się” społeczeństwa w gminie.

Tab. Nr 13. Struktura wiekowa ludności w mieście Blachownia

	2013	2014	2015	2016	2017
	%				
w wieku przedprodukcyjnym poniżej 17 lat	16,5	16,3	16,0	15,9	15,6
w wieku produkcyjnym kobiety 18 - 59 lat mężczyźni 18 - 64 lata	63,3	62,8	62,4	61,9	61,2
w wieku poprodukcyjnym kobiety pow. 59 lat mężczyźni pow. 64 lat	20,2	20,9	21,6	22,2	23,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych,

Strukturę wiekową ludności w mieście Blachownia w 2017 r. oraz w powiecie częstochowskim i miastach województwa śląskiego prezentuje tabela nr 13. W porównaniu do danych dla powiatu i województwa, ludność Blachowni charakteryzuje gorszymi proporcjami. Wyraża się to największym udziałem ludzi w wieku poprodukcyjnym oraz niskim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym. Stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego) wynosi w Blachowni 58,5, w powiecie częstochowskim – 59,5 zaś średnio w miastach województwa śląskiego – 51,1.

Tabela nr 14 Struktura wiekowa ludności w porównywanych jednostkach terytorialnych w 2017 r.

	gmina	powiat częstochowski	województwo
--	-------	----------------------	-------------

	Blachownia		śląskie
w wieku przedprodukcyjnym poniżej 17 lat	15,6 %	16,8 %	16,9 %
w wieku produkcyjnym kobiety 18 - 59 lat mężczyźni 18 - 64 lata	61,2 %	62,4 %	61,1 %
w wieku poprodukcyjnym kobiety pow. 59 lat mężczyźni pow. 64 lat	23,1 %	20,8 %	22,0 %

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych,

Podsumowując sytuację demograficzną w mieście Blachownia należy stwierdzić, że podobnie jak w całym powiecie częstochowskim następuje zmniejszanie się liczby mieszkańców. Do zjawisk korzystnych cechujących sytuację ludnościową w mieście należy zaliczyć dodatnie saldo migracji. Do zjawisk niekorzystnych można zaliczyć:

- ujemny przyrost naturalny (większy aniżeli średnio w powiecie częstochowskim i miastach województwa śląskiego)
- widoczna struktura „starzejącego” się społeczeństwa miasta, duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

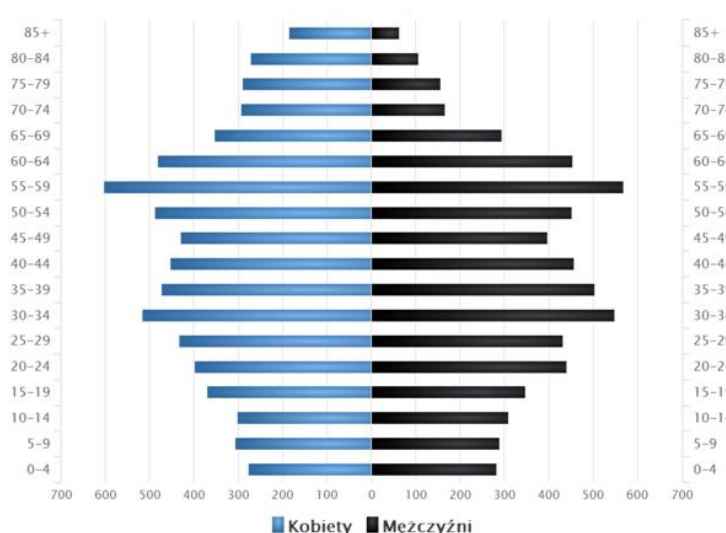
Gmina Blachownia ma 13 056 mieszkańców, z czego 52,6% stanowią kobiety, a 47,4% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 2,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Blachownia zawarli w 2017 roku 66 małżeństw, co odpowiada 5,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 25,2% mieszkańców gminy Blachownia jest stanu wolnego, 59,8% żyje w małżeństwie, 3,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,2% to wdowy/wdowcy.

Gmina Blachownia ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -50. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,81 na 1000 mieszkańców gminy Blachownia. W 2017 roku urodziło się 122 dzieci, w tym 53,3% dziewczynek i 46,7% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 401 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,74 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2016 roku 50,1% zgonów w gminie Blachownia spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,0% zgonów w gminie Blachownia były nowotwory, a 3,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Blachownia przypada 14.11 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz znacznie

więcej od wartości średniej dla kraju. W 2016 roku zarejestrowano 129 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 112 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Blachownia 17. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 3 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -3. 61,2% mieszkańców gminy Blachownia jest w wieku produkcyjnym, 15,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Piramida wieku mieszkańców gminy Blachownia za 2014 r. (źródło GUS)

10.3. Sytuacja ludnościowa

Na koniec 2015r. gmina Blachownia liczyła 13 152 mieszkańców. Najbardziej licznym administracyjnie wydzielonym obszarem administracyjnie jest Miasto Blachownia i liczy 9 733 osób na drugim miejscu jest sołectwo Łojki 1 355 osób, kolejno Cisie, Wyrazów, Stara Gorzelnia i Nowa Gorzelnia.

Blachownia należy do małych miast w województwie śląskim pod względem liczby ludności. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015r. r. stałe miejsce zameldowania miało w nim 9 733 osób. Stanowiło to 74,0 % ogólnej liczby mieszkańców Miasta i Gminy Blachownia jak i 7,18 % ludności całego powiatu częstochowskiego. Średnia gęstość zaludnienia wyniosła 265,5 osób/km² (2016 r.) i jest znacznie niższa od średniej dla miast województwa śląskiego (966 osób/km²). Ogólną sytuację ludnościową w gminie w latach 2005-2017 przedstawia Tab. Nr 15. Należy zaznaczyć, że w analizowanym latach nie zaszły żadne zmiany terytorialne mogące wpłynąć na ogólną liczbę ludności miasta. W badanym okresie uwiadamia się niekorzystne zjawisko zmniejszania się liczby ludności miasta jak i całej gminy.

Tab. Nr 15. Ludność w gminie Blachownia z wydzieleniem na obszar miejski i wiejski

	2005	2010	2012	2014	2015	2016	2017
Blachownia - miasto	9925	9953	9863	9843	9733	9738	9676
Blachownia – obszar wiejski	3455	3402	3370	3371	3419	3394	3380
OGÓŁEM	13380	13355	13233	13214	13152	13132	13056

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

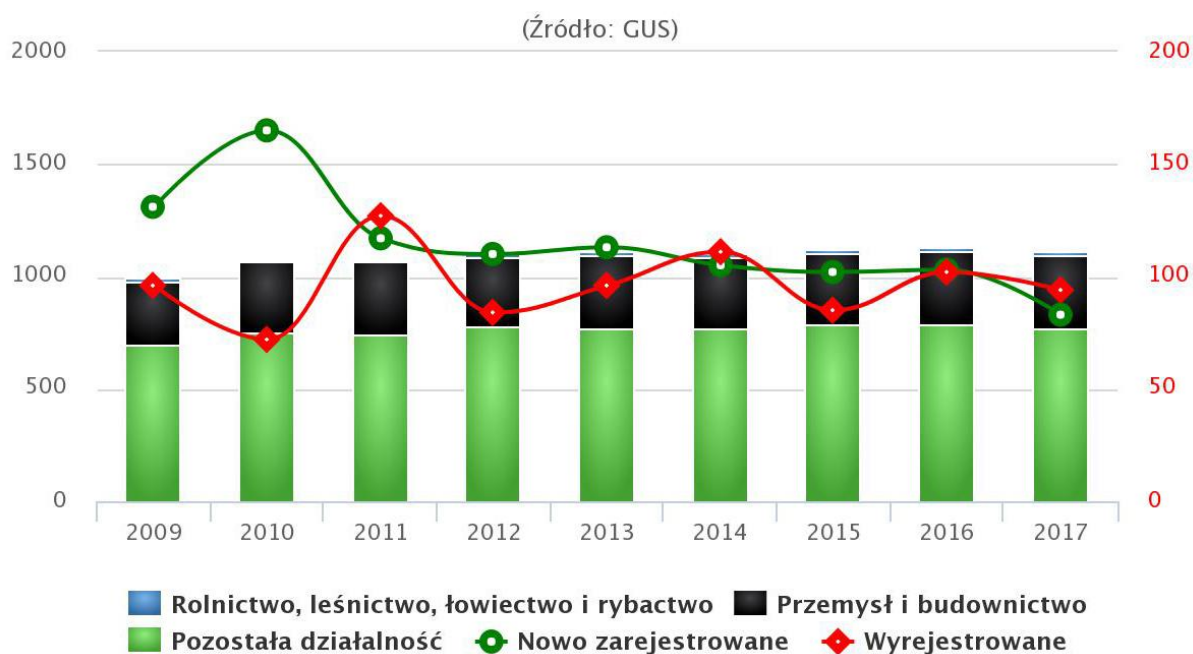
11. GOSPODARKA

11.1. Podmioty gospodarcze i zatrudnienie

W gminie Blachownia w roku 2017 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1112 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 909 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 83 nowe podmioty, a 94 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (165) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (83) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (127) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (72) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Blachownia najwięcej (43) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 065) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. 1,3% (14) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 29,5% (328) podmiotów, a 69,2% (770) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Blachownia najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27.6%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (18.5%).

Diagram nr 4 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na obszarze gminy Blachownia

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009 – 2017

źródło: www.polskawliczbach.pl

Liczbę podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w latach 2009 - 2017 przedstawia Tab. Nr 13. Najwięcej podmiotów znajdowało się w sekcji pozostałej działalności (głównie handel). Było to 35,4 % wszystkich podmiotów, co jest wartością zbliżoną do średnich dla terenów wiejskich województwa śląskiego (32,1 %) i powiatu częstochowskiego (32,0 %).

Najwyższy udział podmiotów gospodarczych tej sekcji jest charakterystyczny dla wszystkich w/w jednostek terytorialnych. Na drugim miejscu pod względem liczebności w na obszarze wiejskim gminy Blachownia znajdują się podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (21,7 % wszystkich podmiotów). Podobna sytuacja jest na obszarach wiejskich województwa śląskiego jak i w całym powiecie częstochowskim.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD:

W 2017 r. w gminie Blachownia 909 osób prowadziło działalność gospodarczą na terenie miasta i gminy Blachownia. Podział na rodzaje działalności przedstawia się następująco:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 251
- Przetwórstwo przemysłowe - 168
- Budownictwo - 113
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 79
- Transport i gospodarka magazynowa - 59
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 54

- Pozostała działalność - 33
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 30
- Edukacja - 28
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa - 28
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - 15
- Informacja i komunikacja - 14
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 14
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - 11
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości -6
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; działalność związana z rekultywacją -5
- Górnictwo i wydobywanie – 1

Diagram nr 5 Rodzaje przeważającej działalności w latach 2012-2017 na terenie gminy Blachownia

Rodzaje przeważającej działalności w latach 2012 – 2017

(Źródło: GUS)

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- Przetwórstwo przemysłowe ■ Budownictwo
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- Transport i gospodarka magazynowa ■ Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- Pozostała działalność
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ■ Edukacja
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ■ Informacja i komunikacja
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

źródło www.polskawliczbach.pl

11.2. Struktura zatrudnienia

W gminie Blachownia na 1000 mieszkańców pracuje **121** osób. **52,3%** wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 47,7% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Blachownia wynosiło w 2016 roku **11,0%** (**12,3%** wśród kobiet i **9,9%** wśród mężczyzn). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Blachownia wynosi **3 372,48 PLN**, co odpowiada **78.60%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo

mieszkańców gminy Blachownia **1 425** osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a **585** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **-840**. **41,3%** aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Blachownia pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **28,7%** w przemyśle i budownictwie, a **12,5%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **0,6%** pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

Na obszarze wiejskim gminy Blachownia brak jest dużych zakładów produkcyjnych dających zatrudnienie jej mieszkańcom, aczkolwiek funkcjonują tutaj przedsiębiorstwa zatrudniające po kilkadziesiąt osób. Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności gospodarczej, znajdują się tutaj firmy zajmujące się (nie licząc działalności typowo handlowej tj. sklepów):

- produkcją artykułów wyposażenia wnętrz np. kwietniki, świeczniki, deski do prasowania,
- produkcją elementów z tworzyw sztucznych, okuć metalowych oraz
- odlewnia żeliwa,
- wypożyczalnia sprzętów rekreacyjno-wypoczynkowych,
- produkcją makaronów,
- skupem złomu i recykling odpadów,
- produkcją odzieży i dziewiarstwo,
- tartak,
- produkcją zbiorników ciśnieniowych,
- stacja kontroli pojazdów, mechanika samochodowa,
- produkcją różańców.

Pod względem przestrzennym spośród wszystkich sołectw wyróżniają się Łojki i Nowa Gorzelnia, w których znajduje się najwięcej podmiotów gospodarczych. Sołectwa to dają najwięcej miejsc prac na terenie wiejskim gminy.

Tab. Nr 16. Zatrudnienie w gminie Blachownia

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kobiety	738	735	794	852	798	833	834
Mężczyźni	713	740	665	761	722	716	760
OGÓŁEM	1451	1475	1459	1613	1520	1549	1594

bd – brak danych

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

Liczba zatrudnionych w gminie Blachownia wskazuje na tendencję rosnącą. Przeważa zatrudnienie kobiet. W Blachowni brak jest dużych zakładów produkcyjnych dających zatrudnienie jej mieszkańcom. Dominują małe firmy, głównie w sektorze handlowo-usługowym, zatrudniające kilka-kilkanaście, maksymalnie kilkadziesiąt osób. Ważnym miejscem pracy jest administracja publiczna oraz sektor służby zdrowia.

12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

12.1. Oświata i wychowanie

Wychowanie na poziomie przedszkolnym zapewniają dwa przedszkola zlokalizowane w Blachowni (przy ul. Wspólnej 5 i przy ul. Żeromskiego 4A) oraz jedna placówka przedszkolna na obszarze wiejskim gminy Blachownia, w ramach zespołu szkolno-przedszkolnego w miejscowości Łojki. Ponadto funkcjonuje jeden oddział przedszkolny (klasa „0”) przy szkole podstawowej w Cisiu. Przedszkole w Łojkach prowadzone jest przez samorząd gminny natomiast oddział przedszkolny w Cisiu przez „Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Cisie”.

W roku szkolnym 2014/2015 liczba miejsc w przedszkolach wynosiła 300, w roku szkolnym 2015/2016 – analogicznie 275, natomiast w roku szkolnym 2016/2017 liczba miejsc w przedszkolach wyniosła 310. W najbliższym czasie planuje się budowę żłobka oraz rozbudowę przedszkola w Blachowni.

Szkolnictwo podstawowe

Edukację na poziomie podstawowym na terenie miasta Blachownia zapewnia **Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej przy ul. Sienkiewicza 8, Gimnazjum przy ul. Bankowej 13 (docelowo Szkoła Podstawowa przy ul. Bankowej 13, Szkoła Podstawowa przy ul. Wspólnej 5.**

W roku szkolnym 2017/2018 na obszarze wiejskim gminy Blachownia funkcjonowały 2 szkoły podstawowe: w Łojkach i Cisiu. Szkoła w Łojkach prowadzona była przez samorząd gminny natomiast w Cisiu przez „Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Cisie”. Szkoły podstawowe dysponują stosownym zapleczem sportowym.

Szkolnictwo ponadpodstawowe

Na obszarze gminy nie funkcjonuje żadna szkoła ponadpodstawowa. Młodzież uczęszcza głównie do szkół w pobliskiej Częstochowie.

Podsumowując można stwierdzić, że sieć szkolna na terenie wiejskim gminy Blachownia jest dość uboga. Jest to związane z korzystaniem ze szkół znajdujących się w mieście Blachownia oraz Częstochowie.

12.2. Kultura

Instytucje kultury

Główną funkcję w zakresie upowszechniania kultury i edukacji kulturalnej na terenie gminy Blachownia pełni Miejski Dom Kultury w Blachowni. Na terenie gminy Blachownia znajdują się dwie biblioteki (przy ul. Żeromskiego 3B w Blachowni oraz filia przy ul. 1 Maja 99 w Blachowni). Według danych GUS księgozbiór tej placówki liczył w 2006 r. łącznie 43 957 woluminów. Wskaźnik liczby księgozbioru na 1000 mieszkańców, wyniósł 4456,8 woluminów. Systematycznie maleje jednak liczba czytelników, jak również liczba wypożyczeń księgozbioru. W 2006 r. z biblioteki korzystały 1933 osoby, a na 1 czytelnika przypadało 19,80 książki. Obecnie na obszarze wiejskim gminy nie działa żadna biblioteka publiczna.

Na obszarze wiejskim gminy nie funkcjonuje żadna instytucja zajmująca się wyłącznie kształtowaniem kultury. Brak jest kin bądź muzeów. Funkcję zastępczą pełnią głównie strażnice

Ochotniczej Straży Pożarnej, świetlice, wykorzystywane głównie do imprez okolicznościowych.

Ponadto w mieście, nad zalewem, znajdzie się amfiteatr (tymczasem w przebudowie). Jest on wykorzystywany do imprez plenerowych i okolicznościowych w okresie letnim. Na terenie miasta nie działa żadne muzeum.

W centralnej części gminy przy ul. Sienkiewicza 16 powstaje Centrum Aktywności Lokalnej w miejscu budynku dawnego pałacyku myśliwskiego, który zostanie przebudowany, zmieni się też sposób jego użytkowania. Planuje się wzbogacenie funkcji budynku o Izbę Pamięci.

12.3. Kościół katolicki

Na terenie gminy znajdują się trzy kościoły katolickie:

- **Parafia Świętego Michała Archaniola** – rzymskokatolicka parafia znajdująca się w Blachowni przy ul. Sienkiewicza 14. Parafia należy do dekanatu Blachownia w archidiecezji częstochowskiej.
- **Parafia św. Franciszka z Asyżu** – rzymskokatolicka parafia znajdująca się w Blachowni, w dzielnicy Ostrowy. Parafia należy do dekanatu Blachownia w archidiecezji częstochowskiej. Została utworzona 3 czerwca 1988 r. przez biskupa częstochowskiego Stanisława Nowaka z terenu parafii św. Michała Archaniola w Blachowni. Kościół parafialny został wybudowany w latach 1986-2000 w stylu nowoczesnym.
- **Parafia Najświętszego Zbawiciela** – rzymskokatolicka parafia znajdująca się w Blachowni, przy ul. Kościuszki 99 w dzielnicy Błaszczuki. Parafia należy do dekanatu Blachownia w archidiecezji częstochowskiej.

Na terenie wiejskim gminy w Cisiu znajduje się kościół filialny p.w. Św. Antoniego z Padwy, podlegający pod parafię Najświętszego Zbawiciela w Blachowni. Pozostałe miejscowości podlegają pod kościoły parafialne położone poza obszarem wiejskim gminy.

Na terenie miasta znajdują się także domy zakonne następujących zgromadzeń:

- Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (nazaretanki)
- Zgromadzenie Sióstr Westiarek Jezusa
- Zgromadzenie Sióstr Wspomożycielek Dusz Czyścowych.

Blachownia jest ponadto stolicą dekanatu.

12.4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Największym obiektem ochrony zdrowia na terenie gminy Blachownia pozostaje szpital im. Rudolfa Weigla, położony w dzielnicy Ostrowy w Blachowni. Ponadto na terenie gminy działają dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej (w Blachowni i w Łojkach). W gminie funkcjonuje kilka aptek (głównie na terenie miasta). Ponadto mieszkańcy gminy, w zakresie podstawowej opieki medycznej korzystają z ośrodków zdrowia w pobliskiej Częstochowie. Podobnie sytuacja wygląda w zakresie leczenia specjalistycznego. W Blachowni znajduje się również Stacja Pogotowia Ratunkowego.

Na terenie gminy znajduje się Dom Pomocy Społecznej przy ul. Sienkiewicza 6 w Blachowni. Placówka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.

12.5. Sport, rekreacja i turystyka

Na terenie gminy Blachownia działa kilka klubów piłkarskich, klub żeglarski oraz inne kluby sportowe m.in. **Stowarzyszenie Promocji Sportu i Rekreacji im. Henryka Kawelczyka, które organizuje cyklicznie turnieje szachowe.** Baza sportowo-rekreacyjna ulega poprawie, dzięki inwestycjom w ostatnich latach. Stanowią ją głównie przyszkolne boiska sportowe. (Baza sportowo-rekreacyjna jest rozwijana i podnosi się jej standard. Stanowią one uwzględnione wyznaczone w Kierunkach Studium przyszkolne boiska sportowe – boisko treningowe „Sahara” przy ul. Sienkiewicza, boisko „Orlik” przy SP1 w Blachowni, boisko sportowe przy szkole w Łojkach i boiska na terenie sołectw Konradów i Wyrazów oraz obiekt sportowy na terenie gminy - stadion Miejski OSiR w Blachowni im. Orłów Kazimierza Górskiego. Wskazuje się, iż Kierunki Studium nie wyznaczają obszaru na realizację ogólnodostępnego basenu).

Na terenie miasta działają następujące kluby sportowe:

- KS Pogoń Blachownia – sekcja: piłka nożna,
- UKS Blachownia – sekcje: piłka nożna, boks (korzysta z sali Szkoły Podstawowej w Łojkach),
- UKS Orlik Blachownia – sekcje: piłka nożna, piłka siatkowa,
- MKS Dwójka Blachownia – sekcja: badminton,
- Stowarzyszenie Promocji Sportu i Rekreacji im. Henryka Kawelczyka – sekcja: szachy,
- KS Orient – sekcje: Taekwondo, Kick-boxing.

Największą atrakcją na terenie miasta stanowi zbiornik wodny – zalew Blachownia o powierzchni 56 ha, który wraz z ośrodkiem sportów wodnych, jest wspaniałym miejscem do rekreacji i wypoczynku. W skład ośrodka sportów wodnych wchodzi: kąpielisko strzeżone, wypożyczalnia sprzętu pływającego, amfiteatr. Pozostałe obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym na terenie miasta stanowią m.in.:

- Dom Wycieczkowy z 46 miejscami noclegowymi, częścią biurową OSiR, pomieszczeniami Klubu Sportowego "Pogoń" Blachownia i Barem Restauracyjnym z 50 miejscami do konsumpcji
- Miejski Stadion Sportowy (pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej, bieżnia, 1500 miejsc siedzących na widowni), z kompleksem boisk sportowych: boisko asfaltowe do koszykówki, siatkówki i tenisa ziemnego oraz kort ze sztucznej trawy
- Park "Strefa Ciszy" z placem zabaw dla dzieci, brodzikiem, boiskiem treningowym, 2 boiska do gier małych.

Na terenie miasta brak gospodarstw agroturystycznych oferujących miejsca noclegowe. W miejscowości Cisie znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne, dysponujące 18 miejscami noclegowymi. Walory przyrodnicze gminy, zwłaszcza obecność dużych kompleksów leśnych, nie są obecnie w pełni wykorzystane dla celów turystyczno-wypoczynkowych. Nadleśnictwo Herby wyznaczyło w jednym z kompleksów leśnych znajdujących się w granicach miasta ścieżkę

edukacyjno-przyrodniczą jak też miejsce do biwakowania (oddział 59r). Ponadto z terenu miasta można wyruszyć na szlak turystyczny „Szlak Rezerwatów Przyrody” (niebieski), prowadzący przez Kłobuck i Krzepice do Dankowa i Lipia.

12.6. Inne placówki usługowe oraz placówki komercyjne

Spośród handlowych placówek należy wymienić najliczniejsze sklepy spożywcze, spożywczo-przemysłowe, supermarkety oraz punkty sprzedaży materiałów sypkich (opał, pasze, nawozy itp.) oraz materiałów budowlanych. Na terenie gminy funkcjonuje kilka stacji paliw.

Blachownia jako miasto gminne posiada wiele instytucji i urzędów, które obsługują ludność miasta i sąsiednich miejscowości. Jest to ponadto najważniejszy sektor zatrudnienia mieszkańców miasta i okolicy. Najważniejsze urzędy i instytucje to:

- Urząd Miejski
- Zakład Opieki Zdrowotnej w Blachowni
- Urząd Stanu Cywilnego
- Zespół Obsługi Jednostek Oświatowych w Blachowni
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Blachowni
- Zarząd Mieniem Komunalnym
- Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o. w Blachowni
- Miejski Dom Kultury w Blachowni
- Komisariat Policji (obsługujący również gminę Konopiska)
- Biblioteka
- Ochotnicza Straż Pożarna w Blachowni.
- Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu.

Ponadto w Blachowni mieści się wiele firm o charakterze usługowym, których działalność często wykracza poza granice miasta i obsługują z reguły ludność w granicach gminy. Są to m.in.:

- „Poczta Polska” Urząd Pocztowy
- Inpost Punkt Obsługi Klienta
- Bank PKO BP S.A.
- „Arka” Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa
- Bank Spółdzielczy
- Spółdzielnia Mieszkaniowa
- gazetka lokalna „Wiadomości z ratusza” oraz gazetki parafialne
- kilka stacji paliw
- Market „Polo”, „Biedronka”, „Lewiatan”.

Należy zaznaczyć, że liczba małych, prywatnych podmiotów gospodarczych z roku na rok zmienia się. Ich sieć wciąż się kształtuje ze względu na ich krótki okres działania w gospodarce rynkowej. Pod względem przestrzennym wyróżnia się większa koncentracja placówek usługowych i handlowych we wschodniej części gminy. Jest to wynikiem większej gęstości zaludnienia tej części gminy oraz bliskością miasta Częstochowa.

13. DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZA

13.1. Struktura gruntów rolnych i uwarunkowania agrarne

Użytki rolne stanowią ok. 47 % ogólnej powierzchni na obszarze wiejskiej gminy. Rolnictwo nie jest jednak istotną formą gospodarowania i źródłem dochodów mieszkańców obszarów wiejskich gminy Blachownia. Wynika to głównie z:

- niskiej jakości gleb
- bliskości dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Częstochowa, stanowiąca główne miejsce pracy dla mieszkańców gminy
- dużej powierzchni lasów.

Tab. nr 17. Powierzchnia gruntów wg grup obszarowych użytków rolnych na obszarze wiejskim gminy Blachownia.

	Powierzchnia	
	[ha]	% użytków rolnych
użytki rolne	1412	100,0
grunty orne	1027	72,7
sady	13	0,9
łąki trwałe	283	20,1
pastwiska	89	6,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

W 2017 r. na obszarze wiejskim gminy było 391 gospodarstw rolnych. W podziale na poszczególne sołectwa sytuacja wyglądała następująco:

- Łojki – 68 gospodarstw rolnych
- Cisie – 93 gospodarstw rolnych
- Stara Gorzelnia – 89 gospodarstw rolnych
- Konradów – 67 gospodarstw rolnych
- Nowa Gorzelnia – 43 gospodarstwa rolne
- Wyrazów – 31 gospodarstw rolnych.

W 2017 r. na obszarze miejskim gminy było 196 gospodarstw rolnych. W podziale na poszczególne obręby geodezyjne sytuacja wyglądała następująco:

- Blachownia – 79 gospodarstw rolnych
- Brzózka – 67 gospodarstw rolnych
- Ostrowy – 12 gospodarstw rolnych
- Ottonów – 25 gospodarstw rolnych
- Trzepizury – 13 gospodarstwa rolne.

Na obszarze gminy funkcjonują wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolnicze. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi w gminie 3,8107 ha. W 2010 r. ponad połowę wszystkich gospodarstw stanowiły działki rolnicze o powierzchni od 1 ha do 5 ha. Należy stwierdzić, że rozdrobnienie jest cechą struktury agrarnej w gminie. Mało jest gospodarstw o

powierzchni 10 ha i więcej. Rozdrobnienie stwarza istotne ograniczenie przy dostosowaniu się rolnictwa do warunków rynkowych. Ze względu na mało opłacalną produkcję rolną nie widać obecnie procesów polaryzacji gospodarstw rolnych, w wyniku której powstawałyby duże obszarowo rozwojowe gospodarstwa rolne.

Tab. nr 18. Gospodarstwa według grup obszarowych użytków rolnych na obszarze gminy Blachownia

Grupy obszarowe	powierzchnia gospodarstw rolnych	
	powierzchnia	%
do 1 ha (włącznie)	396,45	25,44
1 – 5 ha	877,04	56,27
5 – 10 ha	111,26	7,14
10 – 15 ha	36,55	2,34
15 i więcej ha	137,34	8,81
Ogółem	1558,64	100

Źródło: Powszechny spis rolny 2010. Bank Danych Lokalnych

Na obszarze gminy przeważa system produkcji rolniczej, charakteryzujący się dużym udziałem upraw żyta i owsa. Obecnie się szacuje, że 70 % gruntów jest odłogowanych i proces ten nie wykazuje tendencji malejącej. Według szacunków 86 % gospodarstw nie posiada żadnego inwentarza zwierzęcego.

Tab. nr 19. Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa w gminie Blachownia

	Powierzchnia zasiewów [ha]
pszenica ozima	3,5
pszenica jara	4,26
żyto	49,26
jęczmień ozimy	1,75
jęczmień jary	4,19
owies	35,67
pszenżyto ozime	11,41
pszenżyto jare	35,25
mieszanki zbożowe jare	11,58
ziemniaki	11,02

Źródło: Powszechny spis rolny 2010. Bank Danych Lokalnych

13.2. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa.

Rolnictwo w gminie Blachownia ma słabo rozwiniętą infrastrukturę ekonomiczną oraz przetwórstwo rolno-spożywcze. Obsługę rolnictwa, w tym przetwórstwo rolno-spożywcze dla rolników z terenu gminy oferują m.in.:

- Śląskie Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
- piekarnie: kilka w mieście Blachownia
- lecznica weterynaryjna w mieście Blachownia
- targowisko w mieście Blachownia
- skup zboża i piekarnia w mieście Blachownia

Na terenie gminy nie działa żadna grupa producencka bądź zrzeszenie rolników.

Uboga i mało rozwinięta sieć infrastruktury rolniczej oraz brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy są poważnymi ograniczeniami rozwoju rolnictwa. Wschodnie sołectwa gminy - Łojki, Wyrzów, Nowa Gorzelnia, Stara Gorzelnia, Konradów, z uwagi na bliskość i łatwą dostępność komunikacyjną Częstochowy, podlegały w ostatnich kilkunastu latach silnym procesom urbanizacyjnym, które doprowadziły m.in. do marginalizacji pierwotnej funkcji rolniczej na tych terenach. Natomiast w zachodniej części gminy; mimo pewnej presji urbanizacyjnej, zachowany został również harmonijny krajobraz kulturowy charakterystyczny dla terenów rolniczych, szczególnie w miejscowości Cisie. Generalnie jednak niski poziom dochodów z produkcji rolniczej zniechęca rolników do inwestowania w swoje gospodarstwa.

Na terenie gminy brak ośrodków obsługi bądź wspierających rolnictwo. Działa tylko targowisko, będące miejsce wymiany handlowej, m.in. środków i produktów związanych z prowadzeniem działalności rolniczej oraz lecznica dla zwierząt. Ośrodek Doradztwa Rolniczego obsługujących rolników z terenu gminy znajduje się w Częstochowie.

13.3. Rolnictwo.

Na terenie gminy znajduje się 1412 ha użytków rolnych (według danych GUS r.), co stanowi 21 % ogólnej jej powierzchni. Na użytkach tych gospodaruje 587 gospodarstw rolnych (dane za 2017 r.), spośród których 25,44 % to gospodarstwa mające powierzchnię do 1 ha (włącznie) użytków rolnych. Wszystkie gospodarstwa na terenie miasta to gospodarstwa indywidualne. Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. 81,1 % gospodarstw, nie prowadzi produkcji rolniczej. Natomiast zaledwie 2,2 % to gospodarstwa produkujące głównie na rynek. Powyższe dane poświadczają, jak znaczna część użytków rolnych jest odłogowana, a mieszkańcy miasta swe dochody czerpią praktycznie wyłącznie z pozarolniczej działalności. Charakterystykę przydatności rolniczej gleb na obszarze miasta Blachownia przedstawiono w rozdziale dotyczącym rolnictwa na obszarze wiejskim gminy.

Tabela nr 20 Struktura gruntów rolnych i uwarunkowania agrarne

	Powierzchnia
	[ha]
grunty ogółem	1558,64
użytki rolne	1338,02
użytki rolne w dobrej kulturze	342,19
pod zasiewami	180,58
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	19,86
uprawy trwałe	7,27
sady ogółem	6,81
ogrody przydomowe	1,23
łąki trwałe	128,13
pastwiska trwałe	5,12
pozostałe użytki rolne	995,83

Strukturę użytków rolnych w gminie przedstawia Tab. Nr 20. W gminie zaznacza się duży udział gruntów ornych kosztem trwałych użytków zielonych i sadów. Podobna sytuacja jest w całym powiecie częstochowskim, gdzie udział gruntów ornych jest zdecydowanie największy (75,0 % ogółu użytków rolnych) i bardzo niski udział sadów (1,0 %).

14. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Na terenie gminy przeważają tereny należące do Skarbu Państwa oddane w użytkowanie wieczyste. W głównej mierze znajdują się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Państwowe Lasy. Podział gruntów w mieście Blachownia przedstawia się następująco:

- grunty rolne - 796 ha:
 - grunty orne - 505 ha
 - sady – 5 ha
 - łąki trwałe – 207 ha
 - pastwiska trwałe – 24 ha
 - grunty rolne zabudowane – 28 ha
 - grunty pod stawami – 8 ha
 - grunty pod rowami – 1 ha
 - grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – 1 ha
 - nieużytki – 17 ha
- grunty leśne – 2492 ha
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 330 ha
- grunty pod wodami – 42 ha
- użytki ekologiczne – 0 ha
- tereny różne – 6 ha

Podział gruntów na obszarze wiejskim gminy Blachownia przedstawia się następująco:

- grunty rolne - 1420 ha:
 - grunty orne - 915 ha
 - sady – 11 ha

- łąki trwałe – 287 ha
- pastwiska trwałe – 103 ha
- grunty rolne zabudowane – 48 ha
- grunty pod stawami – 4 ha
- grunty pod rowami – 1 ha
- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – 3 ha
- nieużytki – 48 ha
- grunty leśne – 1321 ha
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 242 ha
- grunty pod wodami – 9 ha
- użytki ekologiczne – 0 ha
- tereny różne – 3 ha.

Tab. Nr 21. Zestawienie struktury własności terenów w gminie Blachownia

Powierzchnia w ha	Użytki ome	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Nieużytki
Grunty SP z wyłącz. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	110	1	67	16	0	0	1	0	18
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Grunty spółek SP, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty gmin i zw. międzygm. z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	20	0	16	7	0	8	0	1	4
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w uż. wieczyste	8	0	3	0	0	0	0	0	15
Grunty, które są własnością samorządowych os. prawnych oraz gr., których wł. są nieznani	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty osób fizycznych	1277	15	405	99	76	4	1	3	26
Grunty spółdzielni	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Wspólnoty gruntowe	0	0	0	5	0	0	0	0	0
Grunty powiatów z wyłączeniem	0	0	0	0	0	0	0	0	0

gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste									
Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w pkt.1-14	3	0	1	0	0	0	0	0	2
razem	1420	16	494	127	76	12	2	4	65

źródło: Stan prawny gruntów w gminie Blachownia. Zestawienie zbiorcze wg. stanu na dzień 01.01.2018 r. materiały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Częstochowie

15. STRUKTURA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY

Zróznicowanie pomiędzy zachodnią, zalesioną częścią gminy i wschodnią o krajobrazie rolniczym i przekształconym w wyniku działalności górniczej wpływa w istotny sposób na kształtowanie się terenów zabudowy i ich wyraz przestrzenny. Położenie gminy w strefie oddziaływania Częstochowy sprawia, że gmina posiada charakter podmiejski. Zespoły osiedleńcze na jej terenie to miasto Blachownia oraz zróżnicowane wielkościami wsie.

Na terenach wiejskich gminy dominuje zabudowa murowana, o dwu- lub czterospadowym dachu, współczesna, bez wyraźnych cech budownictwa tradycyjnego. Towarzyszą jej budynki gospodarcze, często z umieszczonymi w nich usługami. O współczesnym charakterze zabudowy świadczy również brak tradycyjnych układów zagród wiejskich. Cechą charakterystyczną jest częste stosowanie ogrodzeń z betonowych elementów. Wolnostojące obiekty usługowe posiadają zazwyczaj i formę „pudełkową”.

Na krajobraz gminy wpływ mają budynki sakralne, które za wyjątkiem kościoła p.w. św. Michała Archaniola, powstały współcześnie, o gabarytach wpisujących się w istniejącą zabudowę.

Miasto Blachownia łączy cechy struktur osiedlowych, przemysłowych, wiejskich i podmiejskich.

Cisie - sołectwo położone w zachodniej części gminy otoczone jest lasami. Główną część wsi rozdziela od przysiółków Nowiny i Dąbrówka dolina rzeczna. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozciąga się wzdłuż drogi. Stanowią ją głównie domy jednorodzinne z obiektami gospodarczymi, nieliczne zagrody. Domy są w przewadze jedno lub dwukondygnacyjne o zróżnicowanej formie architektonicznej i okresie powstania. Współcześnie powstająca zabudowa uzupełnia istniejącą. Wieś nie posiada czytelnie wyodrębnionego centrum. Wśród ważniejszych obiektów znajduje się tutaj Szkoła Podstawowa - dwukondygnacyjny budynek o płaskim dachu, współcześnie powstały kościół pod wezwaniem Św. Antoniego, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, pawilon handlowo-usługowy oraz zakład wodociągowy.

Nowa Gorzelnia - położona w wysuniętej najbardziej na północ części gminy. Zabudowę mieszkaniową jednorodzinną tworzy zespół zabudowy usytuowanej wzdłuż południowej strony drogi graniczącej z wsią Szarlejka należącej do gminy Wręczyca Wielka. Budynki wypełniające rząd działek przy drodze to głównie nowe domy jednorodzinne i budynki usługowe. Wśród usług wymienić należy: stację kontroli samochodów, firmę budowlaną, budynek biurowy, drobne zakłady produkcyjno-usługowe. Przez teren wsi przebiega będąca w budowie autostrada A1.

Stara Gorzelnia - wieś o stosunkowo rozproszonej zabudowie ustawionej wzdłuż trzech dróg tworzących na skrzyżowaniu centralną część wsi. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinną uzupełniana jest nowymi domami jednorodzinnymi. Na południe od centrum wsi powstają nowe budynki o wysokim standardzie. Znajduje się tu również prywatna stadnina koni, studio nagrań i nieliczne drobne zakłady produkcyjne. Wieś przecina rzeczka Gorzelanka. Przez teren wsi przebiega będąca w budowie autostrada A1.

Konradów - wieś o rozluźnionej zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej. Strefa zabudowy koncentruje się wzdłuż dwóch równoległych dróg, osi trzeciej, równoległej drogi przechodzi granica z Łojkami (od południa). Obudowa tej drogi ma charakter przemysłowo-składowy ze względu na znajdujące się przy niej obiekty przemysłowe w pobliżu hałdy. Pośród usług należy wymienić tutaj serwis samochodowy i zakład odlewniczy.

Łojki - sołectwo położone we wschodniej części gminy z przeważającą zabudową mieszkaniową jednorodzinną, graniczące od strony wschodniej z Częstochową przestrzennie łączy się z jej podmiejską zabudową: ul. Drzewna w Częstochowie przechodzi w ul. Długą w Łojkach. W południowej części wsi układ schodzących się dróg tworzy otoczony zabudową placyk (w tym rejonie, nad Stradomką znajdował się w przeszłości młyn). Wychodząca z niego w kierunku północno-zachodnim ulica skręca na południe, obok zabudowy terenu nieczynnej spółdzielni produkcyjnej znajdującej się w miejscu dawnego folwarku. Stojąca przy nich zabudowa to głównie domy jednorodzinne, o zróżnicowanych formach, wielkościach i stanie utrzymania. Położona w północnej części sołectwa zabudowa produkcyjna to pozostałości po kopalni i istniejących tu zakładach przemysłowych usytuowanych u podnóża największej w gminie hałdy. Mieszczą się tutaj m.in.: skup surowców wtórnych, przedsiębiorstwo budowlane, wytwórnia makaronów „Goliard”. Zabudowa usługowa zlokalizowana jest w centralnej części sołectwa (przedszkole, szkoła podstawowa i ośrodek zdrowia). Zabudowę mieszkaniową wielorodzinną tworzą trzy dwukondygnacyjne budynki wielorodzinne powstałe w okresie funkcjonowania kopalni rudy. Przez teren wsi przebiega będąca w budowie autostrada A1.

Wyrazów - wieś oddzielona od Łojek doliną Stradomki, również sąsiadująca z Częstochową. Przecina ją linia kolejowa oraz przylegająca do niej droga krajowa nr 46. Podobnie jak w pozostałych sołectwach dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinną. W położonej po południowej stronie linii kolejowej części, uwagę zwraca tor wyścigowy umieszczony w dawnym zwałowisku. Ważniejsze usługi w Wyrazowie (poza wymienionymi powyżej) to zakład kamieniarski, firma transportowa, pawilon handlowo-usługowy. Przez Wyrazów przebiega będąca w budowie autostrada A1.

Blachownia- siedziba gminy, miasto zamieszkałe przez ok. 70% mieszkańców gminy. Składająca się z dzielnic:

Trzepizury to niewielka dzielnica głównie z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, której rozwój jest limitowany przez otaczające lasy, przecięty linią kolejową i drogą krajową 46. Zabudowa produkcyjna to: leśniczówka, zakład ślusarski, przedsiębiorstwo produkcyjno-handlowo-usługowe oraz położone pomiędzy torami a drogą: stacja paliw i skład materiałów opałowych.

Malice podobnie jak Trzepizury tworzą dzielnice położoną w zespołach leśnych. Dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Znajduje się tu również leśniczówka – jako jedyna zabudowa po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 492 na tym terenie.

Błaszczyki – fragment miasta otoczony z trzech stron lasem oparty na prostopadle przebiegającym układzie ulic Wręczyckiej i Kościuszki. Istotny, zarówno ze względów przestrzennych, jaki i funkcjonalnych, jest tu nowo powstały kościół pod wezwaniem Najświętszego Zbawiciela przy cmentarzu (nr 38 na mapie) a także leśniczówka wraz z stadniną, i zapleczem rekreacyjnym (znajdująca się za kościołem przy ul. Kościuszki). Na południe od cmentarza, na zachód od przebiegającego tędy odcinka ul. Wręczyckiej przeważa zabudowa usługowa (stacja paliw, zakład produkcji form wtryskowych oraz myjnia samochodowa). W Błaszczykach znajduje się także tartak.

Ottonów – najmniejsza dzielnica pod względem powierzchni. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Nieliczne zakłady usługowe na terenie Ottonowa to kwiaciarnia, pawilon handlowo-usługowy oraz sklep spożywczy. Na terenie Ottonowa znajduje się budynek produkcyjno-usługowy.

Brzózka – stanowi wschodnią część Blachowni o przeważającej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej. Przykłady zabudowy usługowej na terenie dzielnicy to: stacja paliw, budynek handlowo-usługowy, warsztat remontowo-naprawczy oraz budynki handlowo-usługowe. Na terenie Brzózki znajduje się oczyszczalnia ścieków.

Ostrowy to część Blachowni położona na południe od torów kolejowych. Charakterystyczną cechą tego fragmentu miasta jest gęsty układ równoległych ulic pomiędzy linią kolejową i ul. Sosnową. Dominuje tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami (w ten układ wpisuje się szkoła podstawowa i przedszkole, kościół, dawne budynki szpitala, piekarnia i inne obiekty usługowe. Po południowej stronie ul. Sosnowej, na osi ul. Biegańskiego znajduje się budynek trzykondygnacyjny budynek szpitala otoczony lasem. W Ostrowach można znaleźć parę przykładów drewnianego budownictwa (m.in. przy ul. Biegańskiego, Kopernika, Pocztovej, Sosnowej).

Blachownia Śródmieście - Śródmieście Blachowni tworzy głównie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz z zabudową usługową. Główną oś centralnej części miasta tworzy ul. Sienkiewicza. Koncentrują się przy niej najważniejsze obiekty o funkcji publicznej: Urząd Miasta, Urząd Stanu Cywilnego, szkoła podstawowa, dom opieki społecznej, ośrodek zdrowia oraz kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła. Pozostałe obiekty usługowe znajdujące się przy ul. Sienkiewicza to: budynek handlowo-usługowy oraz budynek biurowy, natomiast przy p. wolności znajduje się budynek straży pożarnej.

Wzdłuż ulicy prowadzi ciąg pieszy przebiegający po zlikwidowanej linii kolejowej. Doprowadza on do terenów sportowych nad zalewem. Ważne elementy struktury miasta to zespoły sportowe,

mentarz, ogródki działkowe. Szczególnie charakterystyczne dla miasta jest wchodzące w jego centralny obszar Jezioro Blachownia. W centrum Blachowni przy ul. Sienkiewicza powstaje zintegrowany węzeł przesiadkowy.

Centralna część miasta zajmuje zabudowa produkcyjna - teren dawnego zakładu hutniczego. Jego fragment jest użytkowany przez Odlewnię Żeliwa MIKODA. Generalnie, obszar ten jest silnie zdegradowany, jednak część obiektów posiada charakter zabytków przemysłowych. Tereny położone w sąsiedztwie zakładów hutniczych, znajdujące się po południowej stronie ulicy 1 Maja sprawiają wrażenie nieuporządkowania i zaniedbania. Znajduje się tutaj m.in. Urząd Miasta i remiza OSP. Omawiany obszar posiada jednak potencjał do przekształceń w atrakcyjną przestrzeń miejską, wynikający ze stosunkowo dużej niezabudowanej powierzchni, obecności budynków charakterystycznych, dających podstawy do kształtowania nowego zespołu (np. budynek Urzędu Miasta, obiekty huty) oraz atrakcyjnego otoczenia: Jeziora Blachownia i doliny Stradomki. Ponadto zlokalizowany jest w centralnym punkcie miasta i gminy.

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna tworzy trzy zespoły: położony przy wjeździe do miasta (przy ul. Sienkiewicza) zespół pięciu trzykondygnacyjnych budynków z towarzyszącym zespołem usługowym po drugiej stronie ulicy, zespół pięciokondygnacyjnych domów przy ulicy Miodowej i Parkowej obsługiwany pawilonem handlowym, oraz położone na wschód od ul. Sienkiewicza osiedle „Nowe Domy” powstałe na początku lat 50- tych ubiegłego stulecia. Osiedle to powstałe zgodnie z zasadami tworzenia osiedli w tamtym okresie zasługuje na zainteresowanie ze względów historycznych i kompozycyjnych.

Obecnie rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej koncentruje się głównie w północnych rejonach oraz na obrzeżach miasta w południowo- wschodniej części.

Na uwagę zasługuje, z racji spójnego przestrzennie wyrazu, „Osiedle Leśne”. Osiedle domków tworzy: ciągi uliczne z zachowaną linią zabudowy. O jednorodnym charakterze tego zespołu decyduje między innymi podobna wielkość działek. Rzędy w zachodniej części osiedla są stopniowo uzupełniane budynkami.

Najważniejsze problemy wynikające ze stanu obecnego zainwestowania w mieście Blachownia wynikają z:

- bariery, jaką stanowi układ komunikacyjny (linia kolejowa i droga krajowa 46) w integracji południowej i północnej części miasta,
- rozproszenia usług,
- niskich walorów estetycznych zabudowy w rejonie terenów produkcyjnych,
- braku uporządkowania rejonu dworca kolejowego w Ostrowach.

W odniesieniu do sołectw jako najistotniejsze problemy wynikające z obecnego stanu zainwestowania należy wymienić podobnie jak w Blachowni:

- brak czytelności centralnych obszarów wsi,
- niskie walory estetyczne wielu budynków usługowych wynikającym z stanu utrzymania lub formy. Należy do nich szereg obiektów i terenów usług, w szczególności położonych w Łojkach w pobliżu hałdy,

- rozpraszanie (rozciąganie) zabudowy,
- rozcięcie wsi Wyrazów (linia kolejowa i droga krajowa 46).

16. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA MIASTA I GMINY

16.1. Gospodarka wodna

Aktualnie zaopatrzenie terenu gminy realizowane jest w oparciu o dwa układy sieci wodociągowych:

- lokalna „Cisie” – na terenie sołectwa Cisie i w zachodnim fragmencie miasta Blachowni,
- układ zbiorowy „Wodociąg centralny” – na pozostałym terenie miasta i gminy Blachownia.

Lokalizację ww. układów sieci wodociągowych oraz ujęć wody przedstawiono na załączniku graficznym.

Aktualnie (stan na 2019 rok) trwa proces realizacji budowy sieci wodociągowej rozdzielczej dwustronnego zasilania w obszarze m. Trzepizury/ Cisie w ramach zadania pn. usuwanie skutków powodzi – budowa wodociągu mającego na celu przywrócenie dostępu wody pitnej mieszkańcom gminy Blachownia /dokumentacja projektowa – marzec 2013r/. Przedmiotowy wodociąg stanowić będzie połączenie istniejących ww. sieci wodociągowych zlokalizowanych w m. Cisie, m. Blachownia (ul. Kościuszki, Nadrzeczna) oraz sieci zlokalizowanej na terenie gminy Konopiska (ul. Przejazdowa w Aleksandrii). Prognozowane zakończenie inwestycji – rok 2019.

„Wodociąg Blachownia” tworzą połączone sieci wodociągowe miasta i gminy Blachownia i miasta Częstochowy. Sieci te łącznie zaopatrują ok. 4000 mieszkańców gminy (dane za 2016 r.). Ponadto ok. 8200 mieszkańców Blachowni zaopatrywana jest w wodę dostarczaną z zestawów zbiornikowych z Częstochowy. Wodociąg jest zasilany z ujęć głębinowych.

Ujęcie wody w Blachowni znajduje się w północno-wschodniej części miasta, po południowej stronie rzeki Stradomki. W skład ujęcia wchodzi: dwie studnie wiercone: S-2, S-1bis oraz stacja uzdatniania, gdzie woda poddawana jest procesowi odżelaziania i dezynfekcji poprzez chlorowanie.

Ujęcie posiada ważne do 31.12.2030 r. pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Częstochowskiego, decyzją znak: OŚ.6341.73.2017.IV.PW z dnia 08 listopada 2017 r. oraz OS.IV.6223-4/21/2010 z 31 grudnia 2010 r. Decyzja zezwala na pobór następujących ilości wody:

$$Q_{\max.h.} = 100 \text{ m}^3/\text{h}, Q_{\text{śr.d.}} = 300 \text{ m}^3/\text{d}, Q_{r.} = 110\,000 \text{ m}^3/\text{a}.$$

Ze względu na niską wydajność ujęcia miejskiego w Blachowni, niewystarczającą do pokrycia zapotrzebowania na wodę dla mieszkańców w godzinach największego poboru, konieczne jest dostarczanie wody z innego źródła. Tę rolę spełnia hydrofornia w Gnaszynie Dolnym, pompująca wodę z częstochowskiej sieci miejskiej do magistrali wodnej Częstochowa – Blachownia. W okresach najniższych zapotrzebowań na wodę, sieć zaopatrywana jest w wodę z ujęcia w Blachowni. Istniejąca sieć wodociągowa to sieć rozdzielcza o średnicach od $\varnothing 90 \text{ mm}$ do $\varnothing 300 \text{ mm}$.

„Wodociąg Cisie” działa w oparciu o ujęcie wody położone w centralnej części sołectwa. W skład tego ujęcia wchodzi dwie studnie wiercone i stacja uzdatniania wody. Woda z ujęcia w Cisiu

charakteryzuje się dobrą jakością, ponieważ przekroczone są jedynie zawartości żelaza i manganu. Ujęcie zaopatruje w wodę fragment miasta Blachownia i cały obszar sołectwa Cisie.

Ujęcie to posiada ważne do 30.06.2032 r. pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Powiatu w Częstochowie, decyzją znak: OŚ.6341.72.201.7.IV.PW z dnia 08 listopada 2017 r. oraz OS.V.6341.32.2012.IV.11 z dnia 12 lipca 2012 r. Decyzja zezwala na pobór następujących ilości wody:

$$Q_{\max.h.} = 75 \text{ m}^3/\text{h}, Q_{d.} = 300 \text{ m}^3/\text{d}, Q_{\max.r.} = 110\,000 \text{ m}^3/\text{a}.$$

Istniejąca sieć wodociągowa ma średnice od $\varnothing$ 160 mm do $\varnothing$ 280 mm.

Całkowita długość sieci wodociągowej w mieście wynosi 87,2 km (2018 r.). Korzysta z niej 12554 mieszkańców (około 95% ludności). W roku 2018 dostawa wody do gospodarstw domowych wyniosła 390,70 tys.m³. Sieć wodociągowa - rury o średnicy większej do $\varnothing$ 250 mm wykonane są z żeliwa szarego (39%), PVC (35,5%), stali (6%), azbestocementu (3%), PE (15,5%) i żeliwo sferoidalne (1%) natomiast rury o średnicy większej od $\varnothing$ 250 mm – głównie z żeliwa. Przyłącza wodociągowe wykonane są z rur stalowych i z PE.

16.2. Gospodarka ściekowa

Na terenie sołectwa Wyrazów, tuż przy granicy administracyjnej miasta Blachowni, znajduje się mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków - mechaniczno-biologiczna instalacja wykorzystująca technologię osadu czynnego. W latach-2013-2014 oczyszczalnia została zmodernizowana i dostosowana do aktualnych wymogów prawnych i technologicznych. Układ jest w pełni zautomatyzowany, posiada możliwość sterowania ręcznego i zdalnego z komputera. W oczyszczalni funkcjonuje punkt zlewny, gdzie dowożone są ścieki ze zbiorników bezodpływowych.

Pozwolenie wodnoprawne: decyzja Starosty Częstochowskiego nr OŚ/6341.101.2013-V.34 z dnia 16 grudnia 2013r. z terminem obowiązywania do 31 grudnia 2023r.

Przepustowość - **2505 m³/dobę**

W skład układu technologicznego oczyszczalni wchodzi:

- blok mechanicznego oczyszczania ścieków – sitopiaskownik, na który składa się sito szczelinowe o prześwicie otworów 3 mm, piaskownik o efektywności usuwania piasku 95%,
- awaryjny blok mechanicznego oczyszczania ścieków, na który składa się mechaniczna krata schodkowa o prześwicie 6 mm i krata ręczna o prześwicie 15 mm zainstalowana na kanale obejściowym oraz piaskownik pionowy,
- dwa reaktory biologiczne – z wydzielonymi strefami: defosfatacji, denitryfikacji, nityfikacji, oraz komorami stabilizacji osadu,
- dwa osadniki wtórne radialne
- ciąg osadowy na który składa się zbiornik magazynowy osadu pełniący funkcję zagęszczacza osadu, mechaniczna prasa filtracyjna do odwadniania osadu wraz z instalacją do jego higienizowania poprzez wapnowanie oraz wiata do czasowego magazynowania osadów.

Odbiornik ścieków oczyszczonych - **rzeka Stradomka**.

Jakość ścieków jest systematycznie kontrolowana, a zakres analiz fizyko-chemicznych jest szerszy niż wymaga tego pozwolenie wodnoprawne, co ułatwia sterowanie procesami technologicznymi i umożliwia osiągnięcie wyższych redukcji zanieczyszczeń.

W procesach jednostkowych oczyszczania ścieków wytwarzane są następujące odpady:

- skratki,
- zawartość piaskowników,
- ustabilizowane komunalne osady ściekowe.

Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje większość gminy Blachownia (brak sieci kanalizacji sanitarnej jest w sołectwie Cisie, Starej i Nowej Gorzelni a także na terenie Trzepizur, Gać oraz Malic. Obecnie na terenie gminy skanalizowane miejscowości to Blachownia (bez obszaru dzielnicy Trzepizury) oraz częściowo m. Wyrazów, częściowo m. Łojki (ul. Długa), pozostały obszar to obszar nieskanalizowany: Łojki (ul. Długa), pozostały obszar to obszar nieskanalizowany: Łojki (obszar oprócz ulicy Długiej), Kolonia Łojki, Konradów, Stara i Nowa Gorzelnia, Cisie, Gać i Malice. Całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 34,80 km (stan rok 2018). Ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji (w ujęciu Prawa Wodnego), ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w roku 2018 – 516,4 [tys. m³/rok], w tym:

- odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacji do oczyszczalni ścieków: 477,9 [tys. m³/rok], w tym:

Obszar Blachowni

- ilość ścieków zafakturowanych dostarczanych na oczyszczalnię siecią kanalizacyjną – 256,8 [tys. m³/rok], w tym ilość ścieków przemysłowych: 13,5 [tys. m³/rok].
- dostarczanych na oczyszczalnię taborem asenizacyjnym: 37,8 [tys. m³/rok]
 - w tym ilość ścieków przemysłowych 1,40 [tys. m³/rok]
 - ilość osadów powstałych na przydomowych oczyszczalniach – 0,05 [tys. m³/rok]

Na terenie gminy blachownia znajdują się 3 przepompownie ścieków. Mieszczą się one przy ul. Starowiejskiej, ul. Piastów w Blachowni oraz przy ul. Podmiejskiej w Wyrazowie.

16.3. Kanalizacja deszczowa

Na terenie miasta i gminy Blachownia nie ma uporządkowanego systemu kanalizacji deszczowej. Pojedyncze kanały deszczowe znajdują się jedynie w zwartej zabudowie w centrum miasta i odprowadzają wody, bez ich wcześniejszego podczyszczenia na separatorach, bezpośrednio do rzeki Stradomki. Wody opadowe z pozostałej części miasta i z terenów wiejskich odprowadzane są

powierzchniowo lub systemem rowów przydrożnych.

16.4. Gazownictwo

Na terenie miasta i gminy Blachownia znajduje się sieć gazowa średniego ciśnienia w zakresie średnic DN 40 do DN 160 wykonaną z rur PE będącą w posiadaniu Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Ww. sieć jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców znajdujących się na terenie gminy. W strefach kontrolowanych istniejących gazociągów dopuszcza się budowę nowych sieci gazowych. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Ponadto przy scalaniu lub podziale nieruchomości gruntowych lub działek objętych planem należy przewidzieć dostępność do infrastruktury technicznej.

Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-System S.A. Oddział w Świerklanach nie eksploatuje sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie gminy Blachownia.

W 2015 r. z instalacji gazowej korzystało 0,1% ludności gminy. W 2016 r. ilość procentowa osób korzystających z instalacji gazowej wzrosła do 0,7% ogółu mieszkańców gminy.

Zgodnie z Uchwałą Nr 114/XX/2012 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie Blachowni dla przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 MOP 4,0 MPa pn. „Blachownia – Kłobuck” na trasie przebiegu w Blachowni przewiduje się lokalizację gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 MOP 4,0 MPa pn. „Blachownia – Kłobuck”. Planowany przebieg gazociągu wskazano w części graficznej do Studium. Utrzymuje się lokalizację projektowanego na mocy obowiązującego mpzp gazociągu DN 250 na terenie gminy Blachownia. Dla w/w gazociągu obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z Uchwałą nr 114/XX/2012 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie Blachowni dla przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 MOP 4,0 MPa pn. „Blachownia – Kłobuck” na trasie przebiegu w Blachowni.

W ramach rozwoju infrastruktury technicznej przewiduje się:

- utrzymanie istniejącej, rozbudowę i budowę projektowanej sieci gazowej;
- określenie zasad rozbudowy i budowy systemu infrastruktury w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

16.5 Ciepłownictwo

Na terenie miasta i gminy Blachownia nie ma zbiorczej ciepłowni. Do większych kotłowni obsługujących teren Blachowni można zaliczyć:

- kotłownię KM-Metal Blachownia;
- kotłownię szpitala wyposażoną w 2 kotły opalane olejem opałowym;
- kotłownię GS Samopomoc Chłopska;

- kotłownię budynków szkół w Łojkach, Ostrowach wyposażone w kotły opalane węglem;
- kotłownię Ośrodka Zdrowia;

Pozostałe obiekty korzystają z indywidualnych kotłowni, a starsza zabudowa ogrzewa domy urządzeniami piecowymi na paliwo stałe.

16.6. Gospodarka odpadami

Podmiotem, który odpowiada za organizację oraz funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami jest Gmina Blachownia. Odpady wytwarzane na terenie gminy odbierane są przez firmy posiadające właściwe zgody na odbiór oraz transport wytworzonych odpadów, które następnie przekazywane są na składowisko odpadów w Młynku – Sobuczynie (Gmina Poczesna). Składowisko to ma uregulowany stan prawny i jest wykonane z zachowaniem norm ochrony środowiska. W 2014 r. w Gminie Blachownia poziom recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów komunalnych, w tym: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 27,6%.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK) dla mieszkańców Gminy Blachownia zlokalizowany jest w pobliżu oczyszczalni ścieków w Blachowni przy ul. Starowiejskiej.

Gmina Blachownia posiada Uchwałę Nr 243/XLIV/2017 Rady Miejskiej W Blachowni z dnia 26 września 2017 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Blachownia, która wyznacza wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości.

Odpady powstające na terenie miasta i gminy można podzielić na:

- odpady powstające w sektorze komunalnym tj. odpady komunalne, opakowaniowe, komunalne osady ściekowe,
- odpady powstające w sektorze gospodarczym z podziałem na odpady i odpady niebezpieczne,
- odpady medyczne.

Na terenie gminy Blachownia aktualnie nie ma dużego przemysłu, wytwarzającego znaczne ilości odpadów przemysłowych. Lokalne firmy, to obecnie zakłady o charakterze rzemieślniczym branży metalowej, odzieżowej, obuwniczej, samochodowej i spożywczej.

Większość wytwarzanych odpadów pochodzących z przemysłu, po wstępnej segregacji jest przekazywana odbiorcom odpadów, a w części w formie odzysku zagospodarowywane są one na miejscu.

Odpady przemysłowe wytwarzane w sektorze gospodarczym odbierane są razem ze strumieniem odpadów komunalnych. Wyjątek stanowią wszelkie odpady metalowe, które przekazywane są do firm zajmujących się skupem złomu. Również część odpadów opakowaniowych z papieru i tektury jest wyselekcjonowana przez odbiorców odpadów i przekazywana do odzysku.

16.7 Elektroenergetyka

Źródłem zasilania w energię elektryczną dla obszaru miasta i gminy Blachownia jest dwutorowa linia

wysokiego napięcia 110 kV relacji: SE Kawodrza – SE Brzózka, która zasilą Główny Punkt Zasilania zlokalizowany w Blachowni, u zbiegu ulic Parkowej i 1 Maja. GPZ dzięki zespołom transformatorów i rozdzielni przetwarza wysokie napięcie 110 kV (WN) na średnie napięcie 15 (SN).

Przy lokalizowaniu budynków na pobyt stały należy zachować bezpieczny odstęp od linii 110 kV. Odległość ta wynosi po 20,0 m od osi linii w obu kierunkach (szerokość strefy – 40 m).

Po redukcji napięcia z GPZ-tu wyprowadzone są linie średniego napięcia 15 kV. Przy lokalizowaniu budynków przeznaczonych na stały pobyt należy zachować bezpieczny odstęp od linii 15 kV. Odległość ta wynosi 7,5 m od osi linii w obu kierunkach.

Obszar miasta i gminy obsługuje 50 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, będących pod zarządem TAURON Dystrybucja S.A. – Oddział w Częstochowie. Oprócz nich na terenie gminy jest sześć stacji transformatorowych zasilanych z sieci TAURON Dystrybucja S.A. – Oddział w Częstochowie, ale pracujących jedynie na potrzeby właścicieli stacji i nie są one brane pod uwagę w bilansie zapotrzebowania na energię w gminie Blachownia.

Moc zainstalowanych transformatorów w „GPZ Brzózka” wynosi 16 MVA oraz 25 MVA i obecnie wykorzystywana jest ona w około 44 % mocy zainstalowanej tj. 7 MVA, co pozostawia rezerwę po stronie zasilania równą 56 %. Łączna moc wszystkich stacji transformatorowych wynosi 9 411 KVA (9,411 MVA) i obecnie wykorzystana jest ona w ok. 40 % mocy zainstalowanej, co daje aż 60% rezerwę mocy. Dodatkowo rezerwy można zwiększyć wymieniając transformatory na niektórych stacjach. Powyższe dane zostały szczegółowo przedstawione w poniższej tabeli. Przebiegi linii 110 kV i 15 kV.

Odbiorcy w mieście i gminie są bezpośrednio zasilani z linii niskiego napięcia, po redukcji napięcia na stacjach transformatorowych z 15 kV do 0,4 kV. Stan techniczny linii wysokiego i średniego napięcia jest dobry, a gorszy linii niskiego napięcia.

Tab. 22. Wykaz stacji transformatorowych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Blachownia

Nr stacji na mapie	Nr stacji wg ENION SA	Nazwa stacji transformatorowej	Moc transformatora [kVA]	Obciążenie transformatora [%]	Moc maksymalna stacji po wymianie transformatora [kVA]
1	2	3	4	5	6
1	S-838	Cisie 3 ul. Cisieńska Leśniczówka	100	10	250
2	S-839	Cisie 4 ul. Nowiny	100	18	250
3	S-771	Cisie 1 ul. Strażacka	100	48	250
4	S-840	Cisie 5 ul. Dąbrówka	100	25	250
5	S-833	Cisie 2 ul. Cisieńska Młyn	100	41	250
6	S-861	Blachownia ul. Nadrzeczna	75	52	250
7	S-810	Blachownia ul. Tartakowa	50	0	400
8	S-197	Blachownia ul. Wręczycka	100	74	250
9	S-860	Blachownia Błaszczki, ul. Kościuszki	160	27	250
10	S-903	Blachownia ul. Malicka	100	23	630
11	S-902	Blachownia Osiedle ul. Grabowa	100	6	630
12	S-742	Blachownia Osiedle II ul. Dębowa	160	43	630
13	S-741	Blachownia Osiedle I ul. Bukowa	250	38	630
14	S-884	Blachownia Ośrodek Wczasowy ul. Wczasowa	400	1	630

15	S-174	Blachownia Ośrodek Wypoczynkowy ul. Wczasowa OSiR	125	21	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
16	S-653	Blachownia ul. Leśna	250	36	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
17	S-958	Blachownia ul.1 Stycznia/ ul. Sportowa	400	53	630
18	S-234	Blachownia ul. Ks. Kubowicza	630	35	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
19	S-60	Blachownia Bloki ul. Żeromskiego 1A	400	57	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
20	S-912	Blachownia ul. Bankowa	250	73	400
21	S-779	Blachownia Dom Pomocy Społecznej	100	20	630
22	S-685	Blachownia ul. Miodowa	250	47	630
23	S-198	Blachownia ul. Spokojna	250	21	630
24	S-663	Blachownia Tysiąclecie ul. Parkowa	400	64	630
25	S-896	Blachownia Wodociągi I – ujęcie wody	100	80	630
26	S-897	Blachownia Wodociągi II ul. 1 Maja	100	0	630
27	S-635	Brzózka 3 ul. Starowiejska	125	87	250
28	S-63	Brzózka 1 ul. Starowiejska	250	48	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
29	S-217	Ottonów 2 Gajówka ul. Kopalniana	30	13	100
30	S-160	Ottonów ul. Piastów	100	44	400
31	S-37	Ottonów I ul. Kazimierza Wielkiego	250	43	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
32	S-168	Konradów	160	26	250
33	S-791	Łojki 3 ul. Długa / Bloki	125	37	250
34	S-161	Łojki 4 ul. Długa	100	30	250
35	S-24	Łojki 1 ul. Zielona I	250	30	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
36	S-162	Łojki 5 ul. Zielona II	100	52	400
1	2	3	4	5	6
37	S-302	Łojki 2 Ryneček	250	44	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
38	S-792	Gnaszyn ul. Drzewna	160	75	250
39	S-5	Wyrazów ul. Wyścigowa	250	49	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
40	S-472	Gorzelnia 1 ul. Przysieczna	63	29	250
41	S-473	Gorzelnia 2 ul. Stara/ul. Wielkoborska	63	51	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę transformatora
42	S-409	Gorzelnia Nowa I	160	20	250
43	S-469	Gorzelnia Nowa II	250	60	400
44	S-133	Trzepizury ul. Zielona	75	52	630
45	S-158	Ostrowy Bloki	200	47	400
46	S-157	Ostrowy ul. Dworcowa	400	66	630
47	S-33	Ostrowy ul. Cmentarna	400	43	630
48	S-12	Ostrowy ul. Sosnowa	160	71	Brak możliwości zwiększenia mocy stacji poprzez wymianę

					transformatora
49	S-677	Blachownia ul. Wspólna	250	50	630
50	S-775	Blachownia Piekarnia ul. Sosnowa	250	12	630
	Suma		9 411		

16.8. Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji bezprzewodowej teren gminy jest obsługiwany przez kilka operatorów sieci komórkowych i internetowych, którzy posiadają stacje bazowej sieci komórkowych zlokalizowane:

- na kominie Odlewni Żeliwa przy ul. 1 Maja 3 w Blachowni,
- na maszcie przy ul. 1 Maja 5 w Blachowni,
- na budynku Domu Pomocy Społecznej w Blachowni,
- na maszcie przy linii kolejowej w pobliżu ul. Dworcowej w Blachowni,
- na maszcie w Łojkach przy ul. Piastów 1A.

Teren miasta i gminy Blachownia jest w zasięgu wszystkich dostępnych na polskim rynku operatorów sieci telefonii cyfrowej.

16.9. Transport ropy naftowej

Przez teren miasta i gminy Blachownia, tranzytem przebiega rurociąg ropy naftowej DN 250, kabel światłowodowy oraz zlokalizowana jest stacja zasuw w obrębie Brzózka. Trasa rurociągu wyznaczona jest w załączniku graficznym do kierunków Studium, natomiast trasa kabla i stacja zasuw są zinwentaryzowane na mapie zasadniczej (nie wyznaczona w załączniku graficznym do Studium)

W celu zapewnienia warunków bezpieczeństwa oraz umożliwienia właściwej eksploatacji ropociągu, wzdłuż jego przebiegu, wyznaczony jest obszar ograniczonego użytkowania.

Dla rurociągu naftowego DN 250 należy zachować strefę bezpieczeństwa o szerokości min. 12 m, której środkiem jest oś rurociągu. Strefa bezpieczeństwa ma być użytkowana według pierwotnego przeznaczenia tj. rolniczo, pas zieleni. Strefa powinna być wolna od wszelkiego rodzaju budowli, budynków, ogrodzeń, składów materiałów itp. Nie należy sadzić drzew w odległości mniejszej niż 5 m od rurociągu naftowego. Tereny działek przeznaczonych pod zabudowę powinny znajdować się poza strefą bezpieczeństwa rurociągu naftowego. Budynki można lokalizować w odległości min. 15 m od rurociągu naftowego oraz co najmniej 15 m od stacji zasuw.

Planowane obiekty wysokościowe powinny być sytuowane w stosunku od rurociągu naftowego w odległości nie mniejszej od całkowitej ich wysokości, powiększonej o połowę strefy bezpieczeństwa.

Tereny obejmujące zieleni urządzoną – dopuszcza się lokalizację poza strefą bezpieczeństwa rurociągów naftowych. Tereny proponowane do zalesienia i zadrzewienia znajdujące się w strefie bezpieczeństwa rurociągu naftowego – należy wyłączyć pas o szerokości **min. 12 m**.

Wszelkie liniowe elementy zagospodarowania przechodzące przez strefę bezpieczeństwa rurociągu należy uzgodnić z PERN S.A. przed ich wykonaniem.

Przepisy z okresu budowy rurociągów naftowych określały odległość min. 100 m do zabudowy zwartej, osiedlowej i obiektów użyteczności publicznej. Należy pamiętać, że rurociągi naftowe stanowią potencjalne zagrożenie dla otoczenia, dlatego ważne dla bezpieczeństwa obiektów budowlanych jest ich położenie (rzędne terenu) w stosunku do rurociągów.

Uwzględnienie powyższych uwag jest podstawą do określenia w pracach planistycznych odpowiednich odległości dla zabudowy od rurociągów naftowych, ponieważ odległości minimalne nie zawsze można uznać za właściwe i bezpieczne.

16.10. Instalacje fotowoltaiczne

Na terenie gminy Blachownia istnieje farma fotowoltaiczna o mocy 1 MW w Wyrazowie. Zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; w studium ustala się ich rozmieszczenie.

17. KOMUNIKACJA

17.1 Istniejący układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny gminy został historycznie ukształtowany na obrzeżach Częstochowy i w sąsiedztwie historycznej granicy zaborowej. Główny korytarz komunikacyjny przebiega na kierunku równoleżnikowym pomiędzy Częstochową i Lublińcem (Opolem). Składają się na niego:

- linia kolejowa Częstochowa - Lubliniec – Fosowskie z połączeniami z magistralą węglową Śląsk – Gdynia,
- droga krajowa DK-46 Kłodzko – Opole – Częstochowa – Kielce.

W układzie południkowym główne połączenie stanowi droga wojewódzka nr 492 Kłobuck – Trzepak (Blachownia) oraz DW nr 904 Blachownia - Konopiska – Poczesna.

Przez gminę Blachownia przebiegają:

- autostrada A1 (będąca w budowie) - przebieg autostrady prowadzi przez wschodnią część gminy Blachownia i zlokalizowany jest tutaj węzeł drogowy na południe od miejscowości Wyrazów.
- droga krajowa nr 46 łącząca Opole, Lubliniec, Częstochowę i Szczekociny, droga posiada klasę drogi głównej ruchu przyspieszonego, będąca we władaniu przez Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad,
- droga wojewódzka nr 492 biegnąca z miejscowości Ważne Młyny do Blachowni,
- droga wojewódzka nr 904 rozpoczynająca się w Blachowni i kończąca we wsi Kolonia Poczesna.

Infrastrukturę drogową uzupełniającą na terenie gminy Blachownia stanowi sieć dróg powiatowych oraz gminnych.

Linie kolejowe:

- nr 61 – państwowa, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Kielce-Fosowskie;

–nr 131 – magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, relacji Chorzów Batory – Tczew.

17.2. Analiza punktów krytycznych sieci drogowej

Główne utrudnienia w dostępie z terenu do sieci drogowej stanowią:

- Linia kolejowa prowadzona w bezpośredniej bliskości drogi DK-46,
- Będąca w budowie autostrada A-1,
- Lokalne ciekły wodne Stradomka i Gorzelanka,
- kompleksy leśne w północnej i zachodniej części gminy.

O sprawności układu komunikacyjnego decyduje głównie natężenie ruchu i przepustowość korytarza komunikacyjnego na kierunku równoleżnikowym. Obciążenie obecnej drogi DK-46 ogranicza możliwość wyjazdu z wlotów podporządkowanych na drogę główną. Przy obciążeniu 1400 U/h na przekroju, czyli około 700-750 U/h na kierunku kończy się możliwość bezpiecznego włączania z wlotów podporządkowanych bez sygnalizacji świetlnych. W przypadku zastosowania sygnalizacji świetlnej zapewni się bezpieczeństwo dla włączenia z wlotów podporządkowanych, jednak przy jednoczesnym ograniczeniu przepustowości do 850 U/h na jednym kierunku na trasie głównej.

W przypadku Blachowni szczególnie niebezpieczne jest skrzyżowanie DK-46 z drogą powiatową 1049 połączone z przejazdem przez tory kolejowe. Przejazd zlokalizowany w obrębie stacji rozrządowej nie zapewnia miejsca na oczekiwanie przed włączeniem się do drogi głównej innym samochodom niż osobowe. Jedynym rozwiązaniem mogącym radykalnie poprawić bezpieczeństwo jest zastosowanie sygnalizacji świetlnej skojarzonej z rogatkami na przejeździe kolejowym.

17.3. Natężenie i prognozy ruchu

Natężenie ruchu SRD (średni ruch dobowy) na drogach krajowych i wojewódzkich odpowiada Generalnemu Pomiarowi Ruchu z 2015 roku.

Prognozę ruchu wykonano w oparciu o wskaźniki wzrostu. Na rys nr 6 pokazano obciążenie odpowiadające dla roku 2025. Roczne przyrosty dla odcinka korytarza N wysokości Blachowni przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne:

Tabela nr 23 Prognoza obciążenia w korytarzu na wysokości ulicy Cmentarnej na godzinę szczytu na jednym kierunku w pojazdach umownych wyniesie:

Rok	w korytarzu	W tym	
		Ul. Częstochowska	Płd. obwodnica
2007	550	550	-
2008	580	580	-
2009	600	600	-
2010	630	630	-
2011	670	670	-

2012	700	700	-
2013	720	720	-
2014	900	900	-
2015	980	980	-
2016	1020	1 020	-
2017	1 050	1 050	-
2018	1 070	700	337
2019	1 100	700	400
2020	1 150	700	450
2021	1 220	700	520
2022	1 280	700	580
2023	1 350	700	650
2024	1 380	700	680
2025	1 420	700	720
2026	1 460	700	760
2027	1 510	700	810
2028	1 560	700	860
2029	1 610	700	910
2030	1 660	700	960
2031	1 720	700	1 020
2032	1 770	700	1 070
2033	1 820	700	1 120

Z prognozy wynika, że przepustowość ulicy Częstochowskiej (2 200 U/h w obu kierunkach) zostanie przekroczona około roku 2019. Jednak już od roku 2012 wystąpi ograniczenie dostępności drogi z ulic bocznych w godzinach szczytu. Konieczne będzie zastosowanie sygnalizacji świetlnych.

Prognozę ruchu na ciągu ulicy Częstochowskiej ograniczono do przepustowości drogi dwupasmowej z sygnalizacjami (700 U/h). Ruch ponad tą przepustowość będzie musiał być przerzucony na projektowaną południową obwodnicę.

18. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z AKTUALNYCH PLANÓW I PROGRAMÓW

18.1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY BLACHOWNIA NA LATA 2016-2030.

Strategia Rozwoju Gminy Blachownia na lata 2016-2030 jest podstawowym dokumentem samorządu gminy, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, w kompetencjach realizowanych przez władze gminy.

W oparciu o wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej oraz analizy SWOT, dokonano identyfikacji obszarów priorytetowych (kierunków rozwoju) dla Gminy Blachownia. W efekcie zdefiniowano 4 priorytety rozwojowe:

- obszar 1 – gospodarka i edukacja;
- obszar 2 – dziedzictwo, turystyka, rekreacja i oferta wolnego czasu;
- obszar 3 – jakość życia mieszkańców;
- obszar 4 – zarządzanie rozwojem gminy.

Dla każdego z obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2030 roku), z którego wynikają cele operacyjne.

Obszar 1 – gospodarka i edukacja

Cel strategiczny: Silna i konkurencyjna gospodarka lokalna, powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością zawodową mieszkańców.

Cele operacyjne:

- rozwój potencjału gospodarczego gminy
- rozwój potencjału intelektualnego

Obszar 2 – dziedzictwo, turystyka, rekreacja i oferta wolnego czasu

Cel strategiczny: Wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy, oparta na bogatym dziedzictwie przyrodniczo-kulturowym i szerokiej ofercie czasu wolnego

Cele operacyjne:

- ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego
- rozwój turystyki i usług czasu wolnego
- rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej
- wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację.

Obszar 3 – jakość życia mieszkańców

Cel strategiczny: Sprawny i efektywny system usług publicznych wysokiej jakości, warunkujący odpowiednią jakość życia i pracy mieszkańców

Cele operacyjne:

- rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej
- zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy
- wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym
- poprawa bezpieczeństwa w zakresie społecznym i zdrowotnym

Obszar 4 – zarządzanie rozwojem gminy

Cel strategiczny: Poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów

Cele operacyjne:

- sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne
- wielofunkcyjny rozwój wsi
- ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy.

Zgodnie z przytoczonym dokumentem wypracowano wizję i misję rozwoju gminy Blachownia. Wizja rozwoju Gminy stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota gminy, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana

jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina Blachownia. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Wizja rozwoju „Gmina Blachownia 2030”

W 2030 roku Gmina Blachownia w pełni korzysta ze swojego położenia na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, w niewielkiej odległości od centrów regionalnych. Bogate walory przyrodniczo-kulturowe oraz zróżnicowana oferta rekreacyjno-turystyczna Gminy przyciągają turystów i gości z Polski i zagranicy. Rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna, powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością zawodową mieszkańców oraz nowe funkcje usługowe i handlowe.

Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządów, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych.

Gmina Blachownia jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia, pracy oraz rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy Blachownia. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Blachownia na lata 2016-2030, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego -liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy Blachownia, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Misja rozwoju Gminy Blachownia

Misją Gminy Blachownia jest zintegrowana, kompleksowa i partnerska współpraca wszystkich lokalnych i ponadlokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy. Pragniemy wspólnie zapewnić naszym mieszkańcom wysoki poziom bezpieczeństwa, dostęp do usług publicznych odpowiedniej jakości, możliwość kształcenia i satysfakcjonującej pracy, a także atrakcyjną ofertę czasu wolnego. Turystom i gościom oferujemy wysoką jakość usług turystycznych i rekreacyjnych, bazujących na bogactwie lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego.

18.2 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BLACHOWNIA NA LATA 2016-2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020-2023

Przyjęty Uchwałą nr 163/XXVI/2016 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 26 września 2016 r. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Blachownia na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” jest planem strategicznym do 2019 r. jak również planem wdrożeniowym na lata 2016-2019.

Głównym celem POŚ jest wskazanie dążeń prowadzących do poprawy stanu wszystkich elementów środowiska w gminie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł

zanieczyszczeń, jak również ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program ten wskazuje jednoznacznie na konieczność przeprowadzenia odpowiednich działań mających na celu polepszenie stanu środowiska oraz wzrostu świadomości społeczeństwa w zakresie działań proekologicznych, co ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców omawianej gminy. Szczególnie ważne są zmiany w zakresie poprawy jakości powietrza, środowiska wodnego oraz glebowego.

Celem nadrzędnym prac ujętych w Programie jest:

Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez ograniczenie presji i rewitalizację środowiska.

Analiza wybranych komponentów środowiska pozwoliła na wyznaczenie celów i działań podejmowanych w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Blachownia na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023”. Należy do nich zaliczyć:

Cel 1. Poprawa jakości powietrza na terenie gminy poprzez:

1. Dostarczenia ciepła do budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej.
2. Wykorzystanie gazu w gospodarstwach domowych.
3. Termomodernizacja i wymiana ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej.
4. Budowa centrum przesiadkowego.
5. Budowa ścieżek rowerowych.
6. Wymiana oświetlenia ulicznego.

Cel 2. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego poprzez:

1. Zmiana organizacji ruchu na drodze krajowej DK 46 Herby – Częstochowa.

Cel 3. Ograniczenie zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez:

1. Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach, na których zostało stwierdzone przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.
2. Prowadzenie i analiza wyników monitoringu miejsc narażonych na występowanie wysokiego promieniowania elektromagnetycznego.

Cel 4. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez:

1. Budowa kanalizacji na terenie wsi należących do gminy.
2. Rewitalizacja zalewu Blachownia oraz terenów przyległych.

Cel 5. Uporządkowanie gospodarki wodno–ściekowej poprzez:

1. Budowę wodociągu dla dzielnicy miasta Blachownia – Trzepizury.
2. Wykonanie kanalizacji sanitarnej na terenie nieskanalizowanym gminy.

Cel 6. Poprawa stanu powierzchni ziemi i gleby poprzez:

1. Częstkowe i badania gleb ze szczególnym uwzględnieniem miasta Blachownia i terenów przyległych do zbiornika.

Cel 7. Optymalizacja gospodarki odpadowej poprzez:

Przeprowadzenie całkowitego usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Blachownia.

Cel 8. Ochrona przyrody poprzez:

1. Ochrona bioróżnorodności w tym ważnych przyrodniczo obiektów i obszarów (m.in. rewitalizacja zbiornika Blachownia).

2. Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej.

Cel 9. Edukacja ekologiczna poprzez:

1. Upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

2. Kształtowanie prawidłowych wzorców postaw proekologicznych w społeczeństwie.

3. Zapewnienie informacji na temat stanu środowiska i jego ochrony.

4. Wspieranie różnych form działań z zakresu edukacji proekologicznej.

Cel 10. Ochrona przed poważnymi awariami poprzez:

1. Wyznaczenie tras przewozu materiałów niebezpiecznych.

2. Kontrola nad załadunkiem i rozładunkiem materiałów niebezpiecznych.

3. Prowadzenie i coroczna aktualizacja rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii.

4. Edukacja mieszkańców gminy w zakresie kreowania zachowań, w sytuacjach zagrożenia poważnymi awariami.

5. Utrzymanie dobrego stanu technicznego jazu na zbiorniku „Blachownia”.

18.3 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+

Gmina Blachownia wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Częstochowskiej. Aglomeracja Częstochowska to obszar organizacji **usług publicznych o znaczeniu krajowym**. W aglomeracji działają uczelnie wyższe kształcące zarówno na kierunkach technicznych, jak i humanistycznych. Obszar ten charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców, co przekłada się na dużą liczbę małych i średnich przedsiębiorstw. Aglomeracja posiada duży potencjał związany z rozwojem turystyki, w szczególności turystyki pielgrzymkowej.

Wyzwaniem dla aglomeracji jest dalszy rozwój bazy gospodarczej przez tworzenie warunków dla inwestycji oraz sektora badawczo-rozwojowego. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

Najważniejsze ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego obowiązujące dla gminy Blachownia obejmujące zadania o znaczeniu ponadregionalnym dotyczą

układu komunikacyjnego: budowy autostrady A1 oraz budowy drogi ekspresowej S46; polepszenie jakości usług przewozowych poprzez poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 61 i 700 na odcinku Częstochowa – Fosowskie. Ponadto na terenie gminy Blachownia przewidziano inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – „Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich” – droga wojewódzka nr 492 i nr 494.

Zarząd Województwa Śląskiego wnosi o uwzględnienie w Studium ustaleń wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ w zakresie¹:

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego przyjętego uchwałą nr VI/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13 września 2016, pozycja 4619)

III USTALENIA PLANU 3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA I SPOSOBY ICH REALIZACJI:

Cel 1 Nowoczesna gospodarka – Promocja gospodarczego wzrostu i innowacji (kierunek 1.1, 1.3):

Kierunek 1.1:

Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:

- rozwijanie centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą;
- rozwijanie parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie;
- rozwijanie specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych i lokalnych ośrodkach rozwoju, w szczególności w korytarzach transportowych wzdłuż A1;
- rozwijanie przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Aglomeracji Częstochowskiej;
- wspieranie infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB);
- rozwijanie inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych;
- rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych;
- rozwijanie i absorpcja innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług.

Kierunek 1.3:

Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich;

¹ Wypis dołączony do pisma od Zarządu Województwa Śląskiego z dn. 15.05.2018 r. PP-RPP.7634.3.16.2018 PP-RPP.KW-182/18 skierowanego do Burmistrza Blachowni w odpowiedzi na pismo nr GKN.6720.2.2018 z dnia 18.04.2018 o przystąpieniu do sporządzenia zmiany SUiKZP.

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi;
- rozwijanie niskoemisyjnego transportu publicznego;
- tworzenie centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych;
- rozwijanie i tworzenie zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych;
- stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
- zapewnienie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – Zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych (kierunek 2.1, 2.3):

Kierunek 2.1:

Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów:

- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wyższego i średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji w gminach miejskich;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji na obszarach uczestniczących w procesach rozwoju;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług z zakresu kultury;
- rozwijanie sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i doksztalcania zawodowego (innowacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy), wspieranie rozwoju instytucji doradczych;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
- modernizowanie i budowanie urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia;
- rozwijanie usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Kierunek 2.3:

Poprawa wewnętrznej integracji regionu:

- zwiększanie dostępności transportowej do obszarów miejskich;
- rozwijanie transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim;
- rozwijanie dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
- zapewnianie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Cel 3 Przestrzeń – Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.

Kierunek 3.1:**Ochrona zasobów środowiska:**

- utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
- ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu;
- ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych;
- ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo;
- rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych;
- kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
- ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem;
- przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (m.in. technicznej i nietechnicznej);
- dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.

Kierunek 3.2:

Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:

- kształtowanie atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych;
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze;
- kształtowanie systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej;
- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- gospodarowanie wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji).

Kierunek 3.3:

Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich:

- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym;
- wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarach o wysokim potencjale przyrodniczym;
- podnoszenie walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej;
- likwidowanie i rekultywowanie tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i

- publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

Cel 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu (kierunek 4.1, 4.2)

Kierunek 4.1:

Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:

- kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi;
- budowanie, przebudowywanie i remontowanie dróg wojewódzkich i krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa;
- budowanie i modernizowanie dróg łączących autostrady z innymi drogami krajowymi i wojewódzkimi dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej województwa; budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich dla wyprowadzania przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie;
- usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL „Katowice” w Pyrzowicach;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe);
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGTC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 120 km/h dla pociągów towarowych;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych;
- rozwijanie sieci multimodalnych centrów logistycznych;
- podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;
- kształtowanie infrastruktury transportowej do przewozu ładunków niebezpiecznych wraz z lokalizacją parkingów strategicznych.

Kierunek 4.2:

Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:

- zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym;
- integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych;
- rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych;
- rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych;
- tworzenie systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologiczne;
- budowanie zbiorników retencyjnych;
- budowanie infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła” oraz punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), zmniejszanie ilości odpadów poprzez tworzenie punktów napraw i ponownego użycia;
- budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką.

18.4 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

W planie rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2010-2025 znajduje się rozbudowa stacji Blachownia do 400kV.

Ponadto w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 pojawia się droga ekspresowa s46 Opole-Częstochowa jako etapowy rozwój sieci drogowej i lotnisk 2030 oraz linia kolejowa nr 61 Opole-Częstochowa-Kielce jako kolej zmodernizowana do prędkości 100-120 km/h.

19. UWARUNKOWANIA I PODSTAWY ROZWOJU MIASTA I GMINY BLACHOWNIA – PODSUMOWANIE

Gmina miejsko- wiejska Blachownia znajduje się w powiecie częstochowskim w województwie śląskim w odległości ok. 12 km od centrum Częstochowy, będącej znaczącym ośrodkiem usług w skali regionalnej i krajowej. Blachownia ma charakter podmiejski - ze względu na położenie w rejonie oddziaływania Częstochowy. Z racji funkcjonującego tu do niedawna wydobywania rud metali i huty posiada tradycje przemysłowe.

O dużych walorach rekreacyjnych gminy świadczy zbiornik wodny Jezioro Blachownia i duże, obejmujące ponad 57% powierzchni gminy, tereny lasów, rozciągające się w jej zachodniej części.

Południowo- zachodnia część terenów leśnych została, z racji swoich walorów przyrodniczych i krajobrazowych, włączona w obszar Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Otulina Parku Krajobrazowego obejmuje północne i południowe kompleksy leśne, teren jeziora oraz znaczące części zainwestowania miejskiego Blachowni. Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą” jest fragmentem „Borów Strobawskich” - obszaru węzłowego sieci ekologicznej ECONET-PL o randze krajowej i międzynarodowej.

Dużą wartość przyrodniczą prezentują tereny zachodniej części Jeziora Blachownia, objęte ochroną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Rozlewisko górnej Stradomki”, jednak uchwała powołująca go straciła moc prawną w 2000 roku (o łącznej powierzchni 89ha).

Wody powierzchniowe gminy Blachownia to: Stradomka i jej dopływy: Gorzelanka, Aleksandria, Ciek do Aleksandrii oraz Ciek od Bieżenia. Doliny rzek przepływających przez teren gminy stanowią lokalne korytarze ekologiczne umożliwiające przepływ biogenów i migrację zwierząt. Ponadto podmokłe obszary dolin rzecznych w tworzą w wielu miejscach cenne zbiorowiska roślinne.

Tereny rolne, zajmują wschodnią część gminy. Gleby posiadają przeciętne lub słabe walory bonitacyjne i znaczna ich część słabo nadaje się do wykorzystania rolniczego. Tereny te obecnie podlegają urbanizacji. Część z nich jest w dużym stopniu przekształcona w wyniku dawnej eksploatacji rud żelaza. Przekształcenia te wpływają na krajobraz gminy. Na jej terenie występują hałdy o wysokościach względnych 3- 40 m.

Przez gminę przebiega granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Częstochowa W (GZWP 325) obejmującego jej wschodnią część. Pozostałą część Blachowni obejmuje Użytkowy Poziom Wód Podziemnych (UPWP). Wody podziemne stanowią źródło wody pitnej dla mieszkańców gminy.

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne odbywają się w oparciu o drogę krajową relacji Opole-Szczekociny i drogi wojewódzkie łączące Ważne Młyny (woj. łódzkie) z Blachownią oraz droga wojewódzka (nr 494) łącząca Częstochowę z Biedzanami (woj. Opolskie). Ponadto gmina jest obsługiwana przez linię kolejową relacji Częstochowa- Lubliniec.

Zachodzące zjawiska demograficzne charakteryzują się zmniejszaniem liczby mieszkańców wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego. Niekorzystnie (na tle województwa śląskiego) przedstawia się stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym, (a zwłaszcza wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym) do osób w wieku produkcyjnym. Korzystnym zjawiskiem jest dodatnie saldo migracji zarówno na terenach wiejskich jak i w mieście.

Na terenie gminy, od 6 lat obserwuje się pewną stabilizację w rozwoju przedsiębiorczości. Ilość podmiotów gospodarczych w mieście jest zbliżona do średniej w województwie śląskim, jednak znacznie niższa na terenach wiejskich. Funkcjonujące podmioty gospodarcze to w większości małe, często nawet jednoosobowe, firmy. Najwięcej podmiotów funkcjonuje w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego), D (przetwórstwo przemysłowe) oraz K (obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej). Poza działalnością typowo handlową oraz związaną z przemysłem metalurgicznym (odlewnia metali) charakterystyczną działalnością gospodarczą dla gminy jest produkcja sprzętu oświetleniowego.

Wyposażenie gminy w infrastrukturę społeczną w zakresie przedszkoli oraz szkół podstawowych i ponadpodstawowych zaspakaja istniejące w tym zakresie potrzeby. Gmina nie posiada żadnej szkoły ponadgimnazjalnej.

Istniejące ośrodki zdrowia w sposób wystarczający pokrywają obecne zapotrzebowanie na podstawowe potrzeby medyczne, specjalistyczną opiekę lekarską i szpitalną zapewnia szpital miejski, przychodnia specjalistyczna i pogotowie ratunkowe.

Placówką prowadzącą działalność kulturalną na terenie gminy jest Miejski Dom Kultury, ponadto istnieją tu dwie biblioteki. W obszarach wiejskich zastępczą rolę pełnią remizy OSP i świetlice.

Na bazę sportowo- rekreacyjną składają się: zalew Jezioro Blachownia z istniejącym ośrodkiem sportów wodnych (kąpielisko, wypożyczalnia sprzętu pływającego, amfiteatr), miejski stadion sportowy z kompleksem boisk sportowych, Dom Wycieczkowy, park „Strefa Cisy”. W mieście działa sześć klubów i stowarzyszeń sportowych. W terenach wiejskich funkcjonują przyszkolne boiska sportowe, boiska sportowe – boisko treningowe „Sahara” przy ul. Sienkiewicza, boisko „Orlik” przy SP1 w Blachowni, boisko sportowe przy szkole w Łojkach i boiska na terenie sołectw Konradów i Wyrzów oraz obiekt sportowy na terenie gminy - stadion Miejski OSiR w Blachowni im. Orłów Kazimierza Górskiego. Baza sportowo- rekreacyjna wymaga doinwestowania, w szczególności tereny przylegające do zalewu, stanowiące najatrakcyjniejszą przestrzeń dla celów rekreacyjnych w mieście i gminie.

Obecnie modernizacja Sahary Pozyskane przez Burmistrza Sylwię Szymańską od Ministra Sportu ponad 1,2 mln zł pozwoliły rozpoczęcie prac związanych z budową wielofunkcyjnego zespołu boisk sportowych w miejscu zdegradowanej SAHARY. Inwestycja za blisko 2,5 mln zł obejmuje:

- wykonanie boiska do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej – hybrydowej o wymiarach 104x66m;
- zainstalowanie systemu automatycznego nawadniania boiska;
- wykonanie nowoczesnego i energooszczędnego sztucznego oświetlenia przy zastosowaniu 8 słupów i opraw oświetleniowych LED;
- wykonanie boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej o powierzchni blisko 1100 m²;
- zakup i wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt sportowy, tj. bramki, siatki, piłkochwyty;
- wykonanie traktów pieszych, biologicznie czynnych z mialu bazaltowego i ich wyposażenie w ławki, kosze i stojaki rowerowe.

Obecna struktura przestrzenna charakteryzuje się zróżnicowaniem wynikającym z wielkości i sposobu funkcjonowania poszczególnych zespołów osiedleńczych. Skupiające ponad 72% mieszkańców miasto posiada zespoły zabudowy wielorodzinnej, zachowane elementy dawnych wsi i osadnictwa związanego z funkcjonowaniem huty, współcześnie powstające zwarte zespoły domów jednorodzinnych. Nie posiada wykształconego centrum miejskiego, a tereny położone w obszarze śródmiejskim w dużym stopniu są zdegradowane. Linia kolejowa i przebiegająca wzdłuż niej droga krajowa rozcina układ miejski.

We wsiach koncentruje się głównie zabudowa jednorodzinna, o bardzo zróżnicowanym standardzie, wypierająca zabudowę rolniczą. Tereny przemysłowe znajdujące się w pobliżu hałdy w Łojkach wymagają interwencji z racji złego stanu utrzymania.

Zasoby kulturowe gminy to w głównej mierze budynki mieszkalne. Gmina posiada jeden zabytek wpisany do rejestru zabytków, osiemnaście zamieszczonych w ewidencji (trzy z nich już nie istnieją). Stan wielu z nich jest bardzo zły. Wykaz stanowisk archeologicznych obejmuje dziewięć pozycji.

Główne kierunki aktywizacji i rozwoju gminy Blachownia wiążą się z jej położeniem w strefie oddziaływania Częstochowy, tworzenia tu zaplecza rekreacyjnego i mieszkalnego dla Częstochowy, a także rozwoju aktywności gospodarczej wynikającego z planowanego na terenie gminy węzła autostradowego.

1. O możliwościach rozwoju gospodarczego gminy Blachownia decyduje:

- jej bardzo dobra dostępność dla inwestorów wynikająca z powstającego w najbliższej przyszłości węzła autostradowego, przebiegająca linia kolejowa, droga krajowa;
- sąsiedztwo Częstochowy- znaczącego ośrodka usługowego i przemysłowego;
- stosunkowo duże, nie zainwestowane tereny położone w części wschodniej gminy przylegające do granic miasta Częstochowy;

Rozwój gospodarczy może nastąpić poprzez nowe inwestycje o znaczeniu regionalnym i lokalnym w zakresie działalności produkcyjnej i usługowej, także rozwój istniejących form małej i średniej przedsiębiorczości.

2. Podniesienie rangi Blachowni jest uzależnione w dużym stopniu od wzrostu znaczenia, założonej w Planie Zagospodarowania Województwa Śląskiego, **Aglomeracji Częstochowskiej** obejmującej Częstochowę i **Blachownię**, i stanowiącej centrum Północnego Obszaru Metropolitalnego Województwa Śląskiego. Aglomeracja ta, wg twórców PZPWŚ „stanowi silny gospodarczo, kulturalnie i naukowo ośrodek o znaczeniu krajowym oraz światowe centrum kultu religijnego”.

3. Obecność dużych, zwartych kompleksów leśnych oraz zbiornika wodnego „Jezioro Blachownia” daje szansę na rozwój funkcji turystycznej, głównie- wypoczynku weekendowego (zaplecze rekreacyjne Częstochowy). Możliwości do adaptacji na funkcje rekreacyjne postrzegane są również w odniesieniu do terenów poeksploatacyjnych, a szczególnie hałd kopalnianych.

Atrakcyjność turystyczna gminy uzależniona będzie od wielkości i standardu bazy rekreacyjno-turystycznej. Wymaga to działań w zakresie tworzenia i rozbudowy:

- urządzeń i obiektów sportowo- rekreacyjnych,
- oznakowanych szlaków, ścieżek rowerowych,
- nowych, zróżnicowanych w standardzie miejsc noclegowych, usług gastronomicznych i kultury
- atrakcyjnego zagospodarowania terenów parkowych,
- udostępniania akwenu wodnego dla różnych form rekreacji (z poszanowaniem istniejących walorów przyrodniczo- krajobrazowych)
- podniesienia jakości przestrzeni zurbanizowanych, a szczególnie centrum miejskiego

Działania te wpłyną również na komfort życia mieszkańców gminy

4. Rozwój funkcji mieszkaniowej wiąże się z zabezpieczeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe i towarzyszące im usługi komercyjne i publiczne.

W obecnej chwili dominuje w terenach wiejskich gminy zabudowa jednorodzinna i rolnicza. Preferuje się kontynuację istniejących typów zabudowy z dopuszczeniem wprowadzania usług nieuciążliwych, a w nowych zespołach o podwyższonej intensywności, również małych domków realizowanych w systemie wielorodzinnym utrzymujących skalę otaczającej zabudowy.

Istotnym problemem jest rozpraszanie się zabudowy. Sprzyja temu dość gęsta sieć drożna. Proces ten powinien zostać ograniczany. Nie wskazane jest rozpraszanie budownictwa mieszkaniowego ze względów ekonomicznych (infrastruktura techniczna) i krajobrazowych. Zabudowa w poszczególnych sołectwach, w pierwszej kolejności powinna uzupełniać istniejące budownictwo w nawiązaniu do jego obecnego charakteru, w korzystnych fizjograficznie warunkach.

Szczególnie należy ograniczać funkcje mieszkalne w terenach narażonych na niekorzystne oddziaływanie autostrady, postulując stopniowe przekształcanie tych terenów na funkcje gospodarcze.

Na terenie miasta występuje zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna powstała w różnych okresach czasowych o zróżnicowanym wyrazie architektonicznym, stanie utrzymania i układzie przestrzennym.

W celu wytworzenia prawidłowej struktury miejskiej korzystne jest rozwijanie i uzupełnianie zabudowy jako jednorodzinnej skomasowanej (domy dwurodzinne, szeregowy, zabudowa rezydencjonalna i willowa), wielorodzinnej uzupełniającej istniejące zespoły, utrzymanej w skali miasta, wielorodzinnej w formie małych domków mieszkalnych, a także mieszkalno- usługowej.

Należy określić możliwości budowy mieszkań socjalnych lub adaptacji istniejącej zabudowy do potrzeb w tym zakresie.

Niezbędne jest wskazanie możliwości w zakresie doinwestowania gminy w zabudowę usługową związaną z obsługą ludności.

5. Układ komunikacyjny w gminie.

Główny korytarz komunikacyjny przebiega przez gminę na kierunku wschód- zachód. Stanowi go droga krajowa DK- 46 oraz linia kolejowa Kłodzko- Kielce. Obciążenie ruchem samochodowym drogi DK- 46 powoduje znaczne utrudnienia we włączaniu się do ruchu z dróg podporządkowanych. Obecny stan zagospodarowania- zabudowa wzdłuż drogi oraz przebiegająca równolegle linia kolejowa, ograniczają możliwości dostosowania drogi do aktualnych potrzeb transportowych. Sytuację poprawić może budowa drogi obwodnicowej zmniejszająca uciążliwość komunikacyjną istniejącej trasy.

Obecna sieć komunikacyjna wymaga przeprowadzenia remontów i prac modernizacyjnych dróg, szczególnie niższych kategorii.

6. Z punktu widzenia prawidłowości kształtowania struktury miasta, jego sprawności funkcjonalnej i spójności przestrzennej potrzebna jest jego przebudowa w zakresie:

- wykreowania centrum miejskiego,
- przekształceń zdegradowanych terenów przemysłowych, zwłaszcza położonych w atrakcyjnym, centralnym miejscu miasta, budynków zakładu metalurgicznego,
- odnowy zniszczonej substancji mieszkaniowej,

- kształtowania sieci przestrzeni publicznych,
- stworzenie bezpiecznego połączenia pieszego pomiędzy południową i północną częścią miasta.

7. Rozwój gospodarczy gminy a zwłaszcza podniesienie komfortu zamieszkania jest związany z pozostałymi elementami w zakresie infrastruktury technicznej. Należy do nich gospodarka wodno-ściekowa, gazownictwo, ciepłownictwo, elektroenergetyka, telekomunikacja, usuwanie i utylizacja odpadów.

- **Zaopatrzenie w wodę.** Obszar miasta i gminy Blachownia w większości posiada sieć wodociągową, brakuje jej jedynie fragmentu na terenie Trzepizur, położonych w granicach administracyjnych miasta Blachowni. Aktualnie zaopatrzenie terenu gminy realizowane jest w oparciu o dwa układy sieci wodociągowych:

- układ lokalny „Cisie” – na terenie sołectwa Cisie i w zachodnim fragmencie miasta Blachowni,
- układ zbiorowy „Wodociąg centralny” – na pozostałym terenie miasta i gminy Blachownia.

Trwa proces realizacji połączenia istniejących ww. sieci wodociągowych zlokalizowanych w m. Cisie, m. Blachownia (ul. Kościuszki, Nadrzeczna) oraz sieci zlokalizowanej na terenie gminy Konopiska (ul. Przejazdowa w Aleksandrii) poprzez budowę sieci wodociągowej rozdzielczej dwustronnego zasilania w obszarze m. Trzepizury /Cisie.

- **Gospodarka ściekowa i składowanie odpadów.** Gmina posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków znajdującą się na terenie sołectwa Wyrazów, przyjmującą ścieki ze zwartej zabudowy centrum miasta, szpitala, fragmentu sołectwa Wyrazów i części sołectwa Konradów. Z obszarów gminy nieposiadających dostępu do sieci kanalizacyjnej, odprowadzanie ścieków realizowane jest w oparciu o zbiorniki bezodpływowe.

Oczyszczalnia posiada rezerwę przepustowości, aby przyjąć większą ilość ścieków.

Podmiotem, który odpowiada za organizację oraz funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami jest Gmina Blachownia. Odpady wytwarzane na terenie gminy odbierane są przez firmy posiadające właściwe zgody na odbiór oraz transport wytworzonych odpadów, które następnie przekazywane są na składowisko odpadów w Młynku – Sobuczynie (Gmina Poczesna). Składowisko to ma uregulowany stan prawny i jest wykonane z zachowaniem norm ochrony środowiska. W 2014 r. w Gminie Blachownia poziom recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów komunalnych, w tym: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 27,6%.

- **Ciepłownictwo.** Na terenie gminy nie ma zbiorczej ciepłowni obsługującej większy obszar. Na terenie gminy znajduje się kilka kotłowni. Największą posiada zakład KM-METAL Blachownia. Pozostałe obiekty korzystają z indywidualnych kotłowni lub ogrzewane są piecami na paliwo stałe.

Gazownictwo. Na terenie miasta i gminy Blachownia znajduje się sieć gazowa średniego ciśnienia w zakresie średnic DN 40 i DN 160 wykonaną z rur PE. Sieć gazowa jest w dobrym stanie i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców. W strefach kontrolowanych istniejących gazociągów dopuszcza się budowę nowych sieci gazowych. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Ponadto przy scalaniu

nieruchomości gruntowych lub działek należy przewidzieć dostępność do infrastruktury technicznej. W obrębie miasta i gminy Blachownia nie eksploatuje się sieci gazowej wysokiego ciśnienia.

- **Elektroenergetyka.** Podstawowym systemem zaopatrzenia w energię jest linia wysokiego napięcia 110 kV, biegnąca od strony Częstochowy i zasilająca znajdujący się w Blachowni Główny Punkt Zasilania „Brzózka”. Obecnie gmina posiada znaczne rezerwy mocy.

- **Telekomunikacja.** W zakresie telekomunikacji przewodowej teren gminy jest obsługiwany przez centralę automatyczną w Częstochowie. Telekomunikacja cyfrowa ma na terenie miasta trzy stacje bazowe. Gmina jest w zasięgu wszystkich dostępnych na polskim rynku operatorów sieci.

Uwarunkowania rozwoju miasta i gminy Blachownia podane w podsumowaniu w formie skrótowej, zostały szczegółowo omówione w rozdziałach problemowych zawartych w niniejszym opracowaniu.

Natomiast wstępnie określone kierunki rozwoju gminy będą poddane konsultacji Rady Miejskiej oraz wskazanych społeczności lokalnych i będą stanowić wytyczne do opracowania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Blachownia.